

ΑΤΕΙ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

ΣΧΟΛΗ ΣΔΟ

ΤΜΗΜΑ: ΕΜΠΟΡΙΑΣ Κ ΔΙΑΦΗΜΙΣΗΣ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

ΘΕΜΑ: Η ΦΟΡΟΔΙΑΦΥΓΗ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΚΑΙ Η ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑ ΤΩΝ ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΩΝ

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ 2010

ΣΠΟΥΔΑΣΤΡΙΑ

ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ

ΠΑΧΙΑΔΑΚΗ ΣΤΥΛΙΑΝΗ

ΣΑΒΒΑΣ ΜΑΥΡΙΔΗΣ

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

ΣΕΛ.

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ.....	1
ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	4
ΣΚΟΠΟΣ-ΣΤΟΧΟΣ.....	5

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

ΠΩΣ ΘΑ ΜΠΟΡΟΥΣΕ ΝΑ ΣΥΜΒΑΛΛΕΙ Η ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΗ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗ ΣΤΗΝ ΕΞΑΛΕΙΨΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΝΙΣΟΤΗΤΑΣ ΚΑΙ ΑΔΙΚΙΑΣ.....	6
---	---

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟ

ΦΟΡΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΣΥΝΕΙΔΗΣΗ.....	8
Η φορολογική συνείδηση των Ελλήνων.....	9
Αιτίες του φαινομένου.....	9
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΗ ΣΥΝΕΙΔΗΣΗ	15
Τι εστί φοροδιαφυγή.....	16
Κοινωνική αδικία	16
Ζητάμε απόδειξη	16
Αφορολόγητο διάβασμα.....	17
Ψηφιακή συνείδηση.....	17
Αποδείξεις μαϊμού.....	17
Δήλωση ασυνειδησίας.....	17
ΕΠΙΚΑΙΡΗ ΕΠΕΡΩΤΗΣΗ.....	18
ΦΟΡΟΔΙΑΦΥΓΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗ.....	21
ΘΕΩΡΙΑ ΑΝΤΑΠΟΔΟΤΙΚΟΤΗΤΑΣ.....	23
ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΕΚΘΕΣΗΣ ΔΙΟΙΚΗΤΗ ΤΗΣ ΤΡΑΠΕΖΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ	25
ΦΟΡΟΔΙΑΦΥΓΗ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ.....	27
Ανισότητα	27
Οικογένειες.....	28
Τρία εκατομμύρια δεν καταβάλλουν κανένα φόρο.....	28

Σύμφωνα με τον ΣΕΒ, δηλώνουν μόλις το 4% του εισοδήματος φυσικών προσώπων, ενώ οι μισθωτοί δηλώνουν το 74%!	30
Παράδεισος φοροδιαφυγής η Ελλάδα, κάτω του ευρωπαϊκού μέσου όρου η φορολογική επιβάρυνση	31
Παράδεισος φοροδιαφυγής η Ελλάδα, κάτω του ευρωπαϊκού μέσου όρου η φορολογική επιβάρυνση	32
Χάνονται 6,5 δισ. ευρώ ετησίως	32
ΦΟΡΟΔΙΑΓΥΓΗ ΣΤΟ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟ	35
Αφορολόγητα	36

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ

ΕΜΠΕΙΡΙΚΗ ΕΡΕΥΝΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΤΗΣ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΗΣ ΣΥΝΕΙΔΗΣΗΣ	37
Προκαταρκτική φάση	38
Διατύπωση θέματος της έρευνας	38
Καθορισμός προβλήματος	38
Γενικός στόχος	38
Ειδικοί στόχοι	38
Σχεδιασμός της έρευνας	39
Έκταση	39
Χρόνος	39
Μέθοδος Δειγματοληψίας	39
Προσδιορισμός του μεγέθους του δείγματος	39
Διεξαγωγή της έρευνας (για τα συνεγεία)	40
Πίνακες μονής εισόδου	41
Πίνακες διπλής εισόδου	43
Συμπεράσματα	51
Διεξαγωγή έρευνας γιατρών	52
Πίνακες μονής εισόδου	52
Πίνακες διπλής εισόδου	56
Συμπεράσματα	62
Συμπεράσματα έρευνας οικονομικού επιμελητηρίου για τη φοροδιαφυγή	63

Προτάσεις.....	64
Παράρτημα.....	65
Ερωτηματολόγιο Συνεργείων.....	65
Ερωτηματολόγιο Γιατρών.....	67
Σκάνδαλο φοροδιαφυγής Α.Τσοχατζόπουλου.....	69
Σκάνδαλο φοροδιαφυγής Τ.Βοσκόπουλου.....	73
Βιβλιογραφία Αρθρογραφία.....	77

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η παρούσα εργασία διαπραγματεύεται το καίριο θέμα της φοροδιαφυγής στην Ελλάδα, το οποίο απασχολεί επίκαιρα την κοινωνία μας και προβληματίζει έντονα την ελληνική κυβέρνηση.

Στο πρώτο μέρος επιχειρείται να γίνει ανάλυση σε θεωρητικό επίπεδο ως προς την φοροδιαφυγή. Αναλύονται οι λόγοι για τους οποίους πρέπει να ζητάμε αποδείξεις, αναλύεται η θεωρία της ανταποδοτικότητας και της κοινωνική δικαιοσύνη. Επιπλέον γίνεται μια αναφορά ως προς την φορολογική συνείδηση των Ελλήνων, και την εκπαίδευση τους όσον αφορά τη φοροδιαφυγή.

Στο δεύτερο παρουσιάζεται η εμπειρική έρευνα για την κατάσταση της φορολογικής συνείδησης. Παρουσιάζονται τα αποτελέσματα και τα συμπεράσματα της έρευνας. Γίνεται μια προσπάθεια να επικεντρωθούμε στην αιτία που οι καταναλωτές δεν ζητούν αποδείξεις, στην συμπεριφορά των επαγγελματιών που δεν δίνουν αποδείξεις αλλά γίνεται και μια προσπάθεια να αντιληφθούν οι καταναλωτές τον λόγο που πρέπει να παίρνουν αποδείξεις και ποια τα οφέλη για την οικονομική κατάσταση της χώρας μας.

Η Ελλάδα έχει μπει εδώ και ένα χρόνο σε μια οικονομική περιπέτεια πτώχευσης όπως συνέβη το 1897, όταν ο Τρικούπης είπε την παρομοιώδη φράση: Κύριοι δυστυχώς επτωχεύσαμε.

Οι αιτίες της σημερινής κρίσης αποδίδονται στην διαφθορά, στην χαμηλή παραγωγικότητα της οικονομίας μας, στην καταναλωτική μανία του Έλληνα αλλά και στην εκτεταμένη φοροδιαφυγή. Έτσι ο ελληνικός τύπος γράφει ότι Λιμνάζουν στα δικαστήρια 800.000 υποθέσεις φορολογικών παραβάσεων ...

Και όπως μπορούμε να αντιληφθούμε στην Ελλάδα σε πολλούς τομείς δεν λειτουργεί η αντίληψη της ανταποδοτικότητας και αυτό φαίνεται στο ότι δεν υπάρχει κοινωνική δικαιοσύνη και αυτό πρέπει να αλλάξει, διότι είναι κοινωνικά άδικο και δεν συμβάλλει στην ανάπτυξη της χώρας.

ΣΚΟΠΟΙ ΚΑΙ ΣΤΟΧΟΙ ΤΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

ΣΤΟΧΟΣ της παρούσας εργασίας είναι να αποδείξει ότι η συμπεριφορά του καταναλωτή δεν είναι τόσο ανεπτυγμένη που να αντιλαμβάνεται τη σημασία της φορολογικής δικαιοσύνης και να συμβάλλει με την απαίτηση αποδείξεων στον δίκαιο καταμερισμό των βαρών, δηλαδή στην φορολογική δικαιοσύνη λαμβάνοντας ως δείγμα έρευνας την συμπεριφορά πελατών συνεργείων αυτοκινήτων και επισκεπτών ιατρών.

ΣΚΟΠΟΣ της παρούσας εργασίας είναι με την παράθεση των παραπάνω να διαφωτίσουμε την κοινωνία, τους κοινωνικούς φορείς, το εκπαιδευτικό σύστημα, την πολιτική εξουσία, εισάγοντας μια νέα φορολογική συνείδηση, και να ανατρέψουμε την επικρατούσα νοσηρή νοοτροπία που ισχύει και αποτελεί ανασταλτικό παράγοντα για την κοινωνική ανάπτυξη. Η νέα φορολογική συγκυρία θα συνέβαλε θετικά και στον περιορισμό και των εμμέσων φόρων, άρα και στην πτώση των τιμών ειδών πρώτης ανάγκης που είναι τόσο σημαντική για τα κατώτερα κοινωνικά στρώματα.

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

ΠΩΣ ΘΑ ΜΠΟΡΟΥΣΕ ΝΑ ΣΥΜΒΑΛΛΕΙ Η ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΗ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗ ΣΤΗΝ ΕΞΑΛΕΙΨΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΝΙΣΟΤΗΤΑΣ ΚΑΙ ΑΔΙΚΙΑΣ

Είμαστε μία χώρα με πλούσιους κατοίκους, αλλά με φτωχό κράτος. Είναι μία δοξασία η οποία κυκλοφορεί εδώ και καιρό.

Αν εξετάσουμε το ζήτημα υπό το πρίσμα της επίσημης στατιστικής θα καταλήξουμε στο συμπέρασμα ότι πρόκειται για δοξασία χωρίς πραγματική βάση.

Αν, όμως παρακάμψουμε την επίσημη στατιστική και λάβουμε υπόψη την παραοικονομία, το παραεμπόριο, το λαθρεμπόριο, τη φοροδιαφυγή, την εισφοροδιαφυγή και τη σπατάλη του Δημοσίου, πολύ άνετα θα καταλήξουμε στο ασφαλές συμπέρασμα ότι στην Ελλάδα υπάρχουν πολλοί πλούσιοι. Πάρα πολλοί περισσότεροι από όσους έχει η εφορία στα κιτάπια της.

Το δείχνουν εξάλλου τα δυσανάλογα πολλά ανάλογα με τον πληθυσμό πολυτελή αυτοκίνητα (τζιπ και άλλα) που κυκλοφορούν στους ελληνικούς δρόμους, καθώς και ο μεγάλος αναλογικά αριθμός εξοχικών και σκαφών.

Για παράδειγμα οι έχοντες τις 3684 οφσώρ εταιρείες οι οποίες έχουν στην ιδιοκτησία τους ακίνητα, ασφαλώς και δεν δηλώνουν όλα τα εισοδήματα. Αλλιώς δεν θα κατέφευγαν στο ασφαλές καταφύγιο των οφσώρ. Το κάνουν για να αποφύγουν την τσιμπίδα των τεκμηρίων τα οποία θα τους υποχρέωνε να πληρώσουν περισσότερους φόρους.

Σκεφτείτε για παράδειγμα πόσους φόρους αποφεύγει να πληρώσει εκείνος που έχει σε μία οφσώρ εταιρεία ακίνητα αντικειμενικής αξίας 1,5 εκατομμυρίων ευρώ, όταν γι' αυτά επιλέγει να καταβάλει φόρο 45.000 ευρώ το χρόνο, ενώ με το ΕΤΑΚ θα πλήρωνε πολύ λιγότερα.

Η κατάσταση επιφορτίζει με πρόσθετες υποχρεώσεις την κυβέρνηση, η οποία δεσμεύτηκε να πληρώσουν περισσότερους φόρους οι έχοντες και να ελαφρυνθούν τα μεσαία και τα χαμηλά εισοδήματα.

Εάν θέλει να βρει χρήματα, αλλά και να αποκαταστήσει τη φορολογική δικαιοσύνη, οφείλει να τους εντοπίσει ώστε να πάνσουν οι μισθωτοί και οι συνταξιούχοι να είναι τα φορολογικά υποζύγια.

Γιατί δεν είναι δυνατόν να μιλά κανείς για ισότητα και δικαιοσύνη όταν οι μισθωτοί και οι συνταξιούχοι καταβάλλουν το 74% των φόρων και οι ελεύθεροι επαγγελματίες μόνο το 4%.

Δεν είναι δυνατόν τα τζιπ με τα εκατοντάδες άλογα να οργώνουν τους δρόμους και οι μισθосυντήρητοι να σηκώνουν το βάρος της φορολογίας. Είναι άδικο και απαράδεκτο, είναι αντικοινωνικό και αντιοικονομικό.

Οι αριθμοί είναι απλοί και εύγλωττοι: με τη σημερινή κλίμακα φόρου εισοδήματος και το σημερινό καθεστώς φορολόγησης των κρατικών ομολόγων και εντόκων γραμματίων, αν κάποιος έχει ετήσιο εισόδημα 4.000.000 δρχ., θα πληρώσει φόρο 300.000 δρχ. το ίδιο ακριβώς ποσό που θα πληρώσει ως φόρο και κάποιος που απέκτησε αυτά τα 4.000.000 ως τόκους από κρατικά ομόλογα ή έντοκα γραμμάτια, που ως γνωστόν φορολογούνται με 7,5%. Ήτοι, ο μισθωτός των 300.000 δρχ. μηνιαίως εξομοιώνεται φορολογικά με τον «ραντιέρη» που «επένδυσε» 40.000.000 δρχ. περίπου σε κρατικούς τίτλους.

Για τα μεγαλύτερα ποσά, όμως, το κράτος νιώθει ακαταμάχητη ανάγκη να προστατεύσει τους εισοδηματίες τόκων: για εισόδημα από εργασία 7.000.000 δρχ. ετησίως ο φόρος εισοδήματος είναι 1.200.000 500.000 όμως μόνο αν τα 7.000.000 είναι εισόδημα από κρατικούς τόκους. Για ετήσιο εισόδημα από εργασία 10.000.000 δρχ. ο σχετικός φόρος είναι 2.400.000 δρχ., αλλά ο ραντιέρης που θα εισπράξει τόκους 10.000.000 θα πληρώσει μόνο 750.000 δρχ. όσα πληρώνει όποιος αποκτά με την εργασία του 5.500.000 δρχ. ετησίως.

Και αν φτάσουμε, τέλος, σε κάποια επιχείρηση που απεκόμισε από τη δραστηριότητά της 100.000.000 δρχ., θα πληρώσει φόρους σχεδόν 45.000.000 ενώ μόλις 7.500.000 θα πληρώσει ως φόρο το «χαρτοφυλάκιο» κρατικών τίτλων που θα αποφέρει τόκους 100.000.000.

Το κράτος μοιράζει ετησίως 3,5 τρισεκατομμύρια για να πληρώσει τους τόκους των δανείων του. Και γι' αυτά τα εισοδήματα εισπράττει μόλις 260 δισ. φόρους, ενώ θα εισέπραττε τουλάχιστον 1,4 τρις. αν τα φορολογούσε κανονικά. Το κράτος χαρίζει 1,2 τρις. στους ραντιέρηδες όπως χαρίζει χρήματα και σε όσους έχουν τόκους από τράπεζες και στα μερίσματα που φορολογούνται και αυτά στην πηγή κ.ο.κ.

Είναι τόσο «επίσημα», φανερά και μεγάλα αυτά τα εισοδήματα που δεν μπορούν να αποκρυφτούν. Γι' αυτό ακριβώς, υποπτεύεται κανείς, ότι απαλλάσσονται σχεδόν από τη φορολογία. Πριν από κάθε μικρό βήμα για τη στοιχειώδη φορολόγησή τους, μας προειδοποιούσαν οι «ειδικοί» ότι θα επακολουθήσει «οικονομική καταστροφή» η οποία ποτέ δεν ήλθε. Τα δημοσιονομικά της χώρας όμως θα σωθούν αν φορολογηθούν αυτά τα εισοδήματα, με μόνη συνέπεια ότι κάποια θα δεχθούν να πλουτίζουν με μικρότερους ρυθμούς.

<http://www.imerisia.gr/article.asp?catid=12338&subid=2&pubid=20575142>

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟ

ΦΟΡΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΣΥΝΕΙΔΗΣΗ

Σύμφωνα με τις αντιλήψεις των κοινωνιολόγων, ο όρος συνείδηση υποδηλώνει την αίσθηση που έχει το άτομο σε ότι αφορά την ίδια τη συμπεριφορά του, τις ποιότητες του καλού και του κακού που εκδηλώνει αυτή η συμπεριφορά και τι συνεπάγεται μια τέτοια συμπεριφορά. Ο Ε. Π. Παπανούτσος (*Ηθική*, Γ' έκδοση, Ίκαρος, 1979, σελίδα 273) παρατηρεί ότι «η ηθική συνείδηση προϋποθέτει την ψυχολογική συνείδηση, είναι όμως κάτι περισσότερο. Είναι ένας ανώτερος βαθμός συνειδησιακής υπάρξεως και μια ξεχωριστή θα λέγαμε ποιότητα.

Οι διοικούντες μάς έβαλαν πρόσφατα σε συνειδησιακά διλήμματα. Πριν από μερικούς μήνες το υπουργείο Οικονομίας και Οικονομικών βομβάρδιζε την ελληνική κοινωνία με μια πολυδάπανη εκστρατεία με καταχωρίσεις στην τηλεόραση και στις εφημερίδες και ακόμη με τεράστιες αφίσες στους πολυσύχναστους δρόμους της Αθήνας. Καλούσε τους Έλληνες πολίτες να αποκτήσουν φορολογική συνείδηση διότι αυτή η συνείδηση είναι και κοινωνική συνείδηση. Κουβέντες βαριές, διότι αν αυτή η προτροπή ερμηνευθεί με κάποια ευρύτητα μπορεί να εκληφθεί ότι όσοι δεν έχουν φορολογική συνείδηση στερούνται και κοινωνική συνείδηση. Ε, δεν είναι έτσι τα πράγματα! Αυτό αποτελεί επιπόλαια αντιμετώπιση μιας κατάστασης για την οποία άλλοι ευθύνονται.

Παρόμοια εγχειρήματα έχουν επιχειρηθεί και στο παρελθόν από άλλες κυβερνήσεις με στόχο πάντα να παρακινήσουν τους Έλληνες να γίνουν συνεπείς φορολογούμενοι. Όλες οι απόπειρες δεν απέδωσαν τίποτε απολύτως διότι η φοροδιαφυγή δεν περιορίζεται με κηρύγματα και παραινήσεις. Το πρόβλημα της φοροδιαφυγής είναι πολυσύνθετο φαινόμενο και οφείλεται σε ποικίλους λόγους. Κατ' αρχάς η οικονομική ανέχεια, μετά η αδυναμία του ελεγκτικού μηχανισμού να επιτελέσει στοιχειωδώς τα καθήκοντά του και να συλλάβει τη φοροδιαφυγή που συντελείται στα μεγάλα εισοδήματα, ακόμη ο φόβος του πολιτικού κόστους και- γιατί όχι;- η έλλειψη φορολογικής συνείδησης. Ποιος όμως φταίει γι' αυτό; Φταίει μόνο η ιδιοσυγκρασία του Έλληνα ή φταίνε και άλλοι για την έλλειψη φορολογικής συνείδησης;

Είναι λοιπόν η έλλειψη φορολογικής συνείδησης αναμφίβολα ένας από τους λόγους της μεγάλης φοροδιαφυγής στην Ελλάδα. Αλλά πώς είναι δυνατόν να έχουν φορολογική συνείδηση οι Έλληνες όταν το ίδιο το κράτος τούς αποτρέπει από το να είναι συνεπείς;

Πώς είναι δυνατόν να έχουν οι Έλληνες φορολογική συνείδηση όταν το κράτος κάθε δύο-τρία χρόνια δίνει, έναντι πινακίου φακής, άφεση φορολογικών αμαρτιών με τη χωρίς έλεγχο περαιώση των φορολογικών τους υποθέσεων επιβραβεύοντας τους ανειλικρινείς φορολογουμένους; Με τις ρυθμίσεις αυτές «κάθε ειλικρινής φορολογούμενος μετανιώνει για την εμπρόθεση και νομότυπη συμμόρφωσή του

προς τις φορολογικές διατάξεις, η φορολογική συνείδηση αδυνατίζει και η φοροδιαφυγή γιγαντώνεται» (ΔΦΝ 1404).

Πώς είναι δυνατόν να υπάρχει φορολογική συνείδηση όταν η κλίμακα φόρου δεν τιμαριθμοποιείται, παρά την ύπαρξη σχετικής νομοθετικής ρύθμισης, και από την άλλη μεριά μειώνεται κατά 50% η φορολογία του εισοδήματος από την εκμετάλλευση δρομώνων ίππων,

Πώς είναι δυνατόν οι Έλληνες να είναι συνειδητοί φορολογούμενοι όταν καταργείται το αφορολόγητο εισόδημα; Αφορολόγητο εισόδημα είχε θεσπιστεί για λόγους κοινωνικούς πάνω από μισό αιώνα από την εισαγωγή (το 1955) της προσωπικής προοδευτικής φορολογίας.

Το 2008 το κράτος έγραψε στα παλιά του τα παπούτσια τις συνταγματικές αρχές της φοροδοτικής ικανότητας και της ίσης μεταχείρισης των πολιτών καταργώντας το αφορολόγητο όριο της φτώχειας απλά και μόνο γιατί υπήρξε μεγάλη υστέρηση στα έσοδα.

Πώς είναι ακόμη δυνατόν οι Έλληνες να είναι συνεπείς φορολογούμενοι όταν η φορολογούσα αρχή έχει αναγάγει το αλισβερίσι σε καθημερινότητα; Ενδεικτικές περιπτώσεις κακομεταχείρισης των πολιτών αναφέρθηκαν. Υπάρχουν και άλλες ων ουκ έστιν αριθμός.

Η έλλειψη φορολογικής συνείδησης ταυτίζεται με τη φοροδιαφυγή, τη διαφθορά, την παραοικονομία, φαινόμενο γνωστό -από πρώτο χέρι- για την πλειονότητα των Ελλήνων.

Η «κρυφή οικονομία» αγκαλιάζει όλες τις επιχειρηματικές δραστηριότητες, νόμιμες και παράνομες, σε όλους τους κλάδους. Από το πετρέλαιο και τα κηπευτικά, το λάδι και το βαμβάκι, την παραπαιδεία και τη «μαύρη εργασία», μέχρι τα ανταλλακτικά αυτοκινήτων, το πειρατικό λογισμικό, τα cd και τα dvd, τα τσιγάρα, τα παιχνίδια, τα προϊόντα πολυτελείας (αρώματα, καλλυντικά, είδη ένδυσης και υπόδησης, ρολόγια, αξεσουάρ), τα ηλεκτρονικά είδη, τα ποτά, τα φάρμακα.

Η φορολογική συνείδηση των Ελλήνων

Κομμάτι της περίφημης ελληνικής παραοικονομίας, είναι η φοροδιαφυγή. Είτε ως φόροι που δεν καταβάλλονται στο Ελληνικό Δημόσιο λόγω παραοικονομίας, είτε ως φόροι που αποφεύγονται (με τη δήλωση λ.χ. χαμηλότερου κύκλου εργασιών ή εισοδήματος). Τα εκτιμώμενα μεγέθη και των δύο προκαλούν ζάλη.

Οι αιτίες του φαινομένου:

Το ανισοβαρές σύστημα, η ανεργία, η διαφθορά, ο κρατικός παρεμβατισμός, οι αναποτελεσματικοί κρατικοί μηχανισμοί, η εισφοροδιαφυγή, είναι ορισμένες από τις βασικές αιτίες της παραοικονομίας, με τον τελικό καταναλωτή να ρίχνει νερό στα συγκοινωνούντα δοχεία της: Η κατανάλωση στη χώρα αντιστοιχεί στα 2/3 περίπου του ΑΕΠ, κάτι που σημαίνει ότι στην αλυσίδα της παραοικονομίας ο καταναλωτής είναι ισχυρός κρίκος και ότι χωρίς τη ενθάρρυνση ή την ανοχή του δεν θα είχε το μέγεθος που έχει. Αυτός, όμως, όταν δεν κωφεύει, αγοράζει αγρόν και μάλιστα χωρίς απόδειξη.

Οι λόγοι που οδηγούν τους Έλληνες σε αυτήν τη συμπεριφορά είναι πολλοί.

Ένας πρώτος λόγος σχετίζεται με τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του λαού μας. Η χαλαρή φορολογική συνείδηση αντικατοπτρίζει την έλλειψη εμπιστοσύνης στο κράτος δικαίου και φέρνει στην επιφάνεια τον αιώνιο Έλληνα, που αμφισβητεί τον ορθό λόγο και που στέκεται μεταξύ Ανατολής και Δύσης, χωρίς να επιθυμεί να αποφασίσει πού τελικά ανήκει. Ο δυτικός τρόπος σκέψης θέλει τους πολίτες να συμπεριφέρονται λογικά, οργανωμένα και με συναίσθηση του ρόλου τους. Κάτι που οι Έλληνες υιοθετούν μόνο όταν πρόκειται να επιρρίψουν ευθύνες ή να υπεραμυνθούν των δικαιωμάτων τους, αντιλήψεις που συμπυκνώνονται στις φράσεις «Τι κάνει το κράτος» και «Πού είναι το κράτος;».

Όταν όμως ο λόγος έρχεται στις υποχρεώσεις των πολιτών -δηλαδή στο τι κάνουν εκείνοι για το κράτος-, τότε εκείνοι φαίνεται να σφυρίζουν αδιάφορα, σε ρυθμούς τής εγγύς Ανατολής. Μία αντίληψη που θέλει το οργανωμένο κράτος αντίπαλο, από το οποίο ο καθένας πρέπει να ξεφύγει όσο μπορεί.

Ένας άλλος λόγος είναι η ανεπάρκεια και η αναποτελεσματικότητα των ελεγκτικών μηχανισμών, κάτι που όχι μόνο δίνει την ευκαιρία στους πολίτες να αποφύγουν τους φόρους, αλλά και στερούν το κράτος από σημαντικά έσοδα. Αυτό είναι κάτι που συναντάμε πολύ συχνά τους καλοκαιρινούς μήνες σε απομακρυσμένα θέρετρα (λ.χ. νησιά), με τις περισσότερες επιχειρήσεις να μην κόβουν καν αποδείξεις, θεωρώντας ότι μέχρι το ελεγκτικό κλιμάκιο να αποβιβαστεί στο νησί θα έχουν προλάβει να γίνουν γνώστες της κατάστασης και να αποκαταστήσουν -προσωρινά- τη νομιμότητα. Πλάι σε αυτό, η ανεπάρκεια αρκετών κρατικών υπαλλήλων που απασχολούνται στις δημόσιες υπηρεσίες είναι γεγονός επιβεβαιωμένο τόσες και τόσες φορές, και το οποίο συντελεί στη γιγάντωση του φαινομένου. Ο πολίτης ξέρει ότι αν αναζητήσει τρόπους υπέρβασης των «φορολογικών εμποδίων», μπορεί να τα υπερβεί...

Ο φαύλος κύκλος οδηγεί σε εκ νέου στρεβλώσεις: Τα φορολογικά έσοδα της χώρας (ως ποσοστό του ΑΕΠ) είναι από τα χαμηλότερα ανάμεσα στις χώρες του ΟΟΣΑ. Οι φορολογούμενοι δεν επιβαρύνονται, αναλογικά, το ίδιο. Εκείνοι που μπορούν να κρύψουν εισοδήματα είναι συνήθως και αυτοί που έχουν τα μεγαλύτερα εισοδήματα, και το «βάρος» πέφτει σε μισθωτούς και συνταξιούχους.

Η φορολογική μεταρρύθμιση

Από τα παραπάνω προκύπτει εύλογα το ερώτημα «τι δράσεις αναλαμβάνει η πολιτεία για όλα αυτά;». Είναι αλήθεια ότι η παραοικονομία και η φοροδιαφυγή αποτελούν διαχρονικό θέμα ενασχόλησης για τις κυβερνήσεις του τόπου, καθώς στην πάταξη των φαινομένων οι κρατούντες βλέπουν κάτι σαν το Άγιο Δισκοπότηρο της ανάπτυξης. Περισσότερα έσοδα στα ταμεία προοιωνίζουν ένα καλύτερο επίπεδο ζωής. Στο πλαίσιο αυτό, από το 2004 ξεκίνησε η προσπάθεια της αναμόρφωσης του φορολογικού συστήματος, σε μια προσπάθεια να περιοριστούν τα φαινόμενα.

Βασικοί στόχοι της πολιτικής της Κυβέρνησης είναι ένα δίκαιο και διαφανές φορολογικό σύστημα, η μείωση των φόρων για την ελάφρυνση των μισθωτών και συνταξιούχων, καθώς και η ενίσχυση της επιχειρηματικότητας με τη μείωση των φορολογικών συντελεστών για τις επιχειρήσεις. Λιγότεροι φόροι σημαίνει περισσότερο διαθέσιμο εισόδημα στα νοικοκυριά και περισσότερα κεφάλαια για επένδυση στις επιχειρήσεις. Παράλληλα, το φορολογικό σύστημα έγινε προβλέψιμο και ως εκ τούτου σταθερότερο. Αυτό είναι απαραίτητη προϋπόθεση ώστε να ενισχυθεί η επιχειρηματικότητα και να μειωθεί η δυσπιστία ανάμεσα στον ενεργό πολίτη και τις φορολογικές αρχές.

<http://www.tovima.gr/default.asp?pid=2&ct=72&artid=250062&dt=11/01/2009>

Πιο συγκεκριμένα, η φορολογική μεταρρύθμιση, που βρίσκεται ήδη σε εξέλιξη, απαρτίζεται από τρεις φάσεις: Στην πρώτη φάση μειώθηκαν οι φορολογικοί συντελεστές για τις επιχειρήσεις, από το 35% στο 25% για τις Ομόρρυθμες Εταιρείες, και για τις Ετερόρρυθμες Εταιρείες από το 25% στο 20%. Αυξήθηκε το αφορολόγητο όριο για τα φυσικά πρόσωπα, από τις €10.000 το 2004 στις €12.000 το 2007. Επίσης, αυξήθηκαν οι εκπτώσεις για ορισμένες κοινωνικής φύσεως δαπάνες. Στη δεύτερη φάση, την τριετία 2007-2009 μειώνεται σταδιακά ο κεντρικός φορολογικός συντελεστής στο 25% (από 30%) και ο ανώτατος φορολογικός συντελεστής στο 35% (από 40%). Οι πολύτεκνες μητέρες απαλλάσσονται από τον φόρο στο επίδομα που λαμβάνουν από το κράτος, ενώ θεσπίζονται και μια σειρά διευκολύνσεων με κοινωνικά κριτήρια: Οι πολίτες με αναπηρία ωφελούνται πολλαπλά. Οι ενοικιαστές πληρώνουν χαμηλότερο ενοίκιο λόγω της κατάργησης του τέλους χαρτοσήμου. Οι Έλληνες ναυτικοί πληρώνουν τον μισό και λιγότερο φόρο λόγω της ανάλογης μείωσης του φορολογικού συντελεστή. Οι φορολογούμενοι ωφελούνται από την επέκταση της έκπτωσης 20% για τις δαπάνες εγκατάστασης τηλεθέρμανσης και ανανεώσιμων πηγών ενέργειας και από την αύξηση κατά 200 ευρώ του ποσού της μέγιστης εκπιπτόμενης δαπάνης. Οι φορολογούμενοι ωφελούνται από νέες, μεγαλύτερες εκπτώσεις στα ασφάλιστρα ζωής, ενοίκια, δίδακτρα φροντιστηρίων και ορισμένων δαπανών με αποδείξεις. Οι ιδιοκτήτες ακινήτων ωφελούνται από την αύξηση από το 5% και το 15% στο 40% των δαπανών που εκπίπτουν με δικαιολογητικά για όλες τις οικοδομές. Στην τρίτη φάση, αυτήν που διανύουμε τώρα, επέρχεται απλοποίηση και εκσυγχρονισμός της φορολογίας ακινήτων, με την κατάργηση του φόρου κληρονομιάς, του φόρου για γονικές παροχές και την απαλλαγή της πρώτης κατοικίας από φορολογία, στον βαθμό που καλύπτει βασικές στεγαστικές ανάγκες. Θεσπίζεται Ενιαίο Τέλος Ακινήτων (ΕΤΑΚ) με χαμηλό συντελεστή, σε αντικατάσταση μιας σειράς φόρων που επιβάρυναν τα ακίνητα. Προβλέπεται απαλλαγή από το ΕΤΑΚ για την κύρια κατοικία φυσικών προσώπων, για κατοικίες έως 200 τ.μ. και για αντικειμενικά προσδιοριζόμενη αξία έως €300.000. Σχεδόν 2,5 εκατομμύρια νοικοκυριά δεν θα πληρώνουν το ΕΤΑΚ για την κύρια κατοικία τους. Απαλλάσσεται η αγορά πρώτης κατοικίας από τον φόρο μεταβίβασης (200 τ.μ. + 25 τ.μ. για το τρίτο παιδί και καθένα από τα επόμενα παιδιά). Αντιμετωπίζεται το λαθρεμπόριο στα καύσιμα με την εξομοίωση του φόρου στο πετρέλαιο κίνησης και θέρμανσης, χωρίς επιβάρυνση των νοικοκυριών.

Πολίτες και κράτος

Όλα αυτά, όμως, δεν αρκούν αν οι πολίτες δεν αντιληφθούν ότι η φοροδιαφυγή αποτελεί «πληγή» που επιβαρύνει και τους ίδιους. Με το νέο νομοθετικό πλαίσιο επιδιώκεται η αλλαγή νοοτροπίας τόσο των φορολογούμενων όσο και των φορολογικών αρχών και παρέχονται κίνητρα στους φορολογούμενους, ώστε να ζητούν την έκδοση φορολογικών στοιχείων.

Για την αλλαγή, όμως, της φορολογικής κουλτούρας, θα πρέπει πρώτα οι Έλληνες να αντιληφθούν ότι με το να φοροδιαφεύγουν στερούν από τον διπλανό τους, από τα παιδιά τους, από τους ίδιους, πόρους που θα μπορούσαν να χρησιμοποιηθούν για ένα καλύτερο σύστημα Υγείας, για μια καλύτερη Παιδεία, για ένα ουσιαστικότερο κοινωνικό κράτος, για λιγότερους φόρους, για μια καλύτερη κοινωνία. Γιατί τελικά η απόκτηση φορολογικής συνείδησης ταυτίζεται με την κοινωνική συνείδηση. Γιατί τα χρήματα από τους φόρους γίνονται σχολεία, νοσοκομεία, δρόμοι, υποδομές, ανάπτυξη και στήριξη για όλα τα μέλη της κοινωνίας, που ξεκινάει από τον καθένα μας.

Ασφαλώς, θα πρέπει και το κράτος από την πλευρά του να αποδείξει όχι μόνο την ειλικρίνεια των προθέσεών του, αλλά και την αμετακίνητη προσήλωσή του στην επίλυση των προβλημάτων. Τα πρόστιμα σε όσους φοροδιαφεύγουν (εταιρείες και φυσικά πρόσωπα), η επιβράβευση των νομοταγών πολιτών, η θέσπιση ακόμη δικαιοτέρων κριτηρίων, η φοροελάφρυνση για τους ασθενέστερους, θα πρέπει να αποτελούν βασικές πολιτικές γραμμές για κάθε Κυβέρνηση που θέλει να πείσει τους πολίτες να απαρνηθούν συνήθειες και νοοτροπίες δεκαετιών -αν όχι αιώνων. Αυτό, βέβαια, δεν θα πρέπει να λειτουργεί ως μετάθεση των ευθυνών, στο κράτος.

Για μία καλύτερη κοινωνία

Η φοροδιαφυγή είναι ένα πρόβλημα που μας αφορά όλους, μιας και στερεί σημαντικούς πόρους οι οποίοι προορίζονται για τη βελτίωση της ζωής μας. Εντούτοις, κάθε φορά που κάποιος από εμάς φοροδιαφεύγει δεν συνειδητοποιεί τις συνέπειες της πράξης του απέναντι στο κοινωνικό σύνολο -ή δεν τις αποτιμά ορθά- και απέναντι στον ίδιο του τον εαυτό. Με εγωισμό και χωρίς κοινωνική συνείδηση, ουκ ολίγοι Έλληνες αποφεύγουν να αναλάβουν τις ευθύνες που τους αναλογούν, προφασιζόμενοι διάφορες δικαιολογίες. Όμως, έχει αποδειχθεί ότι όπου το κοινωνικό σύνολο αποφασίζει να φερθεί υπεύθυνα και να αναλάβει δράσεις μπορεί να κάνει «θαύματα».

Τα πράγματα θα ήταν πολύ διαφορετικά, αν για παράδειγμα όλοι οι Έλληνες αποφασίζαν να συγκεντρώνουν αποδείξεις, ή αν απέρριπταν τις νουθεσίες του λογιστή τους, που κάθε χρόνο τους προτρέπει να κρύψουν κάποια έσοδα και να διογκώσουν τα έξοδα. Αν αποφασίζαμε, επιτέλους, να εστιάσουμε όχι στο τι κάνει το θεσμοθετημένο κράτος για εμάς, αλλά τι κάνουμε εμείς για την κοινωνία και την ομαλή λειτουργία του κράτους. Αν αποφασίζαμε να περάσουμε, τέλος, από το επίπεδο της ρητορείας στην πράξη, έχοντας κατά νου ότι αδιάφορη πράξη, συμπεριφορά ή νοοτροπία (ηθικά, πολιτικά, κοινωνικά) δεν υφίσταται. Πάντα επηρεάζουμε τα πράγματα, είτε με την ενεργητική μας στάση είτε με την απάθειά μας. Είμαστε συνυπεύθυνοι.

Θα είχε ενδιαφέρον να μας έλεγε το υπουργείο Οικονομίας, αν και σε ποιο βαθμό πέτυχε η διαφημιστική του καμπάνια για την πάταξη της φοροδιαφυγής. Να ξέραμε, με άλλα λόγια, αν τα «σλόγκαν» του τύπου «η φορολογική συνείδηση είναι κοινωνική συνείδηση», «μήπως ήρθε η ώρα να δούμε και τη φοροδιαφυγή με άλλη ματιά...» και «φορολογική συνείδηση: ξεκινάει από τον καθένα, μας αφορά όλους!» έπιασαν τόπο. Αν αυξήθηκε η ροή δημοσίων εσόδων στα κρατικά ταμεία, κάνοντας έτσι τις νύχτες και τις μέρες του (νέου) υπουργού Οικονομίας και Οικονομικών πιο ήρεμες, ήσυχες... Πολύ αμφιβάλλουμε. Όχι επειδή αυτή καθ' αυτή η διαφημιστική καμπάνια ήταν «λάθος» ή με αντιπαραγωγικά συνθήματα, αλλά διότι το όλο εγχείρημα πάσχει -και πάσχει σοβαρότατα- στη βάση της νεοελληνικής πραγματικότητας.

Είναι δεδομένο πως ο Έλληνας (από τον πιο φτωχό μέχρι τον πλέον εύπορο) αν μπορεί να κλέψει το κράτος, να φοροδιαφύγει, θα το πράξει με τη μεγαλύτερη άνεση και δίχως την παραμικρή τύψη. Το «καλό» είναι ότι η μεγάλη (πληθυσμιακά, όχι με όρους οικονομικής επιφάνειας) πλειοψηφία του κόσμου, οι μισθοσυντηρητικοί και οι συνταξιούχοι, δεν μπορούν εκ των πραγμάτων να φοροδιαφύγουν (όπου μπορούν, πάντως, το... διαπράττουν δίχως το παραμικρό συνειδησιακό πρόβλημα!), αφού φορολογούνται «στην πηγή» του εισοδήματός τους και μάλιστα... προκαταβάλλουν

τον αναλογούνται φόρο. Όσοι, όμως, από το «σύστημα» μπορούν, φοροκλέβουν, αφού αποτελεί τεκμηριωμένη πεποίθηση πως η φοροδιαφυγή «ξεκινάει από όποιον μπορεί και να τον ωφελεί»!

Φυσικά και η φοροδιαφυγή αποτελεί μείζον δημοσιονομικό πρόβλημα – και από αυτή την άποψη μας αφορά όλους. Η πάταξή της, όμως, είναι αδιανόητο (και σε κάθε περίπτωση αφελές...) να επαφίεται στον «πατριωτισμό», και την «κοινωνική συνείδηση» των φορολογουμένων. Στις χώρες που η φοροδιαφυγή κυμαίνεται σε επίπεδα συντριπτικά κατώτερα από το «ρεκόρ» που καταγράφεται στη χώρα μας, αυτό συμβαίνει πρώτον επειδή οι συγκεκριμένες πολιτείες έχουν δημιουργήσει (και εξασφαλίσει ότι λειτουργεί αποτελεσματικά) αξιόπιστο και αποτελεσματικό φοροεισπρακτικό μηχανισμό και δεύτερον, διότι με τα χρόνια έχει ριζώσει με τον ένα ή τον άλλο τρόπο μια σχέση εμπιστοσύνης μεταξύ κράτους και φορολογουμένου.

Η φορολογία δεν είναι δυνατόν παρά να έχει πειστικό και σε κάποιο βαθμό ειλικρινή ανταποδοτικό χαρακτήρα: πληρώνω φόρους, έναντι των υπηρεσιών που μου εξασφαλίζει, μέσω των φορολογικών εσόδων, η πολιτεία. Ασφάλεια, στοιχειώδη (αυτό, έστω...) δημόσια υγεία, επαρκή και αξιόπιστη δημόσια εκπαίδευση, ένα ελάχιστο, έστω, «δίκτυο κοινωνικής προστασίας», δρόμους και συγκοινωνίες. Με τους φόρους, δηλαδή, πληρώνω τις «εξυπηρετήσεις» που μου παρέχει το κράτος. Ειλικρινά, μπορεί κανείς να ισχυρισθεί με σοβαρότητα πως το ελληνικό κράτος εκπληρώνει αυτές τις υποχρεώσεις του έναντι της κοινωνίας, ώστε να είναι σε θέση να απαιτήσει «φορολογική συνείδηση», μια σχέση εμπιστοσύνης μεταξύ του ίδιου και των πολιτών του;

Κατ' αρχήν, μπορεί να πει το κράτος πως έχει φροντίσει να διαθέτει αξιόπιστες και αποτελεσματικές φοροεισπρακτικές υπηρεσίες, ώστε να μην έχουμε... καταντήσει να καταγράφουμε συνολικά βεβαιωμένα πλην ανείσπρακτα φορολογικά έσοδα της τάξεως των... 36 δισ. ευρώ, δηλαδή κοντά το 12% του ΑΕΠ μας (την ώρα που μόνο για φέτος υπολογίζεται ότι το κράτος θα χρειασθεί να δανεισθεί 45 δισ. για την εξυπηρέτηση του δημοσίου χρέους και τις «τρύπες» του προϋπολογισμού); Και με τι «μούτρα» βγαίνει και κάνει φορολογικά «γιουρούσια» (κυρίως στους «συνήθεις υπόπτους») από τη στιγμή που το... πρώτο οικονομικό μέτρο της «νέας διακυβέρνησης» ήταν η κατάργηση του περίφημου ΣΔΟΕ (Σώμα Δίωξης Οικονομικού Εγκλήματος), που εκ των πραγμάτων έστειλε «μήνυμα» σε όσους μπορούσαν, πως θα έχουν το... ακαταδίωκτο για τις κάθε είδους μπαγαποντιές τους;

Σωστά κάνει το νέο οικονομικό επιτελείο και εξαγγέλλει την πλήρη αναδιοργάνωση της «Υπηρεσίας Ειδικών Ελέγχων» (πρώην ΣΔΟΕ) και του φοροεισπρακτικού μηχανισμού για να εξασφαλίσει έσοδα στα οποία καταγράφεται δραματική υστέρηση – αλλά την ίδια στιγμή, ποιο «μήνυμα» στέλνει, όταν οι πληροφορίες λένε πως... μελετάται και νέα «ρύθμιση» (ή παράταση των προθεσμιών «περαίωσης») για την τακτοποίηση των βεβαιωμένων πλην ανείσπρακτων φορολογικών οφειλών προς το Δημόσιο, κάτι που ισοδυναμεί με... παρότρυνση των συνεπώς φορολογουμένων, πως στην πραγματικότητα... είναι τα μόνιμα «κορόιδα» που σπεύδουν να είναι φορολογικά εντάξει, τη στιγμή που θα μπορούσαν ως κατ' επάγγελμα «μπατακτσήδες» να μην πληρώνουν φόρους, περιμένοντας την όποια «ευνοϊκή ρύθμιση»;

Σύμφωνοι, να αποκτήσουμε «φορολογική συνείδηση» – αλλά και το κράτος δεν θα πρέπει να... ψάξει να βρει τη δική του συνείδηση, όταν καταργεί το αφορολόγητο εισόδημα, που έχει θεσπιστεί για κοινωνικούς λόγους εδώ και περισσότερο από... μισό αιώνα; Όταν αυξάνει τους (άδικους και κοινωνικά επαχθείς) έμμεσους φόρους, την ώρα που μειώνει τη φορολογία των επιχειρήσεων και των μεγάλων εισοδημάτων, με τον ένα ή τον άλλο τρόπο; Όταν αποφεύγει προκλητικά (παρά τις... κατά καιρούς εξαγγελίες, αλλά και την από ετών νομοθετική πρόβλεψη) να τιμαριθμοποιήσει τις φορολογικές κλίμακες, με αποτέλεσμα οι μόλις και μετά βίας ικανοποιούντες τις βασικές τους ανάγκες να αντιμετωπίζονται ως «εκατομμυριούχοι» των τελευταίων δεκαετιών του περασμένου αιώνα;

http://news.kathimerini.gr/4dcgi/_w_articles_columns_2_13/01/2009_299024

Εκπαίδευση και φορολογική συνείδηση

Για την κρίση που βιώνει η χώρα μας ευθυνόμαστε, λίγο ή πολύ, οι περισσότεροι. Κι αυτό γιατί, συνήθως, θεωρούμε σωστό να διεκδικούμε και να ασκούμε τα δικαιώματά μας, χωρίς προηγουμένως να ανταποκρινόμαστε στις υποχρεώσεις μας.

Ξεχνάμε, δηλαδή, ότι κάθε δικαίωμα και η άσκηση του προϋποθέτει ή στηρίζεται σε μία υποχρέωση: η ελευθερία, εθνική και ατομική, το δικαίωμα στην εκπαίδευση, στην υγεία, στη σύνταξη, στηρίζονται σε μεγάλο βαθμό και στην υποχρέωση του πολίτη να συνεισφέρει ανάλογα με τις δυνατότητές του. Έχουμε διαμορφώσει και διαμορφώνουμε μία κοινωνία που στηρίζεται αποκλειστικά στην ιδέα των δικαιωμάτων και των κεκτημένων!

Η όποια αλλαγή επιχειρείται με στόχο την αντιμετώπιση της κρίσης, για να είναι μακροπρόθεσμα βιώσιμη, θα πρέπει να στηρίζεται και σε αλλαγή νοοτροπίας. Γι' αυτό, πέραν των όποιων μέτρων ληφθούν προς αντιμετώπιση της οικονομικής κρίσης, μεσοπρόθεσμα η αντιμετώπιση των προβλημάτων της ελληνικής κοινωνίας βρίσκεται στην εκπαίδευση των παιδιών μας. Βρίσκεται στη δημιουργία συνείδησης υποχρεώσεων προς το σύνολο.

Από την αρχαιότητα μέχρι σήμερα, κάθε κράτος και κάθε πολίτευμα στη Γη θεραπεύει μέσω της εκπαίδευσης τον εαυτό του. Ισχύει το ίδιο και στη χώρα μας; Ως ένα βαθμό, ναι. Πράγματι, τα παιδιά μας, ξεκινώντας από τον παιδικό σταθμό ή το νηπιαγωγείο, εντάσσονται σε σύνολα και κοινωνικοποιούνται, μαθαίνουν για την πατρίδα και την καταγωγή τους, μαθαίνουν για τη δημοκρατία και πολιτικοποιούνται. Όμως εκτιμώ ότι η συγκεκριμένη διαδικασία, από την τυπική έναρξή της, από τη στιγμή δηλαδή που λαμβάνει τη μορφή μαθήματος στο σχολείο, δεν ανταποκρίνεται πλέον στις ανάγκες των καιρών.

Παράδειγμα αποτελούν τα πρώτα σχετικά βιβλία που παίρνουν οι μαθητές στα χέρια τους, στην Ε' και την ΣΤ' Δημοτικού, με τίτλο "Κοινωνική και Πολιτική Αγωγή". Μελετώντας τα κανείς διαπιστώνει εύκολα ότι ενώ γίνεται συχνά αναφορά σε δικαιώματα και υποχρεώσεις, η λέξη δικαίωμα όχι μόνο προηγείται πάντα της λέξης υποχρέωση, όχι μόνο χρησιμοποιείται περισσότερες φορές, αλλά και προβάλλεται συστηματικά.

Μέχρι εδώ καλά. Όμως, ενώ ορθά υπάρχουν ξεχωριστά, ειδικά κεφάλαια για την προστασία του περιβάλλοντος, για το σεβασμό της διαφορετικότητας και για συγκεκριμένες κατηγορίες δικαιωμάτων, δεν υπάρχει κεφάλαιο για τις υποχρεώσεις ή, τουλάχιστον, για συγκεκριμένη κατηγορία υποχρεώσεων, όπως αυτών προς το κοινωνικό σύνολο. Σε αυτό το πλαίσιο, η αναφορά στις φορολογικές μας υποχρεώσεις είναι μόνο έμμεση, σχεδόν ανύπαρκτη. Είναι κατά την άποψή μου προφανές ότι σε μια χώρα με τέτοια ροπή προς τη φοροδιαφυγή θα έπρεπε να υπογραμμίζεται με κάθε μέσο και σε κάθε ευκαιρία η υποχρέωση του πολίτη να πληρώνει τους φόρους του, ως σημαντική κοινωνική διαδικασία συμμετοχής στα κοινά.

Θεωρώ ότι πρέπει να πάψουμε να ανατρέφουμε μια κοινωνία που θα στηρίζεται αποκλειστικά στην αντίληψη ύπαρξης μόνο δικαιωμάτων, χωρίς αίσθηση υποχρεώσεων και χωρίς φορολογική συνείδηση. Πρέπει ισόρροπα και παράλληλα με

την εκμάθηση των δικαιωμάτων να καλλιεργηθεί η αίσθηση της ευθύνης απέναντι στο κοινωνικό σύνολο. Και τούτο διότι ποτέ και καμία κοινωνία δεν πέτυχε και δεν μπορεί να πετύχει να σέβονται οι πολίτες τους νόμους και να εκπληρώνουν τις υποχρεώσεις τους στηριζόμενη αποκλειστικά ή κυρίως σε καταναγκαστικούς μηχανισμούς (αστυνομία, εφορία κτλ.).

Έτσι, όπως τα παιδιά μας μαθαίνουν πλέον στο σχολείο να σέβονται τη διαφορετικότητα (φύλο, φυλή, θρησκεία), όπως μαθαίνουν για την ανάγκη προστασίας του περιβάλλοντος και την ανάγκη να κάνουν ανακύκλωση, πρέπει να μάθουν ότι οι υποχρεώσεις συνιστούν την απαραίτητη και αναγκαία προϋπόθεση ύπαρξης και άσκησης των δικαιωμάτων μας. Πρέπει να μάθουν, μέσω του εκπαιδευτικού συστήματος και, κυρίως, του παραδείγματός μας, ότι εργαζόμαστε με συνέπεια, ότι η ανάληψη δημοσίων θέσεων συνιστά λειτουργήματα και όχι μέσο πλουτισμού, ότι πρέπει ευσυνείδητα να συνεισφέρουμε ανάλογα με τις δυνατότητές μας και, ενδεχομένως, ότι οι κατά τον Θουκυδίδη “άτιμοι” δεν είναι μόνο όσοι δεν συμμετέχουν στα κοινά, αλλά και οι φοροφυγάδες. Κυρίως δε, ότι μόνο έτσι τα δικαιώματά τους θα αποκτήσουν την απαραίτητη ισχυρή βάση και δεν πρόκειται ποτέ να απειληθούν.

Ίσως είναι ευκαιρία, τώρα που συζητείται και ενδεχομένως θα επιχειρηθεί η βελτίωση της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης, να αναζητηθούν τρόποι ώστε να δημιουργήσουμε κοινωνική συνείδηση ευθύνης και καλύτερους νέους πολίτες. Αυτοί είναι η συνέχεια μας και από αυτούς θα εξαρτηθεί το μέλλον της κοινωνίας μας.

Τι εστί φοροδιαφυγή

«Φοροδιαφυγή αποκαλείται η καθ’ οποιονδήποτε τρόπο παράνομη απόκρυψη φορολογητέας ύλης ενός φυσικού ή νομικού προσώπου. Θεωρείται παράνομη και έντονα αντικοινωνική συμπεριφορά και συνιστά το αδίκημα της μη καταβολής του οφειλόμενου φόρου με την παραβίαση ή καταστρατήγηση του νόμου. Μπορεί να εμφανιστεί με δύο τρόπους: Αποκρύπτοντας εισοδήματα από διάφορες πηγές με σκοπό την πληρωμή χαμηλότερου φόρου. Εμφανίζοντας υπερβολικές ή πλαστές δαπάνες ώστε να επωφεληθεί από εκπτώσεις φόρου». Πηγή: www.wikipedia.org

Κοινωνική αδικία

«Η φοροδιαφυγή είναι ίσως από τα μεγαλύτερα προβλήματα που αντιμετωπίζουμε ως κοινωνία και ως οικονομία. Για την αντιμετώπισή της, παράλληλα με τη φορολογική μεταρρύθμιση και την ενίσχυση του ελεγκτικού μηχανισμού, προχωρούμε στην προσπάθεια διαμόρφωσης Φορολογικής Συνείδησης με μία ήπια, αλλά στρατηγικής σημασίας ενημερωτική εκστρατεία για την ευαισθητοποίηση της κοινής γνώμης. Στην προσπάθειά μας αυτή καλούμε τους πολίτες να συστρατευθούν για να αντιμετωπίσουμε όλοι μαζί αυτήν την κοινωνική αδικία».

Ζητάμε απόδειξη

Επειδή μπορούμε να επηρεάσουμε τα πράγματα: Κάθε φορά που αγοράζουμε κάτι σε είδος (αγαθό) από οπουδήποτε (ρούχα, παπούτσια, καλλυντικά, ανταλλακτικά αυτοκινήτων, ηλεκτρικά είδη, έτοιμο φαγητό κ.λπ.). Κάθε φορά που καταναλώνουμε

φαγητό ή ποτό (σε εστιατόριο, ταβέρνα, σουβλατζίδικο, καφετέρια κ.λπ.). Κάθε φορά που μας παρέχουν κάποια εργασία -υπηρεσία στο σπίτι (π.χ. ελαιοχρωματισμό, επισκευές ηλεκτρικών συσκευών, υδραυλικών εγκαταστάσεων κ.λπ.). Κάθε φορά που μας προσφέρουν υπηρεσία εκτός σπιτιού (κουρείο, κομμωτήριο, συνεργείο αυτοκινήτων κ.λπ.).

Διερεύνηση του φαινομένου της παραοικονομίας και των σχέσεών του με τα προβλήματα της φοροδιαφυγής, της διαφθοράς και του οικονομικού εγκλήματος. Εκτιμήσεις για το μέγεθος της παραοικονομίας, για τις επιπτώσεις της διαφθοράς στην επίσημη οικονομία και την παραοικονομία, για τις επιπτώσεις της ενσωμάτωσης του προϊόντος της παραοικονομίας στο αντίστοιχο της επίσημης οικονομίας, για τις επιπτώσεις της στα δημόσια ελλείμματα, καθώς και για τις σχέσεις της με τους οικονομικούς – πολιτικούς κύκλους

Αφορολόγητο διάβασμα

Διερεύνηση του φαινομένου της παραοικονομίας και των σχέσεών του με τα προβλήματα της φοροδιαφυγής, της διαφθοράς και του οικονομικού εγκλήματος. Εκτιμήσεις για το μέγεθος της παραοικονομίας, για τις επιπτώσεις της διαφθοράς στην επίσημη οικονομία και την παραοικονομία, για τις επιπτώσεις της ενσωμάτωσης του προϊόντος της παραοικονομίας στο αντίστοιχο της επίσημης οικονομίας, για τις επιπτώσεις της στα δημόσια ελλείμματα, καθώς και για τις σχέσεις της με τους οικονομικούς – πολιτικούς κύκλους.

Ψηφιακή συνείδηση

Το www.forologikisinidisi.gr είναι ο δικτυακός τόπος της καμπάνιας του Υπουργείου Οικονομικών που τρέχει αυτήν την περίοδο και έχει ως θέμα, τι άλλο, τη φορολογική συνείδηση. Εκεί, ο χρήστης μπορεί να ενημερωθεί διεξοδικά για το ζήτημα και να πληροφορηθεί για όλα εκείνα που συνθέτουν τη «μαύρη τρύπα» της ελληνικής οικονομίας. Το συγκεκριμένο site αποτέλεσε και πηγή για τη συγγραφή του Reportage.

Αποδείξεις μαϊμού

Ναι, υπάρχουν. Ιδού πώς μπορούμε να ξεχωρίζουμε μια νόμιμη: Εάν είναι χειρόγραφη, πρέπει να είναι διάτρητη από την Εφορία. Εάν είναι από ταμειακή, από την ένδειξη «Νόμιμη Απόδειξη». Εάν είναι από υπολογιστή (μηχανογραφική) πρέπει να έχει συμβολοσειρά στο κάτω μέρος από γράμματα και αριθμούς. Νόμιμη είναι και η απόδειξη που δεν έχει κάποια από τα παραπάνω, εφόσον γράφει «Αθεώρητη βάσει της Α.Υ.Ο.Ο. 1083/2003»).

<http://news.disabled.gr/?p=2031>

Δήλωση ασυνειδησίας

«Σύμφωνα με τα στοιχεία της Γενικής Γραμματείας Πληροφοριακών Συστημάτων, πάνω από το 50% των επιχειρήσεων που λειτουργούν με εταιρική μορφή, δηλαδή εκτός από τις ατομικές επιχειρήσεις, δήλωσαν το 2007 καθαρά κέρδη έως 10.000

ευρώ, με το μεγαλύτερο ποσοστό από αυτές να δηλώνει μηδενικά καθαρά κέρδη» (Από τις εφημερίδες). Όπως λέει μια παροιμία, «χωριό που φαίνεται, κολαούζο δεν θέλει». Αν όλες οι δηλώσεις αυτές ήταν ειλικρινείς, τότε η ελληνική οικονομία -και κοινωνία, κατ' επέκταση- θα έπρεπε να βιώνει ένα άνευ προηγουμένου κραχ.

«Καλλιέργεια φορολογικής συνείδησης στο ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα»

Η χώρα μας σήμερα βιώνει μία από τις δυσκολότερες οικονομικές συγκυρίες και προσπαθεί να βρει λύσεις για την αντιμετώπιση των οικονομικών προβλημάτων, αναζητώντας μέτρα αντιμετώπισης και καταστολής μέσω ελεγκτικών μηχανισμών και όχι πρόληψης φαινόμενων όπως η φοροδιαφυγή και η φοροαποφυγή. Ως ευνομούμενο κράτος, ωστόσο, οφείλουμε να αντιμετωπίσουμε το ζήτημα της φορολογικής συνείδησης των..πολιτών πιο ουσιαστικά και να θέσουμε τις βάσεις στους αυριανούς πολίτες με την καλλιέργεια της φορολογικής συνείδησης των παιδιών στο σχολείο.

ΕΠΙΚΑΙΡΗ ΕΠΕΡΩΤΗΣΗ

«Καλλιέργεια φορολογικής συνείδησης στο ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα»

Πολύς λόγος γίνεται σήμερα για την οικονομική κατάσταση της χώρας μας, για την φορολογική νομοθεσία, τη φορολογική μεταρρύθμιση και την πορεία της χώρας μας στο μέλλον εν μέσω της οικονομικής κρίσης.

Η εκάστοτε πολιτική ηγεσία της χώρας κάνει λόγο για τη λήψη μέτρων για τη φοροδιαφυγή και φοροαποφυγή, για την αποτελεσματικότητα του φορολογικού συστήματος. Οι πολίτες, οι εργαζόμενοι, οι ελεύθεροι επαγγελματίες, οι επιχειρηματίες από τη δική τους πλευρά κάνουν λόγο για την προάσπιση και διεκδίκηση των δικαιωμάτων τους. Σε καμία περίπτωση, ωστόσο, δεν γίνεται λόγος για τις υποχρεώσεις των πολιτών σε μια ευνομούμενη και πολιτισμένη κοινωνία.

Ως πολίτες έχουμε λησμονήσει πως κάθε δικαίωμα απορρέει από μία υποχρέωση. Ενώ για άλλη μια φορά επιβεβαιώνεται πως η καλύτερη θεραπεία είναι η πρόληψη. Και η πρόληψη σε αυτήν την περίπτωση αφορά στην καλλιέργεια φορολογικής συνείδησης των Ελλήνων πολιτών και την αλλαγή της νοοτροπίας μας απέναντι στις οικονομικές υποχρεώσεις μας με το Ελληνικό κράτος.

Η αντιμετώπιση του προβλήματος για να είναι βιώσιμη και μακροπρόθεσμη, πρέπει να καλύψει το μεγάλο κενό που υπάρχει στο ισχύον εκπαιδευτικό σύστημα της χώρας μας. Τα παιδιά ουσιαστικά κοινωνικοποιούνται, πολιτικοποιούνται, διαμορφώνουν χαρακτήρα, αντιλήψεις, μέσα από την καθημερινή συναναστροφή τους στο σχολικό περιβάλλον και μέσα από την εκπαιδευτική διαδικασία.

Το εκπαιδευτικό σύστημα της χώρας μας, όπως αυτό διαμορφώνεται και ασκείται σήμερα, χωλαίνει σε ότι αφορά στη διαπαιδαγώγηση των παιδιών, των αυριανών πολιτών, των μελλοντικών φορολογουμένων σε σχέση με τις υποχρεώσεις τους σε ένα ευνομούμενο κράτος και πιο συγκεκριμένα τις φορολογικές υποχρεώσεις των πολιτών.

<http://www.newspaper.gr/news/opinions/51769/>

Είναι χαρακτηριστικό το γεγονός πως αν ανατρέξει κανείς στα μαθήματα διδασκαλίας σε όλες τις βαθμίδες του εκπαιδευτικού συστήματος, πουθενά δεν καλλιεργείται η ιδέα των υποχρεώσεων, δεν γίνεται αναφορά στις υποχρεώσεις των πολιτών, τις υποχρεώσεις που στη συνέχεια διασφαλίζουν τα δικαιώματά τους. Όσον αφορά ειδικότερα στην καλλιέργεια φορολογικής συνείδησης στο εκπαιδευτικό σύστημα της χώρας μας δεν γίνεται καμία απολύτως αναφορά. Μοναδική εξαίρεση αποτελεί μία αναφορά για τις υποχρεώσεις των πολιτών εν γένει, στο βιβλίο του μαθήματος της Πολιτικής Αγωγής για τις δύο τάξεις της Ε' και ΣΤ' του Δημοτικού Σχολείου. Πώς μπορούμε συνεπώς να έχουμε την απαίτηση από τους πολίτες της χώρας μας να έχουν φορολογική συνείδηση, όταν αυτή καλλιεργείται μόνο μέσα από το αίσθημα του φόβου του οικονομικού ελέγχου από τις αρμόδιες ελεγκτικές αρχές, όπως η εφορία, η αστυνομία και η δικαιοσύνη;

Σε μια εποχή που σημειώνονται αλλαγές στο εκπαιδευτικό σύστημα με βάση τα νέα δεδομένα, όπως η εισαγωγή νέων τεχνολογιών στο εκπαιδευτικό σύστημα ως επακόλουθο της τεχνολογικής ανάπτυξης, η εισαγωγή μαθημάτων για την καλλιέργεια οικολογικής συνείδησης για την προστασία του περιβάλλοντος, η καλλιέργεια διατροφικής συνείδησης και η προώθηση της άθλησης για τη θωράκιση των παιδιών απέναντι στην αύξηση των ποσοστών παχυσαρκίας και του παιδικού διαβήτη, οφείλουμε να καλλιεργήσουμε τη φορολογική συνείδηση των παιδιών μέσα από τη σχολική τάξη, μέσα από την ευρύτερη εκπαιδευτική διαδικασία.

Κατόπιν τούτων, επερωτώνται οι αρμόδιοι Υπουργοί:

- Προβλέπεται να εξετάσουν και να προωθήσουν τα αρμόδια Υπουργεία ένα ευρύτερο πρόγραμμα σε όλες τις βαθμίδες του ελληνικού εκπαιδευτικού συστήματος για την ανάπτυξη του αισθήματος της φορολογικής συνείδησης των αυριανών πολιτών;
- Για ποιο λόγο δεν έχει διευρυνθεί μέχρι σήμερα η διδασκαλία μαθημάτων πολιτικής αγωγής και καλλιέργειας ισόρροπων αισθημάτων υποχρεώσεων και δικαιωμάτων σε όλες τις βαθμίδες του εκπαιδευτικού συστήματος της χώρας;

Πρώτον, όλα τα εισοδήματα, από εργασία, από μερίσματα, από ενοίκια, από υπεραξίες, θα φορολογούνται με τον ίδιο δίκαιο τρόπο, με βάση μια ενιαία φορολογική κλίμακα..

Δεύτερον, ένα όριο αφορολόγητου εισοδήματος θα ισχύει για όλους. Και πάνω από αυτό, ο φορολογικός συντελεστής θα αυξάνεται ανάλογα με το εισόδημα.

Τρίτον, κάθε χρόνο οι φορολογικές κλίμακες θα προσαρμόζονται, ώστε οι πολίτες να μην πληρώνουν παραπάνω φόρο εξαιτίας του πληθωρισμού.

Τέταρτον, μειώνουμε το συντελεστή φορολόγησης στα κέρδη που μένουν στην επιχείρηση και βοηθούν στην ανάπτυξη, βοηθούν στη δημιουργία θέσεων εργασίας.

Πέμπτον, φορολογούμε τα μερίσματα από μετοχές ως εισόδημα φυσικών προσώπων, και όχι αυτοτελώς, με 10% για όλους. Δηλαδή, για τους πιο πλούσιους, τα μερίσματα θα προστίθενται στο εισόδημα, και έτσι θα φορολογούνται με τον ανώτατο

<http://www.ethnos.gr/>

φορολογικό συντελεστή. Ενώ όσοι έχουν χαμηλά εισοδήματα θα φορολογούνται με χαμηλό συντελεστή ή και καθόλου.

Έκτον, φορολογούμε τα κέρδη από χρηματιστηριακές συναλλαγές, αφού ληφθούν υπόψη τυχόν ζημιές

Είναι καιρός να υιοθετηθεί μια σοβαρή πολιτική στην Ελλάδα για την αντιμετώπιση της φοροδιαφυγής.

Και είναι επίσης καιρός να σταματήσουν οι κυβερνήσεις να μετρούν το βραχυπρόθεσμο μικροπολιτικό κόστος και να ανταποκριθούν στο αίτημα εκατομμυρίων πολιτών που ανταποκρίνονται στις υποχρεώσεις τους για φορολογική δικαιοσύνη.

Μέχρι σήμερα το μόνο που έχουμε δει είναι ημίμετρα που ακόμα και όταν έφερναν κάποια θετικά αποτελέσματα άφηναν πολλά παράθυρα ανοικτά και δημιουργούσαν άλλες τόσες αδικίες. ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΟ παράδειγμα τα τεκμήρια που ουσιαστικά τιμωρούν συμπεριφορές χωρίς πάντα να αποκαλύπτουν αδήλωτο πλούτο.

Γιατί υιοθετούν την εξής απλή ιδέα: δεν μπορεί οι δαπάνες ενός νοικοκυριού να είναι μεγαλύτερες από τα εισοδήματά του συν την αποταμίευση.

Θα πρέπει να μπει με άλλα λόγια πόθεν έσχες για όλους και για όλα. Για τις αγορές, για τα δάνεια και τις κάρτες αλλά βέβαια και για τις καταθέσεις.

Σε όλο τον υπόλοιπο αναπτυγμένο κόσμο αυτό θεωρείται αυτονόητο. Μόνο στην Ελλάδα για να υπηρετηθούν προφανείς σκοπιμότητες έχουν μπει λογής λογής εξαιρέσεις που έχουν προ πολλού πάψει να υπηρετούν οποιονδήποτε κοινωνικό σκοπό.

Στην πράξη έχουν επιτρέψει να συντηρείται το σημερινό απαράδεκτο καθεστώς, όπου σχεδόν το ένα τρίτο του εθνικού εισοδήματος είναι «μαύρο».

Αλλά βέβαια η επέκταση της φορολογικής βάσης από μόνη της δεν αρκεί. Αντιθέτως όταν όλοι θα πληρώνουν τους φόρους τους θα μπει επιτακτικά και το ζήτημα της

δημόσιας σπατάλης αλλά και της ποιότητας των υπηρεσιών που προσφέρει το κράτος.

Προφανώς όλα αυτά δεν μπορεί να γίνουν με τον πρώτο κιόλας προϋπολογισμό. Κανείς στην κυβέρνηση ωστόσο δεν θα πρέπει να τρέφει αυταπάτες ότι μπορεί να λυθεί το πρόβλημα της οικονομίας χωρίς γενναία ρήξη με το παρελθόν!

<http://www.tanea.gr/default.asp?pid=11&ct=7&artid=4545707>

<http://www.pasok.gr/portal/resource/contentObject/id/74e81cc4-a902-4d8b-84a0-06>

ΦΟΡΟΔΙΑΦΥΓΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗ

«Ραχοκοκαλιά» της κοινωνίας ή της φοροδιαφυγής;

Προοδευτική πολιτική είναι να γίνει σαφές ότι αυτά τα μεσοστρώματα για δεκαετίες απολαμβάνουν, άλλοι απ' αυτούς περισσότερο άλλοι λιγότερο, ένα επίπεδο ζωής που έχει βασιστεί κύρια στη φοροδιαφυγή. Το επίπεδο ζωής τους δεν είναι υποστηρίξιμο με βάση αυτά που πραγματικά παράγουν ή παρέχουν.

Είναι γνωστό ότι σε περιόδους κοινωνικής και οικονομικής κρίσης αναδεικνύονται τα προβλήματα, τα αδιέξοδα και οι κοινωνικές συμβάσεις. Με λίγα λόγια η κοινωνία και οι πολιτικές δυνάμεις έρχονται κατά πρόσωπο με τον εαυτό τους. Η τρέχουσα οικονομική κρίση στη χώρα μας δεν αναδεικνύει μόνο τα δομικά προβλήματα της αλλά «ξεβολουεί» βολεμένα κοινωνικά στρώματα και πολιτικά κόμματα, ή τμήματα αυτών, τα οποία έχουν αυτοαναγορευθεί γενικώς ως «Υπερασπιστές του Λαού». Με αφορμή τη δέουσα οικονομική πολιτική για την αντιμετώπιση των μεγάλων δημοσιονομικών ανισορροπιών ετέθη αναγκαστικά το μείζον θέμα της φορολόγησης των μικρομεσαίων επιχειρήσεων και επιτηδευματιών. Βέβαια σε αυτή την ονομασία συμπεριλαμβάνονται μια σειρά επαγγελματιών που ξεκινούν από μικρές και μεσαίου μεγέθους βιοτεχνίες, εμπορικά καταστήματα, επιχειρήσεις παροχής υπηρεσιών μέχρι τεχνίτες, γιατρούς κ.λπ. Το σύνολο αυτών που ασκούν αυτές τις δραστηριότητες είναι οι πρωταθλητές της φοροδιαφυγής στη χώρα μας.

Διαχρονικά οι φορολογικοί έλεγχοι δείχνουν ότι η παραβατικότητά τους ποτέ δεν πέφτει κάτω από 40%, το 70% εξ αυτών δηλώνουν ετήσιο εισόδημα κατά μέσον όρο 10.500 ευρώ (πηγή: Υπ. Οικονομικών)! Ειδικότερα όσον αφορά τις βιοτεχνίες και τις μεσαίου μεγέθους μεταποιητικές επιχειρήσεις οι περισσότερες εξ αυτών είναι εντελώς εκτός συνθηκών εποχής, επιβιώματα πρωτοκαπιταλιστικής συσσώρευσης των αρχών του 20ού αιώνα με χαμηλή προστιθέμενη αξία και πεπαλαιωμένο εξοπλισμό. Τα προϊόντα δε που παράγουν είναι αδύνατον να ανταγωνιστούν τα αντίστοιχα αναδυόμενων ή τριτοκοσμικών οικονομιών (Κίνα, Ινδία, Πακιστάν κτλ.), έτσι επιβιώνουν μέσω της φοροδιαφυγής, εισφοροδιαφυγής, της εκμετάλλευσης ανασφαλιστών μεταναστών και δανείων από τις τράπεζες. Τα τελευταία απαιτούν από το κράτος να διαγράφονται όταν κρίνουν ότι δεν μπορούν να τα εξυπηρετήσουν. Χαρακτηριστικό είναι ότι η συμπεριφορά τους είναι ίδια είτε η Οικονομία βρίσκεται σε ανοδική φάση είτε σε πτωτική.

Όλοι αυτοί όμως έχουν ένα ισχυρό όπλο στα χέρια τους: Είναι πολλοί και ψηφίζουν. Κανείς από τους διαμορφωτές της κοινής γνώμης δεν τολμά να μιλήσει. Τα τηλεοπτικά κανάλια τους δοξολογούν καθημερινά ως «την ραχοκοκαλιά της κοινωνίας μας». Απαιτούν για λογαριασμό τους δάνεια και διευκολύνσεις. Το ίδιο συμβαίνει και με τους αγρότες. Η μοναδική κοινωνική τάξη της χώρας η οποία έχει εξαιρεθεί διά νόμου από τη φορολόγησή της ενώ την ίδια στιγμή απολαμβάνει κοινοτικών επιδοτήσεων και απαιτεί εγγυημένες εμπορικές τιμές των προϊόντων της. Το θαύμα όμως εν Κανά, αν και υπό αμφισβήτηση, έγινε μόνο μια φορά. Στη ζωή τα καρβέλια δεν μπορούν να πολλαπλασιαστούν μαγικά. Ο προϋπολογισμός μπορεί να αντλήσει έσοδα από συγκεκριμένες πηγές. Οι πολυπληθέστερες απ' αυτές είναι οι εν ευρεία μικρομεσαίοι επιχειρηματίες, επαγγελματίες και επιτηδευματίες. Εδώ αναδεικνύεται και η αμηχανία εκείνης της πολιτικής μερίδας του πολιτικού προσωπικού της χώρας, σημαντικό μέρος της οποίας βρίσκεται στο κυβερνών κόμμα,

η οποία διαχρονικά και αβανταδόρικα υποστηρίζει τα «συμφέροντα του Λαού». Ενώ από τη μια διακηρύσσουν ότι την «κρίση δεν θα την πληρώσουν τα λαϊκά και μικρομεσαία στρώματα» από την άλλη υποστηρίζουν «τη διεύρυνση της φορολογικής βάσης και την πάταξη της φοροδιαφυγής».

Δεν εννοούν ότι όταν μιλάμε για περιορισμό της φοροδιαφυγής κατά κύριο λόγο αυτό αφορά τη σύλληψη της διαφεύγουσας φορολογητέας ύλης αυτών των μεσοστρωμάτων;

Δυστυχώς όμως πρόκειται για μια βαθειά ριζωμένη αντίληψη ότι ο προοδευτικός πολιτικός χώρος πρέπει να είναι ελαστικός και να μην αντιπαρατίθεται στο «λαϊκό αίσθημα». Όμως η αποδοχή της ελαστικότητας σημαίνει αποδοχή μιας νομιμότητας που εφαρμόζει ελαστικά το νόμο. Είναι η θέληση των εγωιστικών συντεχνιών που οδηγεί σε μια θρυμματισμένη κοινωνία. Χαμένοι είναι οι πιο αδύναμοι. Χαμένη είναι η κοινωνική δικαιοσύνη.

Προοδευτική πολιτική είναι να γίνει σαφές ότι αυτά τα μεσοστρώματα για δεκαετίες απολαμβάνουν, άλλοι απ' αυτούς περισσότερο άλλοι λιγότερο, ένα επίπεδο ζωής που έχει βασιστεί κύρια στη φοροδιαφυγή. Το επίπεδο ζωής τους δεν είναι υποστηρίξιμο με βάση αυτά που πραγματικά παράγουν ή παρέχουν. Είναι αναγκαίο να συμβάλλουν ανάλογα με τις δυνάμεις τους στη δημοσιονομική ανάταξη της χώρας. Αν θέλουμε να προκόψει ο τόπος πρέπει να ερχόμαστε σε αντιπαράθεση με δομές, κοινωνικές, πολιτισμικές, ιδεολογικές που προσδιορίζουν αρνητικά την πολιτική, οικονομική και κοινωνική εξέλιξη.

<http://www.imerisia.gr/article.asp?catid=12338&subid=2&pubid=24363143>

ΘΕΩΡΙΑ ΑΝΤΑΠΟΔΟΤΙΚΟΤΗΤΑΣ

Η προσπάθεια δημιουργίας μια «φορολογικής» συνείδησης είναι ένα πολύ πιο αμφιλεγόμενο θέμα σε σχέση με την καλλιέργεια μιας οικολογικής συνείδησης. Διότι ενώ στην δεύτερη περίπτωση ο πολίτης ωφελείται αδιαμφισβήτητα από την καθαριότητα της παραλίας, στην πρώτη είναι πολύ αμφίβολο αν στην σημερινή Ελλάδα η καταβολή των φόρων, θα του αποδώσει κανένα όφελος.

Αλλά, ας πάρουμε τα πράγματα από την αρχή. Ο βασικός ηθικός πυλώνας της φορολογίας είναι η ανταποδοτικότητα. Αν δεν υπάρχει ανταποδοτικότητα, τότε το σύστημα δεν ονομάζεται φορολογία αλλά «ληστεία» ή «αρπαγή». Η ανταποδοτικότητα είναι αυτό που διακρίνει την «έννομη αρπαγή» που πραγματοποιεί ο εφοριακός, από την «ληστεία» που πραγματοποιεί ο ένοπλος κουκουλοφόρος.

Η ανταποδοτικότητα αφορά ορισμένα αγαθά, τα οποία για πολλούς και διάφορους λόγους η κοινωνία κρίνει ότι θα πρέπει να παρέχονται δωρεάν σε όλους και να χρηματοδοτούνται από την γενική φορολογία. Το ποια είναι ακριβώς αυτά τα λεγόμενα «δημόσια αγαθά», είναι κυρίως θέμα πολιτικών συσχετισμών και πολιτιστικής παράδοσης μιας χώρας. Στη χώρα μας, τέτοια τα αγαθά θεωρούνται, κυρίως, η ασφάλεια η παιδεία και η υγεία. Ο πολίτης πληρώνει φόρους και σε αντάλλαγμα το κράτος του παρέχει δωρεάν αυτές τις υπηρεσίες.

Όλα αυτά στην θεωρία. Διότι, στην πραγματικότητα, οι προαναφερθείσες υπηρεσίες έχουν «ιδιωτικοποιηθεί» εκ των έσω, από τις διάφορες ομάδες παραγωγών που δραστηριοποιούνται σε αυτές. Στον τομέα της υγείας, υπάρχει το γνωστό «φακελάκι» το οποίο είσαι υποχρεωμένος να καταβάλλεις στον γιατρό, αν ελπίζεις να βγεις ζωντανός από μια εγχείρηση και να έχεις μια αξιοπρεπή μεταχείριση στο «δημόσιο» νοσοκομείο. Στον τομέα της εκπαίδευσης, υπάρχει σε όλες τις βαθμίδες η λεγόμενη παραπαιδεία στην οποία αναγκαστικά προσφεύγουν οι μαθητές καθ' όσον τα «δημόσια» εκπαιδευτήρια δεν τους παρέχουν τις απαιτούμενες γνώσεις. Τέλος, στον τομέα της ασφάλειας, προφανώς, είναι αφελής όποιος πιστεύει ότι η κρατική αστυνομία παρέχει αποτελεσματική προστασία στην περιουσία και τη ζωή του πολίτη. Εδώ οι ιδιωτικές εταιρείες -οι «σεκιουριτάδες»- αποτελούν την λύση.

Με άλλα λόγια, στην Ελλάδα ο πολίτης πληρώνει δυο φορές την ίδια υπηρεσία. Την πρώτη φορά μέσω των φόρων και την δεύτερη φορά μέσω των πληρωμών που καταβάλλει προκειμένου να έχει τις υποτιθέμενες «δωρεάν» υπηρεσίες –τις οποίες έχει ήδη πληρώσει μέσω των φόρων. Αν, δηλαδή, κάποιος πολίτης θεωρήσει ότι πληρώνοντας τους φόρους του θα αποκτήσει πρόσβαση στις λεγόμενες «δωρεάν» κρατικές παροχές κάνει ένα τεράστιο λάθος. Όποιος Έλληνας πιστεύει ότι θα μπορέσει να επιζήσει χωρίς να καταβάλλει «φακελάκι», ότι θα μπορέσει να μορφώσει τα παιδιά του χωρίς προσφυγή στην παραπαιδεία ή ότι θα μπορέσει να είναι ασφαλής χωρίς την προσφυγή είτε στην αυτοάμυνα είτε σε διάφορες ιδιωτικές εταιρείες, είναι χαμένος από χέρι.

Με άλλα λόγια, ο βασικός λόγος για τον οποίο ο πολίτης θα πρέπει να πληρώνει φόρους -δηλαδή η ανταποδοτικότητα- δεν ισχύει στην Ελλάδα. Το κράτος έχει στην ουσία αποκηρύξει τις υποχρεώσεις του για την παροχή των υπηρεσιών για τις οποίες φορολογεί τον πολίτη. Οι υπηρεσίες αυτές σήμερα δεν εξυπηρετούν τον πολίτη αλλά τις διάφορες ομάδες συμφερόντων που δραστηριοποιούνται σε αυτές. Τα εκπαιδευτήρια δεν υπάρχουν προς όφελος των παιδιών αλλά προς όφελος των εκπαιδευτικών. Τα νοσοκομεία δεν υπάρχουν προς όφελος των ασθενών αλλά προς όφελος, κυρίως των γιατρών, καθώς και του ευρύτερου συστήματος που έχει δημιουργηθεί γύρω από τα νοσοκομεία. Η αστυνομία δεν υπάρχει για να προστατεύει τον πολίτη αλλά για να παρέχει δουλειές στην κομματική πελατεία.

Άρα, και με βάση τα προαναφερθέντα, δεν υπάρχει απόλυτα κανένας λόγος σήμερα για τον οποίο ο Έλληνας θα πρέπει να καταβάλλει φόρους.

<http://www.newstime.gr/?i=nt.el.article&id=6235>

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΕΚΘΕΣΗΣ ΔΙΟΙΚΗΤΗ ΤΗΣ ΤΡΑΠΕΖΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Με τη συγκράτηση των δαπανών, θα πρέπει να καταβληθεί κάθε δυνατή προσπάθεια και προς την κατεύθυνση του περιορισμού της φοροδιαφυγής. Η ένταση, η έκταση και οι κοινωνικές προεκτάσεις του φαινομένου είναι τόσο μεγάλες που επιβάλλουν την ουσιαστική αντιμετώπισή του. Ο περιορισμός της φοροδιαφυγής είναι δυνατόν να αποφέρει τεράστια έσοδα στο Δημόσιο και να συμβάλει σημαντικά στη μείωση των ελλειμμάτων. Το πρόβλημα της φοροδιαφυγής είναι διαρθρωτικό και η αντιμετώπισή του απαιτεί συστηματική προσπάθεια, συνέπεια και συνέχεια, ευρύτερη κοινωνική συναίνεση και συνεργασία πολλών φορέων και κρατικών υπηρεσιών. Η φοροδιαφυγή συντελείται με διάφορους τρόπους, ανάλογα με το είδος του φόρου, τον τρόπο άσκησης της οικονομικής δραστηριότητας (π.χ. μικρές ή μεγάλες επιχειρήσεις) και το εργασιακό καθεστώς του φορολογουμένου (π.χ. μισθωτός, ελεύθερος επαγγελματίας κ.λπ.). Γι' αυτό και η φοροδιαφυγή δεν είναι δυνατόν να αντιμετωπιστεί με ένα μόνο μέτρο. Αντίθετα απαιτείται ένα πλέγμα ρυθμίσεων και η συνεργασία πολλών φορέων. Πέρα από τον οριακό φορολογικό συντελεστή που αντιμετωπίζει ο φορολογούμενος, το ύψος της φοροδιαφυγής προσδιορίζεται και από άλλους δύο παράγοντες: από την πιθανότητα να αποκαλυφθεί η φοροδιαφυγή και να επιβληθεί η αντίστοιχη ποινή και από το ύψος της ποινής. Και οι δύο παράγοντες ελέγχονται από τις φορολογικές αρχές. Στην Ελλάδα, οι ποινές είναι υψηλές και πολλές φορές δυσανάλογες με το ύψος της φοροδιαφυγής. Θα ήταν σκόπιμο να αποκατασταθεί κάποια αναλογία μεταξύ σοβαρότητας της παράβασης και της προβλεπόμενης ποινής. Το μεγάλο πρόβλημα όμως είναι ότι η πιθανότητα αποκάλυψης της φοροδιαφυγής και επιβολής της σχετικής ποινής είναι σχεδόν μηδενική, λόγω της ανεπάρκειας των αρμόδιων υπηρεσιών αλλά και της πολυπλοκότητας των φορολογικών διατάξεων, η οποία ευνοεί αδιαφανείς πρακτικές. Επίσης, υπάρχουν και ορισμένες απόψεις τις οποίες επικαλούνται οι ασυνεπείς φορολογούμενοι για να μην εκπληρώσουν τις φορολογικές τους υποχρεώσεις, π.χ. ότι το φορολογικό σύστημα δεν είναι δίκαιο ή ότι δεν γίνεται σωστή διαχείριση των φορολογικών εσόδων από το κράτος. Οι αντιλήψεις αυτές συντελούν στην ύπαρξη εκτεταμένης φοροδιαφυγής. Οποιαδήποτε προσπάθεια πάταξης της φοροδιαφυγής θα πρέπει λοιπόν να ξεκινήσει από τη βελτίωση του φοροεισπρακτικού μηχανισμού και την αύξηση των φορολογικών ελέγχων. Θα πρέπει με κάθε τρόπο να αυξηθεί η πιθανότητα εντοπισμού της φοροδιαφυγής και επιβολής της σχετικής ποινής. Αυτό συνεπάγεται, μεταξύ άλλων, την κατάργηση των συνεχών "ρυθμίσεων" για την περαίωση εκκρεμών φορολογικών υποθέσεων με εξαιρετικά ευνοϊκούς όρους για τους ασυνεπείς φορολογούμενους, οι οποίοι εύλογα ενσωματώνουν στις προσδοκίες τους την πρακτική αυτή.

Η αντιμετώπιση της φοροδιαφυγής και ο επιτυχής περιορισμός των δαπανών θα επιτρέψουν τη διαμόρφωση ενός σταθερού φορολογικού συστήματος, συμβάλλοντας έτσι στη βελτίωση του επιχειρηματικού περιβάλλοντος. Πρέπει να τονιστεί ότι η εξαιρετικά εκτεταμένη φοροδιαφυγή δημιουργεί σημαντικά προβλήματα όχι μόνο στην απρόσκοπτη εκτέλεση του προϋπολογισμού, αλλά και στην άσκηση ορθής και δίκαιης φορολογικής πολιτικής. Ο σχεδιασμός ενός αποτελεσματικού φορολογικού συστήματος που θα κατανέμει τα φορολογικά βάρη με δίκαιο τρόπο στους φορολογούμενους προϋποθέτει ότι δεν υπάρχει φοροδιαφυγή. Αντίθετα, η

φοροδιαφυγή όσο δεν αντιμετωπίζεται συχνά οδηγεί σε φορολογικές ρυθμίσεις άμεσου εισπρακτικού χαρακτήρα που προκαλούν αντιδράσεις, καθώς δεν αντιμετωπίζουν το πραγματικό πρόβλημα, που είναι η αναποτελεσματικότητα του φοροεισπρακτικού μηχανισμού. Όπως έχει επανειλημμένα τονιστεί από την Τράπεζα της Ελλάδος, κανένα φορολογικό μέτρο δεν είναι δυνατόν να υποκαταστήσει έναν άρτιο και αποτελεσματικό φοροεισπρακτικό μηχανισμό.

Ταυτόχρονα με τις προσπάθειες για τη μείωση της φοροδιαφυγής, θα πρέπει να εφαρμοστεί και ένα πρόγραμμα αντιμετώπισης της εισφοροδιαφυγής. Όπως στην περίπτωση της φοροδιαφυγής, έτσι και εδώ θα πρέπει να βελτιωθεί ο μηχανισμός είσπραξης των εισφορών. Το σημαντικότερο πάντως μέτρο για την μείωση της εισφοροδιαφυγής είναι η αύξηση της ανταποδοτικότητας του συνταξιοδοτικού συστήματος, ώστε να ενισχυθούν τα κίνητρα για ασφάλιση και για καταβολή των εισφορών.

ΦΟΡΟΔΙΑΦΥΓΗ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Μεγάλη η ετήσια φοροδιαφυγή στην Ελλάδα

Το 2008 εντοπίστηκαν 15.300 επιχειρήσεις και 25.000 φυσικά πρόσωπα που δεν υπέβαλαν καν φορολογική δήλωση. Το υπουργείο Οικονομικών έχει εντείνει τις διασταυρώσεις στοιχείων, και το μέτρο αρχίζει να αποδίδει αποτελέσματα.

Στα 20 δισεκατομμύρια ευρώ υπολογίζεται η ετήσια φοροδιαφυγή στην Ελλάδα.

Σύμφωνα με την Καθημερινή της Κυριακής, μόνο το 2008 εντοπίστηκαν 15.300 επιχειρήσεις και 25.000 φυσικά πρόσωπα που δεν υπέβαλαν καν φορολογική δήλωση.

Το υπουργείο Οικονομικών έχει εντείνει τις διασταυρώσεις στοιχείων, και το μέτρο αρχίζει να αποδίδει αποτελέσματα.

Σύμφωνα με πληροφορίες, τα φορολογικά έσοδα τους δυο πρώτους μήνες του χρόνου εμφάνιζαν αύξηση μόλις 1,5% έναντι ετήσιου στόχου 12,7%.

Η φοροδιαφυγή στην Ελλάδα πλησιάζει τα 30 δισ. ευρώ τον χρόνο, ποσό που υπερβαίνει το έλλειμμα του προϋπολογισμού της γενικής κυβέρνησης με βάση τις μελέτες οργανισμών όπως ο ΟΟΣΑ, το ΔΝΤ, η Τράπεζα της Ελλάδας, το ΚΕΠΕ, το ΙΟΒΕ κ.λπ. υπογραμμίζει ο ΣΕΒ σε έκθεση που ανακοίνωσε χθες για τη φορολογική πραγματικότητα, με βάση τα στοιχεία της Γ.Γ. Πληροφοριακών Συστημάτων.

Τα στοιχεία είναι αποκαλυπτικά. Μελέτη της Ε.Ε. δείχνει ότι την περίοδο 2000-2006 το ελληνικό δημόσιο δεν εισέπραξε το 30% του ποσού ΦΠΑ που έπρεπε να εισέλθει στο ταμείο του, ενώ μόνον για το 2006 η φοροδιαφυγή από τον ΦΠΑ εκτιμάται σε 6,5 εκατ.

Ανισότητα

Οι ελεύθεροι επαγγελματίες στη χώρα μας εμφανίζονται να δηλώνουν μόλις το 4% του εισοδήματος φυσικών προσώπων, ενώ οι μισθωτοί και οι συνταξιούχοι το 74%! Το 99,5% των επιχειρήσεων που παρακολουθεί η Εφορία, ποσοστό που αντιστοιχεί σε 202.418 μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις, οι οποίες απασχολούν ως 5 άτομα, πληρώνουν κατά μέσον όρο ετησίως φόρο 6.100 ευρώ, όσο δηλαδή ένας μισθωτός υπάλληλος φορολογητέων αποδοχών 2.000 ευρώ μηνιαίως.

Οι 1.500 μεγαλύτερες ελληνικές επιχειρήσεις μέσης απασχόλησης 350 ατόμων πληρώνουν το 72,2% του συνολικού φόρου εισοδήματος νομικών προσώπων, καταβάλλοντας η κάθε μία μέσο ετήσιο φόρο εισοδήματος 2,2 εκατ. ευρώ. Σύμφωνα με τα στοιχεία της ΓΓΠΣ η μεγάλη πλειοψηφία των αυτοαπασχολουμένων και των αγροτών δηλώνει εισόδημα στο όριο των 12.000 ευρώ.

«Η σύλληψη της φοροδιαφυγής κατά 20 δισ. ευρώ θα μπορούσε είτε να μειώσει του φόρους που καταβάλλουν όλοι οι φορολογούμενοι περίπου κατά 30%,

είτε να εξαλείψει το δημοσιονομικό πρόβλημα της χώρας, είτε να επιτρέψει έναν συνδυασμό και των δύο» τονίζει ο ΣΕΒ. Από τα στοιχεία της γενικής γραμματείας Πληροφοριακών Συστημάτων προκύπτει ακόμα όσον αφορά τις επιχειρήσεις ότι γύρω στις 200.000 εταιρείες, με μέση απασχόληση 5 άτομα, καλύπτουν το υπόλοιπο 28% των εσόδων από τη φορολογία εισοδήματος νομικών προσώπων.

Ο φόρος και των δύο κατηγοριών, εκφραζόμενος ως ποσοστό επί των κερδών είναι περίπου ο ίδιος, 27% για τις 1.500 μεγάλες επιχειρήσεις και 25% για τις 200.000, οι οποίες σε απόλυτους αριθμούς καταβάλουν η κάθε μία κατά μέσον όρο 2,2 εκατ. ευρώ και 6.100 ευρώ αντίστοιχα, ετησίως.

Οικογένειες

Από τα στοιχεία για τη φορολογία των φυσικών προσώπων προκύπτει ότι το 54,4% των ελληνικών οικογενειών δηλώνουν εισοδήματα κάτω από το ατομικό αφορολόγητο όριο των 12.000 ετησίως και έτσι δεν πληρώνουν καθόλου φόρο εισοδήματος. Ο μέσος όρος εισοδημάτων της κατηγορίας αυτής δεν ξεπερνά τα 6.000 ευρώ ετησίως, δηλαδή εμφανίζουν μέσο εισόδημα 500 ευρώ τον μήνα. Το 33% των νοικοκυριών δηλώνει ετήσιο εισόδημα από 12.000 ως 30.000 ευρώ.

Ο μέσος όρος εισοδημάτων της κατηγορίας αυτής είναι 19.000 ευρώ ετησίως, δηλαδή μέσο μηνιαίο εισόδημα μικρότερο των 1.600 ευρώ, στο οποίο αντιστοιχεί μέσος φόρος 1.140 ευρώ τον χρόνο. Το 90% των δηλώσεων των φυσικών προσώπων είναι κάτω των 30.000 ευρώ ετησίως, έχει μέσο συντελεστή 4% και πληρώνει το 25% του συνολικού φόρου των φυσικών προσώπων.

Το 75% του φόρου εισοδήματος φυσικών προσώπων καταβάλλεται από το 10% των φορολογουμένων. Μόνον το 2% των οικογενειών δηλώνει ετήσια εισοδήματα άνω των 60.000 ευρώ. Αυτές καταβάλλουν το 34% του συνολικού φόρου εισοδήματος φυσικών προσώπων.

Τρία εκατομμύρια δεν καταβάλλουν κανένα φόρο

Σε σύνολο 5,5 εκατ. δηλώσεων τα 3 εκατομμύρια δεν καταβάλλουν κανένα φόρο. Πρόκειται για τα εισοδήματα που δηλώνονται ως κατώτερα των 12.000 ευρώ. Τα 1,8 εκατ. δηλώσεων αφορούν εισοδήματα από 12.000 ως 30.000 ευρώ. Καταβάλλουν το 25% των συνολικών εσόδων από τον φόρο εισοδήματος φυσικών προσώπων.

Από την επεξεργασία των στοιχείων της γενικής γραμματείας Πληροφοριακών Συστημάτων προκύπτει ακόμα ότι το 87,5% των φυσικών προσώπων/νοικοκυριών καλύπτει το 25,5% των συνολικών εσόδων από τον φόρο εισοδήματος φυσικών προσώπων και καταβάλλει ως φόρο το 4% του εισοδήματός του.

Οι 577.000 οικογένειες που δηλώνουν εισόδημα από 30.000 ως 60.000 ευρώ καλύπτουν το 41% του συνολικού φόρου. Κάθε νοικοκυριό της κατηγορίας αυτής καταβάλει το 14,5% του εισοδήματός του ως μέσο ετήσιο φόρο .

Τέλος 114.000 οικογένειες που δηλώνουν εισόδημα πάνω από 60.000 ευρώ αποτελούν το 2% του συνόλου και καλύπτουν το 34% του συνόλου του φορολογικού εσόδου από εισόδημα φυσικών προσώπων. Καταβάλλουν το 27% του εισοδήματός τους σε φόρο.

Στα 30 δισ. το χρόνο ανέρχεται η φοροδιαφυγή στην Ελλάδα, ξεπερνώντας και το έλλειμμα του προϋπολογισμού της χώρας, τονίζει ο ΣΕΒ, «φωτογραφίζοντας» ελεύθερους επαγγελματίες και μικρομεσαίες επιχειρήσεις ως βασικούς συντελεστές της απώλειας εσόδων για το δημόσιο.

Όπως αναφέρει ο Σύνδεσμος Επιχειρήσεων και Βιομηχανιών, η σύλληψη της φοροδιαφυγής κατά 20 δισ. ευρώ θα μπορούσε να μειώσει τους φόρους που καταβάλλουν όλοι οι φορολογούμενοι κατά 30% περίπου, είτε να εξαλείψει το δημοσιονομικό πρόβλημα της χώρας, είτε να επιτρέψει έναν συνδυασμό και των δυο.

Στην ανάλυσή του για την εν Ελλάδι φορολογική πραγματικότητα, ο ΣΕΒ διαπιστώνει ότι το 74% του συνολικού εισοδήματος φυσικών προσώπων προέρχεται από μισθωτούς και συνταξιούχους, ενώ οι ελεύθεροι επαγγελματίες δηλώνουν μόλις το 4% του συνόλου.

Ακόμη, σε σύνολο 5,5 εκατ. δηλώσεων, τα 3 εκατ. δεν καταβάλλουν κανέναν φόρο, καθώς αφορούν εισοδήματα που δηλώνονται ως κατώτερα των 12.000 ευρώ. Μόνο το 2% των ελληνικών οικογενειών δηλώνει ετήσια εισοδήματα μεγαλύτερα των 60.000 ευρώ. Αυτές οι οικογένειες καταβάλλουν το 34% του συνολικού φόρου εισοδήματος φυσικών προσώπων.

Επίσης, το 99,5% των επιχειρήσεων που παρακολουθούνται από τη Γενική Γραμματεία Πληροφοριακών Συστημάτων, δηλαδή 202.418 μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις που απασχολούν έως 5 άτομα, πληρώνουν κατά μέσο όρο ετησίως φόρο 6.100 ευρώ, όσο δηλαδή ένας μισθωτός υπάλληλος φορολογητέων αποδοχών 2.000 ευρώ μηνιαίως.

Την ίδια στιγμή, οι 1.500 μεγαλύτερες ελληνικές επιχειρήσεις μέσης απασχόλησης 350 ατόμων, πληρώνουν το 72,2% του συνολικού φόρου εισοδήματος νομικών προσώπων καταβάλλοντας έκαστη μέσο ετήσιο φόρο εισοδήματος 2,2 εκατ. ευρώ.

<http://www.ant1online.gr/Economy/General/Pages/200911/0e3d4459-4695-4807-9c78-5bc72a3d0e59.aspx>

<http://www.skai.gr/articles/news/finance/Μεγάλη-η-ετήσια-φοροδιαφυγή-στην-Ελλάδα/>

<http://www.imerisia.gr/article.asp?catid=12336&subid=2&pubid=20559140>

Σύμφωνα με τον ΣΕΒ, δηλώνουν μόλις το 4% του εισοδήματος φυσικών προσώπων, ενώ οι μισθωτοί δηλώνουν το 74%!

Τους ελεύθερους επαγγελματίες φωτογραφίζουν ως βασικούς υπαιτίους της φοροδιαφυγής οι άνθρωποι του ΣΕΒ μία ημέρα μετά την επιβολή έκτακτης εισφοράς σε 340 κερδοφόρες επιχειρήσεις. Ανοίγουν έτσι τον δρόμο στην κυβέρνηση για τη φορολόγησή τους με την επαναφορά των αντικειμενικών κριτηρίων αλλά ενδεχομένως και την αλλαγή της φορολογικής κλίμακας.

Σύμφωνα με στοιχεία που επεξεργάστηκαν στον ΣΕΒ και προέρχονται από το υπουργείο Οικονομικών, οι μισθωτοί και οι συνταξιούχοι δηλώνουν το 74% του συνολικού εισοδήματος φυσικών προσώπων ενώ οι ελεύθεροι επαγγελματίες μόλις το 4%! Το 90% των φορολογικών δηλώσεων είναι κάτω των 30.000 ευρώ, έχει μέσο φορολογικό συντελεστή 4% και πληρώνει το 25% του συνολικού φόρου των φυσικών προσώπων. Το υπόλοιπο 75% του φόρου καταβάλλεται από το 10% των φορολογουμένων. Μόνο το 2% των ελληνικών οικογενειών δηλώνει ετήσια εισοδήματα πάνω από 60.000 ευρώ. Αυτές οι οικογένειες καταβάλλουν το 34% του συνολικού φόρου εισοδήματος φυσικών προσώπων. Πάνω από τις μισές ελληνικές οικογένειες (54,4%) δηλώνουν εισοδήματα κάτω από το ατομικό αφορολόγητο όριο των 12.000 ευρώ ετησίως και έτσι δεν πληρώνουν καθόλου φόρο εισοδήματος. Ο μέσος όρος εισοδημάτων της κατηγορίας αυτής είναι 6.000 ετησίως, δηλαδή μέσο εισόδημα 500 ευρώ τον μήνα.

Το 33% των ελληνικών οικογενειών δηλώνει ετήσιο εισόδημα από 12.000 ως 30.000 ευρώ. Ο μέσος όρος εισοδημάτων της κατηγορίας αυτής είναι 19.000 ευρώ ετησίως, δηλαδή μέσο μηνιαίο εισόδημα μικρότερο των 1.600 ευρώ, και αντιστοιχεί μέσος φόρος 1.140 ευρώ τον χρόνο.

Όσον αφορά τα νομικά πρόσωπα, το 99,5% των επιχειρήσεων που παρακολουθούνται από τη Γενική Γραμματεία Πληροφοριακών Συστημάτων, δηλαδή 202.418 μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις που απασχολούν ως πέντε άτομα, πληρώνουν κατά μέσον όρο ετησίως φόρο 6.100 ευρώ, όσο δηλαδή ένας μισθωτός υπάλληλος φορολογητέων αποδοχών 2.000 ευρώ μηνιαίως.

Οι 1.500 μεγαλύτερες ελληνικές επιχειρήσεις μέσης απασχόλησης 350 ατόμων πληρώνουν το 72,2% του συνολικού φόρου εισοδήματος νομικών προσώπων καταβάλλοντας έκαστη μέσο ετήσιο φόρο εισοδήματος 2,2 εκατ. ευρώ.

Διάφορες μελέτες (ΟΟΣΑ, ΔΝΤ, ΤτΕ, ΚΕΠΕ, IOBE) συγκλίνουν στην εκτίμηση ότι η φοροδιαφυγή στην Ελλάδα μπορεί να πλησιάζει τα 30 δισ. ευρώ τον χρόνο, δηλαδή περισσότερο από το έλλειμμα του προϋπολογισμού της γενικής κυβέρνησης εφέτος. Η σύλληψη αυτής της φοροδιαφυγής κατά 20 δισ. ευρώ θα μπορούσε είτε να μειώσει τους φόρους που καταβάλλουν όλοι οι φορολογούμενοι κατά 30% περίπου είτε να εξαλείψει το δημοσιονομικό πρόβλημα της χώρας είτε να επιτρέψει έναν συνδυασμό και των δύο.

<http://www.tovima.gr/default.asp?pid=2&ct=16&artId=297568&dt=05/11/200>

Παράδεισος φοροδιαφυγής η Ελλάδα, κάτω του ευρωπαϊκού μέσου όρου η φορολογική επιβάρυνση

Σαφή κάμψη των φορολογικών εσόδων από τις αρχές της δεκαετίας καταγράφει για την Ελλάδα η Ευρωπαϊκή Επιτροπή με δελτίο της που εκδόθηκε χθες στις Βρυξέλλες και φέρει το συνολική απόδοση της φορολογίας να έχει περάσει από 34,6% του ΑΕΠ το 2000 σε 32,1% το 2007, μια διαφορά 2,5 μονάδων του ΑΕΠ που, αν μη τι άλλο θα φαινόταν χρήσιμη σε αυτή την περίοδο μείωσης των ελλειμμάτων.

Μείωση της φορολογικής επιβάρυνσης παρατηρείται και πανευρωπαϊκά, ιδίως μετά την ένταξη των κρατών της ανατολικής Ευρώπης που έχουν σε μερικές περιπτώσεις ιδιαίτερα χαμηλούς συντελεστές και έχουν επιπλέον προχωρήσει σε νέες μειώσεις, για λόγους ανταγωνισμού με τα παλαιότερα κράτη-μέλη. Ωστόσο η σε επίπεδο ζώνης ευρώ ή και Ευρώπης των «27» η μείωση αυτή είναι σαφώς περιορισμένη, καθώς δεν υπερβαίνει τη μία μονάδα τόσο στους «27» όσο και στους «16» της ζώνης ευρώ, ποσοστό μικρότερο του μισού του ελληνικού. Η διαφορά ενδεχομένως μπορεί να αναζητηθεί στο πάντα άλυτο πρόβλημα της φοροδιαφυγής.

Εκείνο που καταγράφεται πάντως είναι και μια ελαφρά βελτίωση των φορολογικών επιδόσεων μεταξύ του 2006 και του 2007, με τη συνολική «συγκομιδή» του δημοσίου να περνά στο προαναφερθέν 32,1% του ΑΕΠ από 31,3% το 2006.

Από τις επιμέρους συνιστώσες των φορολογικών εσόδων, τη μεγαλύτερη μείωση εμφανίζουν οι φόροι επί του κεφαλαίου, τόσο των νοικοκυριών όσο και των επιχειρήσεων (όπως επενδύσεις κλπ) που περιορίστηκαν, στην Ελλάδα, από 19,9% του ΑΕΠ το 2000 σε 15,9% το 2006, τελευταίο έτος για το οποίο έχουν παρασχεθεί στοιχεία για το συγκεκριμένο ζήτημα στην Επιτροπή. Στο ίδιο διάστημα, πανευρωπαϊκά, τα ήδη σαφώς υψηλότερα αντίστοιχα φορολογικά έσοδα αυξήθηκαν στους 27 από 25,5% σε 25,7% ενώ στη ζώνη ευρώ αν και κατεγράφη μείωση αυτή ήταν πολύ μικρή, με την επιβάρυνση να περνά από 27,3% του ΑΕΠ σε 26,9%.

Από την άλλη πλευρά η συνολική φορολογική επιβάρυνση της εργασίας, συμπεριλαμβανομένων των ασφαλιστικών εισφορών, αυξήθηκε οριακά στην Ελλάδα, περνώντας από 34,5% το 2000 σε 35,5% το 2007. Σε επίπεδο Ευρώπης των «27» η πορεία ήταν αντίστροφη, με τα φορολογικά έσοδα άρα και την επιβάρυνση να περιορίζονται κατά μιάμιση μονάδα από 35,9% σε 34,4% του ΑΕΠ, ενώ μείωση, αν και πολύ μικρότερη κατεγράφη και στη ζώνη ευρώ όπου διαμορφώθηκαν από 34,6% σε 34,3% του ΑΕΠ

Μειωμένα στην Ελλάδα αλλά όχι πανευρωπαϊκά είναι τα έσοδα από τους φόρους κατανάλωσης που πέρασαν από 16,5% του ΑΕΠ σε 15,4%. Στους «27» της Ένωσης αντίθετως, η απόδοση των διαφόρων φόρων στην κατανάλωση βελτιώθηκε περνώντας από 20,9% του ΑΕΠ το 2000 σε 22,2% το 2007, στους δε «16» της ζώνης ευρώ από 20,5% σε 21,5%. Σε κάθε περίπτωση, η Ελλάδα παραμένει ελαφρώς κάτω του ευρωπαϊκού μέσου όρου σε ότι αφορά τη συνολική φορολογική επιβάρυνση αλλά και την απόδοση της φορολογίας που ανέρχεται, όπως σημειώθηκε στο 32,1% του ΑΕΠ, συνολικά, το 2007, χρονιά που στην Ευρώπη η αντίστοιχη επιβάρυνση ανήλθε σε σχεδόν 40%, αλλά φυσικά με μεγάλες διαφορές μεταξύ κρατών-μελών: αν στη Σουηδία έφθασε το 48,3% του ΑΕΠ (έναντι ενός ακόμα πιο εντυπωσιακού 51,8% το 2000) και στο Βέλγιο το 44%, στη Σλοβακία ήταν μόλις 29,4% 29,9%

Εκτεταμένη η φοροδιαφυγή στην Ελλάδα σε σχέση με Ε.Ε.

32% του ΑΕΠ τα φορολογικά έσοδα, έναντι 40% στις άλλες χώρες - μέλη

Την εκτεταμένη φοροδιαφυγή που υπάρχει στην ελληνική οικονομία ανατακλούν τα στοιχεία της Eurostat για τα φορολογικά έσοδα, τα οποία το 2007 ανήλθαν στο 32,1% του ΑΕΠ έναντι 39,8% στην Ευρωπαϊκή Ένωση των «27» και 40,4% στις χώρες της Ευρωζώνης.

Από τα στοιχεία προκύπτει ότι η πραγματική φορολογική επιβάρυνση στην εργασία, δηλαδή οι ασφαλιστικές εισφορές και ο φόρος εισοδήματος των μισθωτών είναι υψηλότερη από το μέσο όρο τόσο των «27» όσο και των κρατών μελών της ζώνης του ευρώ (35,5% έναντι 34,4% και 34,3% αντίστοιχα). Αντίθετα, το ποσοστό των φόρων κατανάλωσης στην Ελλάδα είναι πολύ μικρότερο (15,4% έναντι 22,2% και 21,5% αντιστοίχως) όπως και η φορολογία κεφαλαίου, που περιορίζεται στο 15,9% το 2006 έναντι 25,7% και 26,9% για τις 27 και τις 16 χώρες αντιστοίχως, το ίδιο έτος.

Σημειώνεται ότι ο ανώτατος φορολογικός συντελεστής των φυσικών προσώπων την τελευταία δετία μειώθηκε κατά πέντε ποσοστιαίες μονάδες στην Ελλάδα έναντι 6,9 μονάδων στους «27» και 6,3 μονάδων στην ευρωζώνη. Στις επιχειρήσεις, ο ανώτατος φορολογικός συντελεστής μειώθηκε κατά 15 μονάδες έναντι 8,4 μονάδων στους 27 και 9,0 μονάδων στους 16 της ευρωζώνης.

Χάνονται 6,5 δισ. ευρώ ετησίως

Το ύψος των αναλογούντων, αλλά μη εισπραχθέντων από το κράτος εσόδων ΦΠΑ στην Ελλάδα το 2006, ανέρχεται στο 30% του συνολικά οφειλόμενου ποσού, σύμφωνα με μελέτη της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, στα πλαίσια της ευρωπαϊκής στρατηγικής για την καταπολέμηση της φοροδιαφυγής και της απάτης, η οποία δόθηκε στη δημοσιότητα στις 30/10/2009.

Πρόκειται για ποσοστό δύομιση φορές μεγαλύτερο από τον κοινοτικό μέσο όρο (12%) για το ίδιο έτος.

Ενδεικτικά, τα ποσοστά φοροδιαφυγής ΦΠΑ στην Ισπανία και την Πορτογαλία ανέρχονται μόλις σε 2 και 4% αντίστοιχα. Τα χαμένα έσοδα του κράτους από ΦΠΑ ξεπερνούν τα 6,5 δισ. ευρώ ετησίως (περίπου 3,4% του ΑΕΠ) «ότι τα υπολογιζόμενα χαμένα έσοδα του κράτους ανέρχονται σε περισσότερα από 6,5 δισ ευρώ ετησίως (περίπου στο 3,4% του ΑΕΠ!), ποσό πολλαπλάσιο τόσο της σχεδιαζόμενης έκτακτης εισφοράς όσο και του κόστους του επιδόματος κοινωνικής αλληλεγγύης.

<http://stocks.pathfinder.gr/news/795790.html>

http://news.kathimerini.gr/4dcgi/w_articles_economy_1_23/06/2009_319531

Δωροδοκία, διαφθορά, φορολογική αδιαφάνεια και έλλειψη εμπιστοσύνης στις Αρχές, προκύπτουν ως βασικά προβλήματα για την Ελλάδα, σύμφωνα με παγκόσμια έρευνα που διενήργησε η PricewaterhouseCoopers (PwC), σε συνεργασία με το INSEAD, για το οικονομικό έγκλημα.

Σύμφωνα με το 50% των ερωτηθέντων που δήλωσαν ότι έχουν πληγεί από οικονομικό έγκλημα, το σοβαρότερο, αλλά και συχνότερα εμφανιζόμενο περιστατικό, που αντιμετώπισαν ήταν δωροδοκία και διαφθορά. Άλλες μορφές οικονομικού εγκλήματος που αναφέρθηκαν συχνά, ήταν η υπεξαίρεση ενεργητικού, το ξέπλυμα βρώμικου χρήματος και η φορολογική αδιαφάνεια η οποία είναι σημαντικό πρόβλημα σύμφωνα με τα αποτελέσματα της έρευνας.

Σε αντίθεση με την Ελλάδα, στη Δυτική Ευρώπη και στο σύνολο των χωρών που συμμετείχαν στην έρευνα, η υπεξαίρεση ενεργητικού ήταν το σοβαρότερο περιστατικό οικονομικού εγκλήματος. Η δωροδοκία και η διαφθορά, παρόλο που κατέχουν σημαντική θέση, είχαν πολύ χαμηλότερο ποσοστό από την Ελλάδα (27% διεθνώς, 14% στη Δυτική Ευρώπη και 50% στην Ελλάδα).

Στην ερώτηση «ποιοι παράγοντες πιστεύετε ότι συνεισέφεραν στην αύξηση των πιέσεων και των κινήτρων για οικονομικό έγκλημα», οι Έλληνες συμμετέχοντες, σε διπλάσιο ποσοστό από τους Δυτικοευρωπαίους, δήλωσαν πως «επικρατεί η άποψη ότι οι ανταγωνιστές τους δωροδοκούν για να κερδίσουν συμβόλαια».

Εντωμεταξύ, η δωροδοκία και η διαφθορά, μαζί με τις δόλιες αιτήσεις δανεισμού ή/και πιστώσεων, είναι στην κορυφή της λίστας των μορφών οικονομικού εγκλήματος που οι Έλληνες επιχειρηματίες περιμένουν ότι θα αντιμετωπίσουν στο μέλλον. Το ίδιο ισχύει και για το σύνολο των συμμετεχόντων διεθνώς, σε πολύ χαμηλότερο όμως ποσοστό (21% Ελλάδα, 9% Ευρώπη, 16% διεθνώς).

Ιδιαίτερα ανησυχητικό για την ελληνική αγορά είναι το γεγονός, ότι η έρευνα καταδεικνύει την έλλειψη ανίχνευσης αλλά και αντιμετώπισης του οικονομικού εγκλήματος. Σε καιρούς οικονομικής ανασφάλειας, φαίνεται ότι η πρόβλεψη και διαχείριση του κινδύνου απάτης θεωρείται μάλλον «πολυτέλεια» παρά αναγκαιότητα. Από τους Έλληνες συμμετέχοντες, το 39% παραδέχθηκαν ότι ούτε μία φορά, μέσα στους τελευταίους 12 μήνες, δεν διεξήγαγαν τις διαδικασίες αξιολόγησης του κινδύνου απάτης. Το αποτέλεσμα αυτό αντανακλά μία χειρότερη κατάσταση από τη Δυτική Ευρώπη και διεθνώς, όπου το 31% των ερωτηθέντων δήλωσαν ότι έκαναν αυτές τις διαδικασίες, έστω και μία φορά.

Αξίζει να σημειωθεί ότι σχεδόν ένας στους τέσσερις από τους συμμετέχοντες που δήλωσαν ότι έχουν πληγεί από οικονομικό έγκλημα, είπε ότι το ανακάλυψε «τυχαία», ενώ ελάχιστοι ανέφεραν ότι εντοπίστηκε από τις Αρχές. Επιπλέον, όταν ερωτήθηκαν σε ποιες ενέργειες προέβησαν εναντίον των υπαιτίων του οικονομικού εγκλήματος μέσα στην εταιρεία τους, μόλις το 36% ανέφεραν απόλυση (ενώ το αντίστοιχο ποσοστό διεθνώς ήταν 85%), ενώ το 23% κινήθηκαν δικαστικά (48% διεθνώς). Επίσης ανησυχητικό είναι ότι τα ίδια περίπου ποσοστά παρατηρούνται και στις ενέργειες εναντίον των υπαιτίων εκτός εταιρείας, ενώ ένα ποσοστό 18% δήλωσε ότι δεν έκανε τίποτε.

Όσον αφορά στον εντοπισμό και πάταξη του οικονομικού εγκλήματος, παρατηρείται επίσης μία έλλειψη συνεργασίας με τις Αρχές. Συγκεκριμένα, ελάχιστοι από τους

συμμετέχοντες που δήλωσαν ότι έχουν πληγεί από οικονομικό έγκλημα, ανέφεραν ότι προέβησαν σε δικαστικά μέτρα (4,5%), ή ειδοποίησαν τις αρχές για υπαιτίους εντός ή εκτός της εταιρείας (9% και 14% αντίστοιχα).

Μία από τις σημαντικότερες ερωτήσεις της έρευνας αφορά στις πρακτικές, νομικές και κανονιστικές, για την αντιμετώπιση του οικονομικού εγκλήματος. Δυστυχώς, η εικόνα που δίνει η Ελλάδα δεν είναι θετική, δεδομένου ότι σχεδόν το 60% των ερωτηθέντων θεωρεί τις νομικές και κανονιστικές Αρχές αναποτελεσματικές ή όχι πολύ αποτελεσματικές.

«Το οικονομικό έγκλημα υποβόσκει παντού. Καμία επιχείρηση και κανένας οργανισμός δεν είναι στο απυρόβλητο. Η έρευνα δείχνει το δρόμο για σημαντικές προσπάθειες που πρέπει να αναληφθούν στο επόμενο διάστημα, τόσο από την πολιτική ηγεσία όσο και από τους επικεφαλής των επιχειρήσεων.

Πιστεύουμε ότι πρέπει να ληφθούν πρωτοβουλίες ως προς την αποτελεσματική λειτουργία των ελεγκτικών μηχανισμών στο Δημόσιο Τομέα, την αναδιάρθρωση του φορολογικού συστήματος, την πάταξη της γραφειοκρατίας και απλοποίηση των διαδικασιών έτσι ώστε η Ελλάδα να ξαναγίνει ελκυστική για τις ξένες επενδύσεις. Στο μέτωπο των επιχειρήσεων, πρέπει και εκεί να οργανωθεί με συστηματικό τρόπο ο εσωτερικός έλεγχος και η παρακολούθηση των περιοχών υψηλού κινδύνου», δήλωσε ο κ. Μάριος Ψάλτης, Διευθύνων Σύμβουλος της PricewaterhouseCoopers στην Ελλάδα, σχολιάζοντας τα αποτελέσματα της έρευνας.

<http://www.isotimia.gr/default.asp?pid=24&ct=13&artid=78627>

ΦΟΡΟΔΙΑΓΥΓΗ ΣΤΟ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟ

Σε κάποιες χώρες, όπως οι ΗΠΑ και η Ιαπωνία, η παραοικονομία είναι πολύ περιορισμένη και οι ετήσιοι προϋπολογισμοί πετυχαίνουν με μεγάλη ακρίβεια τους στόχους για τα έσοδα και τις δαπάνες.

Προφανώς, οι πολίτες δεν είναι περισσότερο έντιμοι ούτε οι εφοριακοί και οι ελεγκτές είναι πιο ικανοί από τις υπόλοιπες χώρες του κόσμου. Όπως επισημαίνουν στελέχη ελεγκτικών εταιρειών και εκθέσεις διεθνών οργανισμών, αλλά και πανεπιστημιακές μελέτες, η διαφορά έγκειται στο σύστημα και όχι στους ανθρώπους.

Σύμφωνα με την τελευταία έκθεση του ΟΟΣΑ, τα μικρότερα ποσοστά παραοικονομίας, που κυμαίνονται μεταξύ 7,5% και 10%, εμφανίζονται στις ΗΠΑ, την Ιαπωνία, την Ελβετία και την Αυστρία. Αντίθετα, στην κορυφή βρίσκεται η Ελλάδα με (επίσημο) ποσοστό 25% του ΑΕΠ και την ακολουθούν η Ιταλία (22%) και η Ισπανία (20%).

Και αυτό γιατί:

Πρώτον, δημιουργία φορολογικής συνείδησης με κίνητρα και αυστηρή τιμωρία.

Δεύτερον, ξεκάθαρο και απλό φορολογικό σύστημα που δεν αφήνει περιθώριο για παρανοήσεις ή για «παραθυράκια». Οι όροι «λογιστικές διαφορές», «συμβιβασμός», «ρυθμίσεις», «περαιώσεις» που στην Ελλάδα αποτελούν καθημερινή πρακτική, στις χώρες με συνεπείς προϋπολογισμούς και χαμηλή φοροδιαφυγή είναι άγνωστοι.

Τρίτον, ηλεκτρονικές διασταυρώσεις σε όλα και για όλους

Στις ΗΠΑ τα πράγματα, ίσως, έχουν μεγαλύτερο ενδιαφέρον. Εκεί οι αρμόδιες αρχές κινούνται σε δύο επίπεδα. Το πρώτο επίπεδο ελέγχει συνεχώς την πορεία του προϋπολογισμού βάσει των στόχων και εντοπίζει τις αποκλίσεις και στη συνέχεια τις αιτίες. Στη συνέχεια καταρτίζει νέους ποσοτικούς και ποιοτικούς στόχους. Για παράδειγμα, το 2008 είχε τεθεί ως στόχος η μείωση στις αποκλίσεις των δαπανών κάτω του 3%, η αύξηση του ποσοστού υποβολής δηλώσεων με ηλεκτρονικό τρόπο στο 80% των φορολογουμένων, αλλά και αύξηση του ποσοστού ικανοποίησης των φορολογουμένων από τις παρεχόμενες υπηρεσίες στο 69%. Στρατηγικό πλάνο διατήρησης με στόχους καταρτίζει και η Ιρλανδία.

Παράλληλα, στις ΗΠΑ «τρέχει» ένα πρόγραμμα συνεχών ηλεκτρονικών διασταυρώσεων. Το 2007 έγιναν 1,8 δισ. διασταυρώσεις που οδήγησαν σε 4,76 εκατ. ύποπτες φορολογικές δηλώσεις και στον εντοπισμό φοροδιαφυγής ύψους 19,1 δισ. δολαρίων από 1,3 εκατ. φοροφυγάδες - οι περισσότεροι εκ των οποίων μέχρι τότε ήταν άγνωστοι στην εφορία (IRS).

Παρ' όλα αυτά, η παραοικονομία στις ΗΠΑ υπολογίζεται σε 1 τρισ. δολάρια και τα φορολογικά έσοδα που χάνονται μέσω φορολογικών παραδείσεων και offshore σε 100 δισ. δολάρια.

Πρόσφατα ο πρόεδρος των ΗΠΑ ζήτησε από την αρμόδια επιτροπή παρακολούθησης και κατάρτισης προϋπολογισμού να εντοπιστούν οι «αποκλίσεις» στους στόχους και να περιοριστεί η φοροδιαφυγή προκειμένου να εξασφαλιστούν πόροι που θα διοχετευθούν στην κοινωνική πολιτική.

Η ανάλυση που πήρε στα χέρια του ο Μπαράκ Ομπάμα παρουσιάζει όλα τα κέντρα κόστους (έσοδα και δαπάνες και αποκλίσεις) σε τέτοια λεπτομέρεια που φτάνει μέχρι την απόκλιση για το κόστος του κολατσιού που δίνεται στα σχολεία.

Στη Δανία το 100% των φορολογικών δηλώσεων υποβάλλονται ηλεκτρονικά, με αποτέλεσμα ο δειγματοληπτικός έλεγχος και οι ηλεκτρονικές διασταυρώσεις να είναι εύκολες και αποτελεσματικές. Έτσι, στη Δανία 30 εφορίες (γραφεία) συλλέγουν στοιχεία, από ΦΠΑ μέχρι εργοδοτικές εισφορές, με ηλεκτρονικό τρόπο. Προσυμπληρωμένες δηλώσεις και συλλογή ηλεκτρονικών στοιχείων σε μεγάλο βαθμό υφίστανται στην Ισλανδία, τη Σουηδία και την Ισπανία.

Η Φινλανδία το 2005 συγχώνευσε τους εισπρακτικούς μηχανισμούς της τοπικής αυτοδιοίκησης και της γενικής κυβέρνησης και απλοποίησε το φορολογικό σύστημα. Σε επιτυχημένες απλοποιήσεις προχώρησαν, επίσης, Αυστρία και Σλοβακία.

Αφορολόγητα

Ένα ακόμα χαρακτηριστικό των χωρών με μικρή φοροδιαφυγή είναι τα μικρά αφορολόγητα ποσά και οι μικρές φοροαπαλλαγές. Αυτό αποτελεί χαρακτηριστικό παράδειγμα σε πολλές ευρωπαϊκές χώρες, όπου οι φοροαπαλλαγές είναι συγκεκριμένες (π. χ. παιδιά, έξοδα μετακίνησης για εργασία κλπ.).

Στην Ιαπωνία το αφορολόγητο αυξάνεται όσο μεγαλύτερο εισόδημα δηλώσει ο φορολογούμενος. Και στην Ελβετία το αφορολόγητο και οι εκπτώσεις υπολογίζονται ως ποσοστό του εισοδήματος μέχρι ένα ποσό.

Λουξεμβούργο και Βέλγιο θεωρούνται ότι διαθέτουν τους πιο αποτελεσματικούς μηχανισμούς είσπραξης εισφορών. Ίσως διότι στις χώρες αυτές οι εισφορές εκπίπτουν από το εισόδημα.

Ως ποσοστό του ΑΕΠ, τα συνολικά φορολογικά έσοδα της Ελλάδος είναι στο 33,5% (Στοιχεία 2008). Τα αντίστοιχα νούμερα των ΗΠΑ είναι 28,2% και της Ιαπωνίας είναι 27,4%. Τα φορολογικά έσοδα του Καναδά είναι στα ίδια επίπεδα με της Ελλάδος.

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ

**ΕΜΠΕΙΡΙΚΗ ΕΡΕΥΝΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΤΗΣ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΗΣ
ΣΥΝΕΙΔΗΣΗΣ**

ΠΡΟΚΑΤΑΡΚΤΙΚΗ ΦΑΣΗ

ΔΙΑΤΥΠΩΣΗ ΤΟΥ ΘΕΜΑΤΟΣ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ

Η διερεύνηση του βαθμού ενημέρωσης των πολιτών όσον αφορά την ενημέρωση τους στη σημασία της φορολογικής δικαιοσύνης και τη συμβολή που μπορεί να έχει στην κοινωνική ανάπτυξη και στον καταμερισμό των βαρών

ΚΑΘΟΡΙΣΜΟΣ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΟΣ

Η διερεύνηση του βαθμού ενημέρωσης και απόψεων των πολιτών όσον αφορά την σημασία της φορολογικής δικαιοσύνης, και της συμπεριφοράς των καταναλωτών σε αυτήν.

ΓΕΝΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ

Στόχος της έρευνας είναι να διαπιστωθεί, κατά πόσο οι πολίτες είναι φορολογικά συνειδητοποιημένοι και σε ποιο βαθμό.

Διερευνούνται συγκεκριμένα, οι απόψεις των πολιτών για την παραοικονομία και τη συμπεριφορά των επαγγελματιών ως προς τις αποδείξεις.

ΕΙΔΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ

- Πως κρίνουν οι πολίτες τη συμπεριφορά των επαγγελματιών ως προς τις αποδείξεις;
- Για ποιούς λόγους οι πολίτες δεν ζητούν αποδείξεις;
- Ποιά άποψη τους για την παραοικονομία
- Ποια είναι η σχέση των εξαρτημένων μεταβλητών της έρευνας με τις ανεξάρτητες;

ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ

ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ

Καθορισμός της μονάδας δειγματοληψίας και του ερευνώμενου πληθυσμού

Μονάδα πληθυσμού: Πολίτες της Θεσσαλονίκης και του Ηρακλείου.

Μονάδα δειγματοληψίας: άνδρες- γυναίκες, ενήλικες, κάτοικοι της Θεσσαλονίκης και του Ηρακλείου.

Έκταση: Θεσσαλονίκη- Ηράκλειο.

Χρόνος: Νοέμβριος 2009-Σεπτέμβριος 2010

Προσδιορισμός του μεγέθους του δείγματος

200 ερωτώμενοι

Μέθοδος Δειγματοληψίας

Δειγματοληψία χωρίς πιθανότητες: Δειγματοληψία κρίσεως

Επιλέχθηκαν να απαντήσουν το ερωτηματολόγιο 200 πολίτες διότι η συγκεκριμένη μονάδα δειγματοληψίας από τη φύση της έχει τη δυνατότητα να ανταποκριθεί στις απαιτήσεις της Έρευνας.

Προσδιορισμός της μεθόδου συλλογής δεδομένων

Η μέθοδος συλλογής των δεδομένων που χρησιμοποιήθηκε είναι η Δημοσκόπηση με προσωπική συνέντευξη.

Προσδιορισμός του «οργάνου» συλλογής δεδομένων

Το «όργανο» συλλογής δεδομένων που χρησιμοποιήθηκε είναι το Ερωτηματολόγιο.

Επιλογή των τεχνικών ανάλυσης των δεδομένων

Η τεχνική ανάλυσης των δεδομένων που χρησιμοποιήθηκε είναι το πρόγραμμα SPSS.

ΔΙΕΞΑΓΩΓΗ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ (για τα συνεγεία)

ΠΙΝΑΚΕΣ ΜΟΝΗΣ ΕΙΣΟΔΟΥ

ΠΙΝΑΚΑΣ 1: ΒΑΜΟΣ ΜΟΡΦΩΣΗΣ

apofitos

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	prwtova8mias ekpaideushs	4	3,9	4,0	4,0
	deutero8mias ekpaideushs	86	83,5	86,0	90,0
	tritova8mias ekpaideushs	10	9,7	10,0	100,0
	Total	100	97,1	100,0	
Missing	System	3	2,9		
Total		103	100,0		

Παρατηρείται ότι το μεγαλύτερο ποσοστό των ερωτώμενων είναι απόφοιτοι δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης.

ΠΙΝΑΚΑΣ 2: ΛΟΓΟΣ ΓΙΑ ΤΟΝ ΟΠΟΙΟ ΟΙ ΕΛΛΗΝΕΣ ΔΕΝ ΖΗΤΟΥΝ ΑΠΟΔΕΙΞΕΙΣ ΓΙΑ ΤΑ ΠΡΟΙΟΝΤΑ ΚΑΙ ΤΙΣ ΥΠΗΡΕΣΕΙΣ ΠΟΥ ΑΓΟΡΑΖΟΥΝ

oxiapodeikseis

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	apo 8ema synh8eias	48	46,6	48,0	48,0
	giati polloi epaggelmaties den dinoun	19	18,4	19,0	67,0
	allo	33	32,0	33,0	100,0
	Total	100	97,1	100,0	
Missing	System	3	2,9		
Total		103	100,0		

Παρατηρείται ότι οι Έλληνες δεν ζητούν αποδείξεις για τα προϊόντα και τις υπηρεσίες που αγοράζουν από θέμα συνήθειας.

ΠΙΝΑΚΑΣ 3: ΕΑΝ ΠΙΣΤΕΥΟΥΝ ΟΤΙ ΓΙΑ ΤΗΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΤΗΣ ΧΩΡΑΣ ΜΑΣ ΕΝΑ ΜΕΡΟΣ ΕΧΕΙ ΚΑΙ Η ΠΑΡΑΟΙΚΟΝΟΜΙΑ

		paraοικονομία			
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	nai	68	66,0	68,0	68,0
	oxi	32	31,1	32,0	100,0
	Total	100	97,1	100,0	
Missing	System	3	2,9		
Total		103	100,0		

Το μεγαλύτερο ποσοστό των ερωτώμενων πιστεύει ότι για την οικονομική κατάσταση της χώρας μας ένα μέρος έχει και η παραοικονομία.

ΠΙΝΑΚΑΣ 4: ΜΕΣΟΣ ΟΡΟΣ ΕΠΙΣΚΕΨΕΩΝ ΣΤΟ ΣΥΝΕΡΓΕΙΟ ΤΟ ΜΗΝΑ

		episkepshsesynergeio			
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	1-2 fores	33	32,0	33,0	33,0
	2-3 fores	28	27,2	28,0	61,0
	panw apo 3 fores	39	37,9	39,0	100,0
	Total	100	97,1	100,0	
Missing	System	3	2,9		
Total		103	100,0		

Βλέπουμε οι ερωτώμενοι επισκέπτονται πάνω από 3 φορές το μήνα το συνεργείο

ΠΙΝΑΚΑΣ 5: ΕΑΝ ΠΗΡΑΝ ΑΠΟΔΕΙΞΕΙ ΑΠΟ ΤΟ ΣΥΝΕΡΓΕΙΟ

apodeikshsynergiou

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	nai	42	40,8	42,0	42,0
	oxi	58	56,3	58,0	100,0
	Total	100	97,1	100,0	
Missing	System	3	2,9		
Total		103	100,0		

Στην πλειοψηφία τους οι ερωτώμενοι δεν πήραν απόδειξη από το συνεργείο.

ΠΙΝΑΚΑΣ 6: ΛΟΓΟΣ ΠΟΥ ΔΕΝ ΠΗΡΑΝ ΑΠΟΔΕΙΞΗ

logopoudenphran

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	giati 8a plhrwna to fpa	12	11,7	20,3	20,3
	den zhthsa	35	34,0	59,3	79,7
	zhthsa kai den mou edwse	6	5,8	10,2	89,8
	allo	6	5,8	10,2	100,0
	Total	59	57,3	100,0	
Missing	System	44	42,7		
Total		103	100,0		

Ο κυριότερος λόγος για τον οποίο οι ερωτώμενοι δεν πήραν απόδειξη είναι γιατί δεν ζήτησαν.

ΠΙΝΑΚΕΣ ΔΙΠΛΗΣ ΕΙΣΟΔΟΥ

ΠΙΝΑΚΑΣ 1:ΣΥΣΧΕΤΗΣΗ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΟΥ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ ΜΕ ΜΕΣΟ ΟΡΟ ΕΠΙΣΚΕΨΕΩΝ ΣΤΟ ΣΥΝΕΡΓΕΙΟ

**poses fores kata meso oro to mhna episkepteste to synergeio * mhnaio oikogeneiako eisodhma
Crosstabulation**

% within poses fores kata meso oro to mhna episkepteste to synergeio

		mhnaio oikogeneiako eisodhma							Total
		801-1400	1401-1800	1801-2200	>2201	den gnwrizw	den apantw	21	
poses fores kata meso oro to mhna episkepteste to synergeio	1-2 fores	48,5%	21,2%	15,2%	9,1%	3,0%	3,0%		100,0%
	2-3 fores	42,9%	35,7%		3,6%	3,6%	10,7%	3,6%	100,0%
	panw apo 3 fores	56,4%	20,5%	5,1%	7,7%		10,3%		100,0%
Total		50,0%	25,0%	7,0%	7,0%	2,0%	8,0%	1,0%	100,0%

Παρατηρείται ότι αυτοί που έχουν μηνιαίο οικογενειακό εισόδημα από 801-1400 επισκέπτονται πάνω από 3 φορές το μήνα το συνεργείο.

ΠΙΝΑΚΑΣ 2:ΣΥΣΧΕΤΗΣΗ ΛΟΓΟΥ ΠΟΥ ΟΙ ΕΛΛΗΝΕΣ ΔΕΝ ΖΗΤΟΥΝ ΑΠΟΔΕΙΞΕΙΣ ΜΕ ΤΟ ΑΝ Η ΠΑΡΑΟΙΚΟΝΟΜΙΑ ΕΧΕΙ ΕΥΘΥΝΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣ ΤΗΣ ΧΩΡΑΣ

για ποιο λογο οι Ellhnes den zhtoun apodeiksh gia tis yphresies kai ta proionta pou agorazoun * pisteuete oti gia thn oikonomikh katastash ths xwras mas ena meros exei kai h paraoikonomia Crosstabulation

% within gia poio logo oi Ellhnes den zhtoun apodeiksh gia tis yphresies kai ta proionta pou agorazoun

		pisteuete oti gia thn oikonomikh katastash ths xwras mas ena meros exei kai h paraoikonomia		Total
		nai	oxi	
για ποιο λογο οι Ellhnes den zhtoun apodeiksh	απο δεμα synhδειας	72,9%	27,1%	100,0%
για τις yphresies kai ta proionta pou agorazoun	giati polloi epaggelmaties den dinoun	68,4%	31,6%	100,0%
	allo	60,6%	39,4%	100,0%
Total		68,0%	32,0%	100,0%

Παρατηρείται ότι αυτοί που πιστεύουν ότι για την οικονομική κατάσταση της χώρας έχει ένα μέρος και η παραοικονομία δεν ζητούν αποδείξεις από θέμα συνήθειας.

ΠΙΝΑΚΑΣ 3:ΣΥΣΧΕΤΗΣΗ ΜΕΣΟΥ ΟΡΟ ΠΟΥ ΕΠΙΣΚΕΠΤΙΚΑΝ ΤΟ ΣΥΝΕΡΓΕΙΟ ΚΑΙ ΑΝ ΠΗΡΑΝ ΑΠΟΔΕΙΞΗ

poses fores kata meso oro to mhna episkepteste to synergeio * phrate apodeiksei apo to synergeio Crosstabulation

% within poses fores kata meso oro to mhna episkepteste to synergeio

		phrate apodeiksei apo to synergeio		Total
		nai	oxi	
poses fores kata meso oro to mhna episkepteste to synergeio	1-2 fores	63,6%	36,4%	100,0%
	2-3 fores	25,0%	75,0%	100,0%
	panw apo 3 fores	35,9%	64,1%	100,0%
Total		42,0%	58,0%	100,0%

Παρατηρείται ότι αυτοί που επισκέπτονται το συνεργείο 2 με 3 φορές το μήνα δεν παίρνουν απόδειξη.

ΠΙΝΑΚΑΣ 4:ΣΥΣΧΕΤΗΣΗ ΒΑΘΜΟΥ ΜΟΡΦΩΣΗΣ ΜΕ ΤΟ ΑΝ ΠΙΣΤΕΥΟΥΝ ΟΤΙ ΓΙΑ ΤΗΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΤΗΣ ΧΩΡΑΣ ΕΧΕΙ ΜΕΡΟΣ ΚΑΙ Η ΠΑΡΑΟΙΚΟΝΟΜΙΑ

eiste apofoitos,h * pisteuete oti gia thn oikonomikh katastash ths xwras mas ena meros exei kai h paraoikonomia Crosstabulation

% within eiste apofoitos,h

	pisteuete oti gia thn oikonomikh katastash ths xwras mas ena meros exei kai h paraoikonomia		Total
	nai	oxi	
eiste apofoitos,h prwtova8mias ekpaideushs	50,0%	50,0%	100,0%
deutero va8mias ekpaideushs	69,8%	30,2%	100,0%
tritova8mias ekpaideushs	60,0%	40,0%	100,0%
Total	68,0%	32,0%	100,0%

Παρατηρείται ότι οι απόφοιτοι της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης πιστεύουν ότι για την οικονομική κατάσταση της χώρας μας ένα μέρος έχει και η παραοικονομία.

ΠΙΝΑΚΑΣ 5:ΣΥΣΧΕΤΗΣΗ ΗΛΙΚΙΑΣ ΜΕ ΤΟΝ ΑΝ ΠΙΣΤΕΥΟΥΝ ΟΤΙ ΓΙΑ ΤΗΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΤΗΣ ΧΩΡΑΣ ΕΧΕΙ ΜΕΡΟΣ ΚΑΙ Η ΠΑΡΑΟΙΚΟΝΟΜΙΑ

h hlikia sas einai metaksy * pisteuete oti gia thn oikonomikh katastash ths xwras mas ena meros exei kai h paraoikonomia Crosstabulation

			pisteuete oti gia thn oikonomikh katastash ths xwras mas ena meros exei kai h paraoikonomia		Total
			nai	oxi	
h hlikia sas einai metaksy	20-30	Count	22	13	35
		% within h hlikia sas einai metaksy	62,9%	37,1%	100,0%
	30-40	Count	23	7	30
		% within h hlikia sas einai metaksy	76,7%	23,3%	100,0%
	40-50	Count	16	9	25
		% within h hlikia sas einai metaksy	64,0%	36,0%	100,0%
	50 kai anw	Count	7	3	10
		% within h hlikia sas einai metaksy	70,0%	30,0%	100,0%
Total		Count	68	32	100
		% within h hlikia sas einai metaksy	68,0%	32,0%	100,0%

Παρατηρείται ότι αυτοί που είναι μεταξύ 30-40 χρονών πιστεύουν ότι για την οικονομική κατάσταση της χώρας μας έχει ένα μέρος η παραοικονομία.

**ΠΙΝΑΚΑΣ 6:ΣΥΣΧΕΤΗΣΗ ΕΑΝ ΠΗΡΑΝ Η ΔΕΝ ΠΗΡΑΝ ΑΠΟΔΕΙΞΗ
ΑΠΟ ΤΟ ΣΥΝΕΡΓΕΙΟ ΚΑΙ ΓΙΑ ΠΟΙΟ ΛΟΓΟ ΔΕΝ ΠΗΡΑΝ**

phrate apodeiksei apo to synergeio * gia poio logo den phrate Crosstabulation

			gia poio logo den phrate				Total
			giati 8a plhrwna to fpa	den zhthsa	zhthsa kai den mou edwse	allo	
phrate apodeiksei apo to synergeio	nai	Count	1	0	0	0	1
		% within phrate apodeikse i apo to synergeio	100,0%	,0%	,0%	,0%	100,0%
	oxi	Count	11	35	6	6	58
		% within phrate apodeikse i apo to synergeio	19,0%	60,3%	10,3%	10,3%	100,0%
Total		Count	12	35	6	6	59
		% within phrate apodeikse i apo to synergeio	20,3%	59,3%	10,2%	10,2%	100,0%

Παρατηρείται *ότι* αυτοί που δεν πήραν απόδειξη από το συνεργείο δεν την ζήτησαν.

ΠΙΝΑΚΑΣ 7:ΣΥΣΧΕΤΗΣΗΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΟΥ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ ΜΕ ΤΟ ΑΝ ΠΗΡΑΝ ΑΠΟΔΕΙΞΗ ΑΠΟ ΤΟ ΣΥΝΕΡΓΕΙΟ.

μηνιαίο οικογενειακό εισόδημα * phrate apodeiksei apo to synergeio Crosstabulation

			phrate apodeiksei apo to synergeio		Total
			nai	oxi	
μηνιαίο οικογενειακό εισόδημα	801-1400	Count	17	33	50
		% within μηνιαίο οικογενειακό εισόδημα	34,0%	66,0%	100,0%
	1401-1800	Count	9	16	25
		% within μηνιαίο οικογενειακό εισόδημα	36,0%	64,0%	100,0%
	1801-2200	Count	4	3	7
		% within μηνιαίο οικογενειακό εισόδημα	57,1%	42,9%	100,0%
	>2201	Count	5	2	7
	% within μηνιαίο οικογενειακό εισόδημα	71,4%	28,6%	100,0%	
den gnwrizw	Count	1	1	2	
	% within μηνιαίο οικογενειακό εισόδημα	50,0%	50,0%	100,0%	
den apantw	Count	6	2	8	
	% within μηνιαίο οικογενειακό εισόδημα	75,0%	25,0%	100,0%	
21	Count	0	1	1	
	% within μηνιαίο οικογενειακό εισόδημα	,0%	100,0%	100,0%	
Total	Count	42	58	100	
	% within μηνιαίο οικογενειακό εισόδημα	42,0%	58,0%	100,0%	

Παρατηρείται ότι αυτοί που δεν απάντησαν ποιο είναι το ποσό του οικογενειακού τους εισοδήματος πήραν απόδειξη από το συνεργείο την τελευταία φορά που πήγαν.

ΠΙΝΑΚΑΣ 8:ΣΧΕΤΗΣΗ ΛΟΓΟΥ ΠΟΥ ΟΙ ΕΛΛΗΝΕΣ ΔΕΝ ΖΗΤΟΥΝ ΑΠΟΔΕΙΞΕΙΣ ΓΙΑ ΤΑ ΠΡΟΙΟΝΤΑ ΠΟΥ ΑΓΟΡΑΖΟΥΝ ΜΕ ΤΟ ΕΠΙΠΕΔΟ ΜΟΡΦΩΣΗΣ ΤΟΥΣ

για ποιο λογο οι Ellhnes den zhtoun apodeiksh gia tis yphresies kai ta proionta pou agorazoun * eiste apofitos,h

Crosstabulation

			eiste apofitos,h			Total
			prwtova8mias ekpaideushs	deuterova8m ias ekpaideushs	tritova8mias ekpaideushs	
gia poio logo oi Ellhnes den zhtoun apodeiksh gia tis yphresies kai ta proionta pou agorazoun	apo 8ema synh8eias	Count % within gia poio logo oi Ellhnes den zhtoun apodeiksh gia tis yphresies kai ta proionta pou agorazoun	3 6,3%	41 85,4%	4 8,3%	48 100,0%
	giati polloi epaggelmaties den dinoun	Count % within gia poio logo oi Ellhnes den zhtoun apodeiksh gia tis yphresies kai ta proionta pou agorazoun	1 5,3%	15 78,9%	3 15,8%	19 100,0%
	allo	Count % within gia poio logo oi Ellhnes den zhtoun apodeiksh gia tis yphresies kai ta proionta pou agorazoun	0 ,0%	30 90,9%	3 9,1%	33 100,0%
Total	Count % within gia poio logo oi Ellhnes den zhtoun apodeiksh gia tis yphresies kai ta proionta pou agorazoun	4 4,0%	86 86,0%	10 10,0%	100 100,0%	

Παρατηρείται ότι οι απόφοιτοι δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης πιστεύουν σε κάποιο άλλο λόγο που οι Έλληνες δεν ζητούν αποδείξεις για τα προϊόντα και τις υπηρεσίες που αγοράζουν.

ΠΙΝΑΚΑΣ 9:ΣΥΣΧΕΤΗΣΗ Η ΤΟΥ ΛΟΓΟΥ ΓΙΑ ΤΟΝ ΟΠΟΙΟ ΔΕΝ ΠΗΡΑΝ ΑΠΟΔΕΙΞΗ ΑΠΟ ΤΟ ΣΥΝΕΡΓΕΙΟ ΜΕ ΤΟ ΑΝ ΠΙΣΤΕΥΟΥΝ ΟΤΙ ΓΙΑ ΤΗΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΤΗΣ ΧΩΡΑΣ ΕΧΕΙ ΜΕΡΟΣ Η ΠΑΡΑΟΙΚΟΝΟΜΙΑ

**πιστευete oti gia thn oikonomikh katastash ths xwras mas ena meros exei kai h paraoikonomia
* gia poio logo den phrate Crosstabulation**

		gia poio logo den phrate				Total
		giati 8a plhrwna to fpa	den zhthsa	zhthsa kai den mou edwse	allo	
πιστευete oti gia thn oikonomikh katastash ths xwras mas ena meros exei kai h paraoikonomia	nai Count	8	22	4	4	38
	% within πιστευete oti gia thn oikonomikh katastash ths xwras mas ena meros exei kai h paraoikonomia	21,1%	57,9%	10,5%	10,5%	100,0%
	oxi Count	4	13	2	2	21
	% within πιστευete oti gia thn oikonomikh katastash ths xwras mas ena meros exei kai h paraoikonomia	19,0%	61,9%	9,5%	9,5%	100,0%
Total	Count	12	35	6	6	59
	% within πιστευete oti gia thn oikonomikh katastash ths xwras mas ena meros exei kai h paraoikonomia	20,3%	59,3%	10,2%	10,2%	100,0%

Παρατηρείται ότι αυτοί που πιστεύουν ότι για την οικονομική κατάσταση της χώρας μας ένα μέρος έχει η παραοικονομία δεν ζήτησαν απόδειξη από το συνεργείο.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Παρατηρούμε ότι το μεγαλύτερο ποσοστό των ερωτώμενων είναι απόφοιτοι δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης που είναι μεταξύ 30-40 χρονών πιστεύουν σε κάποιο άλλο λόγο που οι Έλληνες δεν ζητούν αποδείξεις για τα προϊόντα και τις υπηρεσίες που αγοράζουν.

Βλέπουμε ότι αυτοί που έχουν μηνιαίο οικογενειακό εισόδημα από 801-1400 επισκέπτονται πάνω από 3 φορές το μήνα το συνεργείο. Ενώ αυτοί που δεν απάντησαν ποιο είναι το ποσό του οικογενειακού τους εισοδήματος δεν πήραν απόδειξη από το συνεργείο την τελευταία φορά που πήγαν.

Παρατηρείται ότι αυτοί που πιστεύουν ότι για την οικονομική κατάσταση της χώρας έχει ένα μέρος και η παραοικονομία δεν ζητούν αποδείξεις από θέμα συνήθειας, και δεν ζήτησαν απόδειξη από το συνεργείο την τελευταία φορά που πήγαν, απόδειξη.

Σε μια ερώτηση ελεύθερης απάντησης για το τι πιστεύουν οι ερωτώμενοι ότι θα άλλαζε στην κοινωνία μας αν έπαιρναν αποδείξεις για τα προϊόντα και τις υπηρεσίες που αγοράζουν παρατηρείται ότι ο κόσμος δεν γνωρίζει τελικά για ποιο λόγο πρέπει να ζητάμε αποδείξεις, και αυτό κυρίως οφείλεται στο ότι δεν ενημερώνονται από κανένα. Οι ερωτώμενοι είναι ανεξαρτήτου ηλικίας και μορφώσεως, επίσης ο κόσμος δεν πιστεύει ότι μπορεί να αλλάξει κάτι στην οικονομική ζωή του τόπου μας αν παίρνουν αποδείξεις.

**ΔΙΕΞΑΓΩΓΗ ΕΡΕΥΝΑΣ ΓΙΑΤΡΩΝ
ΠΙΝΑΚΕΣ ΜΟΝΗΣ ΕΙΣΟΔΟΥ**

ΠΙΝΑΚΑΣ 1: ΒΑΘΜΟΣ ΜΟΡΦΩΣΗΣ

eiste apofoitos -h

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	prwtova8mias ekpaideushs	5	5,0	5,0	5,0
	deutero8mias ekpaideushs	53	53,0	53,0	58,0
	tritova8mias ekpaideushs	42	42,0	42,0	100,0
	Total	100	100,0	100,0	

Παρατηρούμε ότι στην πλειοψηφία τους οι ερωτώμενοι είναι απόφοιτοι δευεροβάθμιας εκπαίδευσης.

ΠΙΝΑΚΑΣ 2: ΜΗΝΙΑΙΟ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΟ ΕΙΣΟΔΗΜΑ

mhniaio oikogeneiako eisodhma

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	<800	2	2,0	2,0	2,0
	801-1400	46	46,0	46,0	48,0
	1401-1800	30	30,0	30,0	78,0
	1801-2200	9	9,0	9,0	87,0
	>2201	4	4,0	4,0	91,0
	den gnwrizw	1	1,0	1,0	92,0
	den apantw	8	8,0	8,0	100,0
	Total	100	100,0	100,0	

Βλέπουμε ότι το μηνιαίο οικογενειακό εισόδημα τν ερωτώμενων κυμαίνεται μεταξύ 801-1400€.

ΠΙΝΑΚΑΣ 3: ΛΟΓΟΣ ΓΙΑ ΤΟΝ ΟΠΟΙΟ ΟΙ ΕΛΛΗΝΕΣ ΔΕΝ ΖΗΤΟΥΝ ΑΠΟΔΕΙΞΕΙΣ ΓΙΑ ΤΑ ΠΡΟΙΟΝΤΑ ΚΑΙ ΤΙΣ ΥΠΗΡΕΣΕΙΕΣ ΠΟΥ ΑΓΟΡΑΖΟΥΝ

gia poio logo oi Ellhnes den zhtoun apodeiksh gia tis yphresies kai ta proionta pou agorazoun

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	apo 8ema synh8eias	60	60,0	60,0	60,0
	giati polloi epaggelmaties den dinoun	34	34,0	34,0	94,0
	allo	6	6,0	6,0	100,0
	Total	100	100,0	100,0	

Στην πλειοψηφία τους οι ερωτώμενοι δεν ζητούν αποδείξεις από θέμα συνήθειας.

ΠΙΝΑΚΑΣ 4: ΕΑΝ ΠΙΣΤΕΥΟΥΝ ΟΤΙ ΓΙΑ ΤΗΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΤΗΣ ΧΩΡΑΣ ΜΑΣ ΕΝΑ ΜΕΡΟΣ ΕΧΕΙ ΚΑΙ Η ΠΑΡΑΟΙΚΟΝΟΜΙΑ

pisteuete oti gia thn oikonomikh katastash ths xwras mas ena meros exei kai h paraoikonomia

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	nai	97	97,0	97,0	97,0
	oxi	3	3,0	3,0	100,0
	Total	100	100,0	100,0	

Το μεγαλύτερο ποσοστό των ερωτώμενων πιστεύει ότι η παραοικονομία έχει μέρος για την οικονομική κατάσταση της χώρας μας, ενώ μόλις το 3% πιστεύει για το αντίθετο.

ΠΙΝΑΚΑΣ 5: ΜΕΣΟΣ ΟΡΟΣ ΕΠΙΣΚΕΨΕΩΝ ΣΤΟ ΓΙΑΤΡΟ ΤΟ ΜΗΝΑ

poses fores kata meso oro to mhna episkepteste to giatro

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	1-2 fores	95	95,0	95,0	95,0
	2-3 fores	4	4,0	4,0	99,0
	panw apo 3 fores	1	1,0	1,0	100,0
	Total	100	100,0	100,0	

Παρατηρούμε ότι οι ερωτώμενοι επισκέπτονται 1-2 φορές το μήνα το γιατρό

ΠΙΝΑΚΑΣ 6:ΕΑΝ ΠΗΡΑΝ ΑΠΟΔΕΙΞΕΙ ΑΠΟ ΤΟ ΓΙΑΤΡΟ

phrate apodeiksh apo to giatro

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	nai	31	31,0	31,0	31,0
	oxi	69	69,0	69,0	100,0
	Total	100	100,0	100,0	

Βλέπουμε ότι το μεγαλύτερο ποσοστό των ερωτώμενων δεν πήρε απόδειξη από το γιατρό.

ΠΙΝΑΚΑΣ 7: ΛΟΓΟΣ ΠΟΥ ΔΕΝ ΠΗΡΑΝ ΑΠΟΔΕΙΞΗ

για ποιο logo den phrate

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	den zhthsa	51	51,0	72,9	72,9
	zhthsa kai den mou edwse	7	7,0	10,0	82,9
	allo	12	12,0	17,1	100,0
	Total	70	70,0	100,0	
Missing	System	30	30,0		
Total		100	100,0		

Ο λόγος για τον οποίο οι ερωτώμενοι δεν πήραν απόδειξη είναι γιατί δεν ζήτησαν

ΠΙΝΑΚΕΣ ΔΙΠΛΗΣ ΕΙΣΟΔΟΥ

ΠΙΝΑΚΑΣ 1:ΣΥΣΧΕΤΗΣΗ ΤΟΥ ΛΟΓΟΥ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΟΠΟΙΟΥΣ ΕΛΛΗΝΕΣ ΔΕΝ ΖΗΤΟΥΝ ΑΠΟΔΕΙΞΕΙΣ ΓΙΑ ΤΑ ΠΡΟΙΟΝΤΑ ΠΟΥ ΑΓΟΡΑΖΟΥΝ ΚΑΙ ΤΟ ΠΙΠΕΔΟ ΜΟΡΦΩΣΗΣ ΤΟΥΣ

eiste apofoitos -h * gia poio logo oi Ellhnes den zhtoun apodeiksh gia tis yphresies kai ta proionta pou agorazoun Crosstabulation

			gia poio logo oi Ellhnes den zhtoun apodeiksh gia tis yphresies kai ta proionta pou agorazoun			Total
			apo 8ema synh8eias	giati pollloi epaggelmati es den dinoun	allo	
eiste apofoitos -h	prwtova8mias	Count	1	3	1	5
	ekpaideushs	% within eiste apofoitos -h	20,0%	60,0%	20,0%	100,0%
	deutero8mias	Count	35	15	3	53
	ekpaideushs	% within eiste apofoitos -h	66,0%	28,3%	5,7%	100,0%
	tritova8mias	Count	24	16	2	42
	ekpaideushs	% within eiste apofoitos -h	57,1%	38,1%	4,8%	100,0%
Total		Count	60	34	6	100
		% within eiste apofoitos -h	60,0%	34,0%	6,0%	100,0%

Βλέπουμε ότι οι απόφοιτοι δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης πιστεύουν οι Έλληνες δεν ζητούν αποδείξεις για τα προϊόντα και τις υπηρεσίες που αγοράζουν από θέμα συνήθειας.

ΠΙΝΑΚΑΣ 2: ΣΥΣΧΕΤΗΣΗ ΗΛΙΚΙΑΣ ΜΕ ΣΥΧΝΟΤΗΤΑ ΕΠΙΣΚΕΨΕΩΝ ΣΤΟ ΓΙΑΤΡΟ

**poses fores kata meso oro to mhna episkepteste to giatro * h hlikia sas einai metaksy
Crosstabulation**

			h hlikia sas einai metaksy				Total
			20-30	30-40	40-50	50 kai anw	
poses fores kata meso oro to mhna episkepteste to giatro	1-2 fores	Count	26	33	26	10	95
		% within poses fores kata meso oro to mhna episkepteste to giatro	27,4%	34,7%	27,4%	10,5%	100,0%
	2-3 fores	Count	0	1	3	0	4
		% within poses fores kata meso oro to mhna episkepteste to giatro	,0%	25,0%	75,0%	,0%	100,0%
	panw apo 3 fores	Count	0	0	1	0	1
		% within poses fores kata meso oro to mhna episkepteste to giatro	,0%	,0%	100,0%	,0%	100,0%
Total		Count	26	34	30	10	100
		% within poses fores kata meso oro to mhna episkepteste to giatro	26,0%	34,0%	30,0%	10,0%	100,0%

Βλέπουμε ότι αυτοί που είναι μεταξύ 30-40 χρονών επισκέπτονται το γιατρό 1-2 φορές το μήνα.

ΠΙΝΑΚΑΣ 3: ΣΥΣΧΕΤΗΣΗ ΦΥΛΟΥ ΜΕ ΤΟΝ ΛΟΓΟ ΠΟΥ ΟΙ ΕΛΛΗΝΕΣ ΔΕΝ ΖΗΤΟΥΝ ΑΠΟΔΕΙΞΕΙΣ ΓΙΑ ΤΑ ΠΡΟΙΟΝΤΑ ΚΑΙ ΤΙΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΠΟΥ ΑΓΟΡΑΖΟΥΝ

filo * gia poio logo oi Ellhnes den zhtoun apodeiksh gia tis yphresies kai ta proionta pou agorazoun Crosstabulation

			gia poio logo oi Ellhnes den zhtoun apodeiksh gia tis yphresies kai ta proionta pou agorazoun			Total
			apo 8ema synh8eias	giati pollloi epaggelmaties den dinoun	allo	
filo	antras	Count	17	18	1	36
		% within filo	47,2%	50,0%	2,8%	100,0%
	gynaika	Count	43	16	5	64
		% within filo	67,2%	25,0%	7,8%	100,0%
Total		Count	60	34	6	100
		% within filo	60,0%	34,0%	6,0%	100,0%

Βλέπουμε ότι στην πλειοψηφία τους οι γυναίκες πιστεύουν ότι οι Έλληνες δεν ζητούν αποδείξεις για τα προϊόντα και τις υπηρεσίες που αγοράζουν από θέμα συνήθειας.

ΠΙΝΑΚΑΣ 4: ΣΥΣΧΕΤΗΣΗ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΟΥ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ ΜΕ ΤΟ ΑΝ ΠΙΣΤΕΥΟΥΝ ΟΤΙ ΓΙΑ ΤΗΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΤΗΣ ΧΩΡΑΣ ΕΧΕΙ ΕΝΑ ΜΕΡΟΣ ΚΑΙ Η ΠΑΡΑΟΙΚΟΝΟΜΙΑ

pisteuete oti gia thn oikonomikh katastash ths xwras mas ena meros exei kai h paraoikonomia * mhniaio oikogeneiako eisodhma Crosstabulation

% within pisteuete oti gia thn oikonomikh katastash ths xwras mas ena meros exei kai h paraoikonomia

		mhniaio oikogeneiako eisodhma						Total	
		<800	801- 1400	1401- 1800	1801- 2200	>2201	den gnwrizw		den apantw
pisteuete oti gia thn oikonomikh	na	2,1%	45,4%	30,9%	9,3%	3,1%	1,0%	8,2%	100,0%
katastash ths xwras mas ena meros exei kai h paraoikonomia	ox		66,7%			33,3%			100,0%
Total		2,0%	46,0%	30,0%	9,0%	4,0%	1,0%	8,0%	100,0%

Βλέπουμε ότι οι ερωτώμενοι που έχουν μηνιαίο οικογενειακό εισόδημα από 801-1400 ευρώ δεν πιστεύουν ότι για την οικονομική κατάσταση της χώρας μας ένα μέρος έχει και η παραοικονομία.

ΠΙΝΑΚΑΣ 5: ΣΥΣΧΕΤΗΣΗ ΣΥΧΝΟΤΗΤΑΣ ΕΠΙΣΚΕΨΕΩΝ ΣΤΟ ΓΙΑΤΡΟ ΚΑΙ ΤΟΥ ΛΟΓΟΥ ΠΟΥ ΔΕΝ ΖΗΤΗΘΗΚΕ ΑΠΟΔΕΙΞΗ

poses fores kata meso oro to mhna episkepteste to giatro * gia poio logo den phrate Crosstabulation

% within poses fores kata meso oro to mhna episkepteste to giatro

		gia poio logo den phrate			Total
		den zhthsa	zhthsa kai den mou edwse	allo	
poses fores kata meso oro to mhna episkepteste to giatro	1-2 fores	72,1%	10,3%	17,6%	100,0%
	2-3 fores	100,0%			100,0%
	panw apo 3 fores	100,0%			100,0%
Total		72,9%	10,0%	17,1%	100,0%

Βλέπουμε ότι όσοι επισκέφθηκαν το γιατρό 1-2 φορές το μήνα δεν ζήτησαν απόδειξη.

ΠΙΝΑΚΑΣ 6: ΣΥΣΧΕΤΗΣΗ ΕΑΝ ΠΗΡΑΝ Η ΔΕΝ ΠΗΡΑΝ ΑΠΟΔΕΙΞΗ ΑΠΟ ΤΟ ΓΙΑΤΡΟ ΚΑΙ ΓΙΑ ΠΟΙΟ ΛΟΓΟ ΔΕΝ ΠΗΡΑΝ

gia poio logo den phrate * phrate apodeiksh apo to giatro Crosstabulation

% within gia poio logo den phrate

		phrate apodeiksh apo to giatro		Total
		nai	oxi	
gia poio logo den phrate	den zhthsa	2,0%	98,0%	100,0%
	zhthsa kai den mou edwse		100,0%	100,0%
	allo		100,0%	100,0%
Total		1,4%	98,6%	100,0%

Βλέπουμε ότι αυτοί που δεν πήραν απόδειξη από το γιατρό δεν ζήτησαν.

ΠΙΝΑΚΑΣ 7: ΣΥΣΧΕΤΗΣΗ ΦΥΛΟΥ ΜΕ ΤΟΝ ΑΝ ΠΙΣΤΕΥΟΥΝ ΟΤΙ ΓΙΑ ΤΗΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΤΗΣ ΧΩΡΑΣ ΜΑΣ ΕΝΑ ΜΕΡΟΣ ΕΧΕΙ ΚΑΙ Η ΠΑΡΑΟΙΚΟΝΟΜΙΑ

pisteuete oti gia thn oikonomikh katastash ths xwras mas ena meros exei kai h paraoikonomia * filo Crosstabulation

% within pisteuete oti gia thn oikonomikh katastash ths xwras mas ena meros exei kai h paraoikonomia

		filo		Total
		antras	gynaika	
pisteuete oti gia thn oikonomikh katastash ths xwras mas ena meros exei kai h paraoikonomia	nai	37,1%	62,9%	100,0%
	oxi		100,0%	100,0%
Total		36,0%	64,0%	100,0%

Στην πλειοψηφία τους οι γυναίκες πιστεύουν ότι για την οικονομική κατάσταση της χώρας μας ένα μέρος έχει και η παραοικονομία.

ΠΙΝΑΚΑΣ 8: ΣΥΣΧΕΤΗΣΗ ΤΟΥ ΛΟΓΟΥ ΓΙΑ ΤΟΝ ΟΠΟΙΟ ΟΙ ΕΛΛΗΝΕΣ ΔΕΝ ΖΗΤΟΥΝ ΑΠΟΔΕΙΞΕΙΣ ΓΙΑ ΤΑ ΠΡΟΙΟΝΤΑ ΚΑΙ ΤΙΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΠΟΥ ΑΓΟΡΑΖΟΥΝ ΜΕ ΤΟ ΑΝ ΠΗΡΑΝ ΑΠΟΔΕΙΞΗ ΤΗΝ ΤΕΛΕΥΤΑΙΑ ΦΟΡΑ ΠΟΥ ΕΠΙΣΚΕΦΘΗΚΑΝ ΤΟ ΓΙΑΤΡΟ

gia poio logo oi Ellhnes den zhtoun apodeiksh gia tis yphresies kai ta proionta pou agorazoun * phrate apodeiksh apo to giatro Crosstabulation

% within gia poio logo oi Ellhnes den zhtoun apodeiksh gia tis yphresies kai ta proionta pou agorazoun

		phrate apodeiksh apo to giatro		Total
		nai	oxi	
gia poio logo oi Ellhnes den zhtoun apodeiksh gia tis yphresies kai ta proionta pou agorazoun	apo sema synhtheias	26,7%	73,3%	100,0%
	giati pollloi epaggelmaties den dinoun	41,2%	58,8%	100,0%
	allo	16,7%	83,3%	100,0%
Total		31,0%	69,0%	100,0%

Βλέπουμε ότι αυτοί που δεν πήραν απόδειξη από το γιατρό την τελευταία φορά που τον επισκέφθηκαν πιστεύουν ότι οι Έλληνες δεν ζητούν αποδείξεις για κάποιο άλλο λόγο.

ΠΙΝΑΚΑΣ 9: ΣΥΣΧΕΤΗΣΗ ΜΗΝΙΑΙΟΥ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΟΥ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ ΜΕ ΤΟΝ ΕΑΝ ΠΗΡΑΝ ΑΠΟΔΕΙΞΗ ΑΠΟ ΤΟ ΓΙΑΤΡΟ ΤΗΝ ΤΕΛΕΥΤΑΙΑ ΦΟΡΑ

**mhniaio oikogeneiako eisodhma * phrate apodeiksh apo to giatro
Crosstabulation**

% within mhniaio oikogeneiako eisodhma

		phrate apodeiksh apo to giatro		Total
		nai	oxi	
mhniaio oikogeneiako eisodhma	<800	50,0%	50,0%	100,0%
	801-1400	21,7%	78,3%	100,0%
	1401-1800	43,3%	56,7%	100,0%
	1801-2200	33,3%	66,7%	100,0%
	>2201	25,0%	75,0%	100,0%
	den gnwrizw		100,0%	100,0%
	den apantw	37,5%	62,5%	100,0%
Total		31,0%	69,0%	100,0%

Βλέπουμε ότι αυτοί που έχουν 801-1400 ευρώ μηνιαίο οικογενειακό εισόδημα δεν πήραν απόδειξη την τελευταία φορά που επισκέφθηκαν το γιατρό.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Συμπεραίνουμε ότι οι απόφοιτοι που στην πλειοψηφία τους είναι δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης και είναι γυναίκες πιστεύουν ότι οι Έλληνες δεν ζητούν αποδείξεις για τα προϊόντα και τις υπηρεσίες που αγοράζουν από θέμα συνήθειας.

Το μεγαλύτερο ποσοστό πιστεύει ότι η παραοικονομία έχει μέρος για την οικονομική κατάσταση της χώρας μας ενώ μόλις το 3% πιστεύει το αντίθετο.

Ενώ εκείνων των οποίων το μέσο οικογενειακό εισόδημα κυμαίνεται μεταξύ 801-1400 ευρώ, παρατηρούμε ότι δεν πιστεύουν ότι για την οικονομική κατάσταση της χώρας μας ένα μέρος έχει και η παραοικονομία.

Βλέπουμε ότι το μεγαλύτερο ποσοστό των ερωτώμενων δεν παίρνει απόδειξη και λόγος που δεν παίρνει είναι γιατί δεν ζητά ενώ αυτοί που έχουν από 1401-1800 ευρώ μηνιαίο οικογενειακό εισόδημα, δεν πήραν απόδειξη την τελευταία φορά που επισκέφθηκαν το γιατρό για κάποιο άλλο λόγο.

Επίσης παρατηρείται ότι αυτοί που είναι μεταξύ 30-40 χρονών και επισκέπτονται το γιατρό 1-2 φορές το μήνα δεν ζήτησαν απόδειξη.

Σε μια ερώτηση ελεύθερης απάντησης για το τι πιστεύουν οι ερωτώμενοι ότι θα άλλαζε στην κοινωνία μας αν έπαιρναν αποδείξεις για τα προϊόντα και τις υπηρεσίες που αγοράζουν παρατηρείται ότι ο κόσμος δεν γνωρίζει τελικά για ποιο λόγο πρέπει να ζητάμε αποδείξεις, και αυτό κυρίως οφείλεται στο ότι δεν ενημερώνονται από κανένα. Οι ερωτώμενοι είναι ανεξαρτήτου ηλικίας και μορφώσεως, επίσης ο κόσμος δεν πιστεύει ότι μπορεί να αλλάξει κάτι στην οικονομική ζωή του τόπου μας αν παίρνουν αποδείξεις.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΕΡΕΥΝΑΣ ΟΙΝΟΜΙΚΟΥ ΕΠΙΜΕΛΗΤΗΡΙΟΥ ΓΙΑ ΤΗ ΦΟΡΟΔΙΑΦΥΓΗ

Με πρωτοβουλία του οικονομικού επιμελητηρίου Ελλάδος διεξήχθη έρευνα το Φεβρουάριο του 2010, για τη φοροδιαφυγή στην Ελλάδα, τα αποτελέσματα της έρευνας είναι τα εξής:

Περισσότεροι από 8 στους 10 Έλληνες πιστεύουν ότι όσοι φοροδιαφεύγουν το πράττουν επειδή υπάρχει μικρή πιθανότητα εντοπισμού τους από τις φοροελεγκτικές αρχές. Παράλληλα ένας στους οκτώ φορολογούμενους παραδέχεται ότι έχει στο παρελθόν επιχειρήσει να αποκρύψει τα πραγματικά του εισοδήματα από την εφορία. Αυτά είναι δυο τα βασικά συμπεράσματα της πρωτότυπης «Μελέτης για τη Φοροδιαφυγή» που εκπόνησε το Οικονομικό Επιμελητήριο της Ελλάδος σε συνεργασία με το Τμήμα Στατιστικής του Οικονομικού Πανεπιστημίου Αθηνών

-οι οκτώ στους δέκα ερωτηθέντες (ποσοστό 80,2%) εκτιμούν ότι οι φορολογούμενοι που φοροδιαφεύγουν το πραγματοποιούν επειδή «υπάρχει μικρή πιθανότητα εντοπισμού τους» από τις φοροελεγκτικές αρχές που είναι αρμόδιες για την καταπολέμηση της φοροδιαφυγής.

-το 17,9% είναι διατεθειμένο να πάρει το ρίσκο της απόκρυψης των εισοδημάτων του αν γνωρίζει ότι είναι πολύ πιθανό να εντοπισθεί από τις φορολογικές αρχές.

-το 45% των ερωτηθέντων πιστεύει ότι «αν θελήσει να αποκρύψει τα εισοδήματά του από την εφορία, μπορεί να το πραγματοποιήσει».

-το 12,2% παραδέχεται ότι έχει επιχειρήσει να εξαπατήσει την εφορία αναφορικά με τα πραγματικά του εισοδήματα.

-οι 8 στους 10 θεωρούν ότι είναι ηθική τους υποχρέωση να δηλώνουν τα πραγματικά τους εισοδήματα

- οι νέοι και το δυναμικό ηλικιακά τμήμα του ενεργού πληθυσμού δηλώνουν περισσότερο πρόθυμοι να αποκρύπτουν τα εισοδήματά τους.

- 1 στους 2 πολίτες θεωρούν ότι σε ένα διεφθαρμένο κράτος η φοροδιαφυγή αποτελεί μια λογική αντίδραση.

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

Βλέπουμε ότι και στις δύο έρευνες τα αποτελέσματα δεν διαφέρουν πολύ μεταξύ τους και αυτό γιατί:

Οι Έλληνες δεν έχουν ενημερωθεί σωστά στα θέματα της φορολογικής συνείδησης. Εδώ κατά κύριο λόγο τη μεγαλύτερη ευθύνη έχει το κράτος, και η ελλείπεις εκπαίδευση που παρέχει.

- Καλό θα ήταν να υπάρχει από το δημοτικό ακόμα μάθημα κοινωνικής συνείδησης που θα ενημερώνουν και ποια τα δικαιώματα τους στο κράτος, αλλά και ποια είναι τα δικά τους δικαιώματα έτσι ώστε από μικρά παιδιά να αποκτήσουν κοινωνική συνείδηση και να μάθουν να σέβονται τους νόμους του κράτους.
- Τα Μ.Μ.Ε. να κάνουν καμπάνιες, για τη φοροδιαφυγή έτσι ώστε να αφυπνίσουν τον κόσμο για να μπει στη διαδικασία να ζητάει αποδείξεις.
- Να γίνονται συχνότεροι έλεγχοι στους επαγγελματίες, εμπόρους και γιατρούς έτσι ώστε και αυτοί με τη σειρά τους να προσαρμοστούν σε αυτά τα δεδομένα και να αρχίσουν να κόβουν αποδείξεις.

Ο κυριότερος βέβαια λόγος ξεκινάει από τον καθένα ξεχωριστά και κατά πόσο συνειδητοποιημένος είναι.

Εάν τηρηθούν όλα αυτά, τότε σίγουρα και η οικονομική κατάσταση της χώρας μας θα αλλάξει, και οι άνθρωποι θα αποκτήσουν διαφορετική νοοτροπία και σκέψη.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ ΣΥΝΕΡΓΕΙΩΝ

Σκοπός της έρευνας είναι να διερευνηθεί σε ποιο βαθμό τα συνεργεία αυτοκινήτων φοροδιαφεύγουν και ποια οι αντιδράση των πολιτών.

1. Φύλο

1. Άνδρας 2. Γυναίκα

2. Η ηλικία σας είναι μεταξύ:

1. 20-30 3. 40-50

2. 30-40 4. 50 και άνω

3. Είστε απόφοιτος/ή

1. Πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης

2. Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης

3. Τριτοβάθμιας εκπαίδευσης

4. Μηνιαίο οικογενειακό εισόδημα

1. < 800

2. 801-1400

3. 1401-1800

4. 1801-2200

5. >2201

6. Δεν γνωρίζω

7. Δεν απαντώ

5. Για ποιο λόγο οι Έλληνες δεν ζητούν απόδειξη για τις υπηρεσίες και τα προϊόντα που αγοράζουν;

1. Από θέμα συνήθειας

2. Γιατί πολλοί επαγγελματίες δεν δίνουν

3. Άλλο

6. Πιστεύετε ότι για την οικονομική κατάσταση της χώρας μας ένα μέρος έχει και η παραοικονομία;

1. Ναι

2. Όχι

7. Πόσες φορές κατά μέσο όρο το μήνα επισκέπτεστε το συνεργείο;

1. 1-2 φορές

2. 2-3 φορές

3. Πάνω από 3 φορές

8. Πήρατε απόδειξη από το συνεργείο;

1. Ναι

2. Όχι

9. Για ποιο λόγο δεν πήρατε;

1. Γιατί θα πλήρωνα το Φ.Π.Α.

2. Δεν ζήτησα

3. Ζήτησα και δεν μου έδωσε

4. Άλλο

10. Τι πιστεύετε ότι θα αλλάξει στην κοινωνία αν θα παίρνατε απόδειξη;

ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ ΓΙΑΤΡΩΝ

Σκοπός της έρευνας είναι να διερευνηθεί σε ποιο βαθμό οι γιατροί φοροδιαφεύγουν και ποια οι αντιδραση των πολιτών.

2. Φύλο

1. Άνδρας 2. Γυναίκα

2. Η ηλικία σας είναι μεταξύ:

1. 20-30 3. 40-50
2. 30-40 4. 50 και άνω

3. Είστε απόφοιτος/ή

1. Πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης
2. Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης
3. Τριτοβάθμιας εκπαίδευσης

4. Μηνιαίο οικογενειακό εισόδημα

1. < 800
2. 801-1400
3. 1401-1800
4. 1801-2200
5. >2201
6. Δεν γνωρίζω
7. Δεν απαντώ

6. Για ποιο λόγο οι Έλληνες δεν ζητούν απόδειξη για τις υπηρεσίες και τα προϊόντα που αγοράζουν;

2. Από θέμα συνήθειας

2.Γιατί πολλοί επαγγελματίες δεν δίνουν

3.Άλλο

6 .Πιστεύετε ότι για την οικονομική κατάσταση της χώρας μας ένα μέρος έχει και η παραοικονομία;

1.Ναι

2.Όχι

7. Πόσες φορές κατά μέσο όρο το μήνα επισκέπτεστε το γιατρό;

1. 1-2 φορές

2. 2-3 φορές

3. Πάνω από 3 φορές

8. Πήρατε απόδειξη από το γιατρό;

1.Ναι

2.Όχι

9. Για ποιο λόγο δεν πήρατε;

1.Γιατί θα πλήρωνα το Φ.Π.Α.

2.Δεν ζήτησα

3.Ζήτησα και δεν μου έδωσε

4.Άλλο

10. Τι πιστεύετε ότι θα αλλάξει στην κοινωνία αν θα παίρνατε απόδειξη;

ΣΚΑΝΔΑΛΟ ΦΟΡΟΔΙΑΦΥΓΗΣ Α. ΤΣΟΧΑΤΖΟΠΟΥΛΟΥ

Οι ποινές για φοροδιαφυγή και ξέπλυμα

Μία ενδεχόμενη δίωξη του πρώην υπουργού του ΠΑΣΟΚ κ. Α. Τσοχατζόπουλου θα «σηματοδοτούσε» έναν εντελώς διαφορετικό δρόμο για την τιμωρία ενός πολιτικού προσώπου, καθώς -αν αποδεικνυόταν- θα προέτασσε το φορολογικό αδίκημα. Σε αυτήν την περίπτωση οι εκπλήξεις που «περιμένουν» τόσο τον κ. Τσοχατζόπουλο όσο και τους «αντιπάλους» του, τις διωκτικές αρχές (ΥΠΕΕ) και την Εισαγγελία, είναι πολλές και τα θέματα που πρέπει να απαντηθούν πρωτόγνωρα. Δικαστικές πηγές διαβεβαίωναν αυτή την εβδομάδα την «Κ» ότι ο κ. Τσοχατζόπουλος ελέγχεται αποκλειστικά για φορολογικά αδικήματα. Τα φορολογικά αδικήματα, διαβεβαίωσαν την «Κ» βουλευτές τόσο της συμπολίτευσης όσο και της τότε αντιπολίτευσης, δεν περιλαμβάνονται στην έννοια του άρθρου 86, παρ. 1 του Συντάγματος, σύμφωνα με το οποίο «μόνο η Βουλή έχει την αρμοδιότητα να ασκεί δίωξη κατά όσων διατελούν ή διατέλεσαν μέλη της κυβέρνησης ή υφυπουργοί για ποινικά αδικήματα που τέλεσαν κατά την άσκηση των καθηκόντων τους, ως νόμος ορίζει...».

Το αδίκημα της φοροδιαφυγής -αν αποδειχθεί- δεν θα προκύπτει από τη φύση της άσκησης των υπουργικών καθηκόντων ούτε συνδέεται με πράξη ή παράλειψη σε σχέση με αυτά. Αρα, η δίωξη του κ. Τσοχατζόπουλου θα μπορούσε θεωρητικά να γίνει από την τακτική δικαιοσύνη. Κρίσιμο ζήτημα -και πραγματικό- είναι από πότε θα θεωρήσει, αν τελικά το θεωρήσει η δικαιοσύνη, ότι δεν έχουν καταβληθεί φόροι. Διότι βεβαίως θα πρέπει πρώτα να αποδειχθεί ότι ο κ. Τσοχατζόπουλος ήταν τελικός δικαιούχος (final beneficiary) μίας τουλάχιστον από τις υπεράκτιες εταιρείες από τις οποίες συγγενικά του πρόσωπα -η σύζυγός του κ. Βίκυ Σταμάτη και η κόρη του κ. Αρετή Τσοχατζοπούλου- αγόρασαν τα ακίνητα των οποίων εμφανίζονται ιδιοκτήτριες. Αν το ύψος της φοροδιαφυγής ξεπερνάει ένα ποσό, κάτι που υποστηρίζουν άνθρωποι του φοροελεγκτικού μηχανισμού, αλλά αποκρούει ο κ. Τσοχατζόπουλος, τότε το αδίκημα τιμωρείται με δεκαετή κάθειρξη και συνεπώς εμπίπτει στο άρθρο 3, παράγραφος 1η) του νόμου 3691/2008 για το ξέπλυμα. Ετσι, σημείωναν πρώην στελέχη της ΥΠΕΕ με εμπειρία στο θέμα των υπεράκτιων εταιρειών, «κάθε αδίκημα που τιμωρείται πάνω από 6 μήνες θα συμπαρέσυρε το ξέπλυμα, τα εξωτερικά γνωρίσματα του οποίου παρουσιάζονται ως ενδείξεις, σε κάποιες από τις διαδικασίες των μεταβιβάσεων...».

Το άρθρο 47 του νέου νόμου για το ξέπλυμα (3691/2008) δίνει τη δυνατότητα στο Δημόσιο να εγείρει αξίωση αποζημίωσης αρκεί να καταδικαστεί ο υπαίτιος (σ. σ. ή οι υπαίτιοι στην περίπτωση αυτή) του βασικού αδικήματος. Πρέπει όμως το Δημόσιο να αποδείξει τη σύνδεση του συγκεκριμένου περιουσιακού στοιχείου ή μέρους του με το συγκεκριμένο αδίκημα (σ. σ. της φοροδιαφυγής). Εφ' όσον η περιουσία μεταβιβάστηκε σε καλόπιστο τρίτο «... η αξίωση (σ. σ. για αποζημίωση) μπορεί να ασκηθεί κατά του τρίτου που απόκτησε από χαριστική αιτία, εφ' όσον κατά τον χρόνο κτήσης ήταν σύζυγος ή συγγενής εξ αίματος κατ' ευθεία γραμμή με τον καταδικασμένο...». (Πολυχρόνης Τσιρίδης, Ο νέος νόμος για το ξέπλυμα του χρήματος, Αθήνα 2009, σελ 285). Εφ' όσον αποδειχθεί ότι ο κ. Τσοχατζόπουλος ήταν ιδιοκτήτης ενός η περισσότερων ακινήτων πριν από την ισχύ του νέου νόμου, αλλά και εκείνου του 2005, θα ισχύσει ο επεικέστερος 2331/95 που σύμφωνα και με τον γενικό γραμματέα του υπουργείου Δικαιοσύνης κ. Γιώργο Δημήτρηνα δεν

συμπεριλάμβανε την υποβολή ανακριβούς φορολογικής δηλώσεως στα αδικήματα που συνόδευε η νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματική δραστηριότητα.

Το πόθεν έσχες

«Εφ’ όσον αποδειχθεί η ανειλικρίνεια της καταγραφής των περιουσιακών στοιχείων ωστόσο θα τεθεί», σημειώνει νομικός, βουλευτής του ΠΑΣΟΚ που θέλει να παραμείνει ανώνυμος «ζήτημα ειλικρινούς καταγραφής του πόθεν έσχες. Με έναν τρόπο, αυτό είναι ένα διαρκές αδίκημα, τιμωρείται μέχρι δύο χρόνια και μπορεί να “συμπαρασύρει” τη νομιμοποίηση εσόδων. Θα είναι ενδιαφέρον να έχουμε μία δίκη για το πόθεν έσχες, καθώς ουδέποτε έχει αμφισβητηθεί κάποιο πόθεν έσχες...». Ο τρίτος αντιπρόεδρος της Βουλής κ. Β. Αργύρης έχει ανακοινώσει ότι θα αναρτηθούν στο Διαδίκτυο τα «πόθεν έσχες» της τελευταίας 10ετίας.

Βρέθηκαν 15 ακίνητα του Τσοχατζόπουλου! Έδρα της offshore η οικία του!

ΜΕ ΑΝΟΙΧΤΟ ΤΟ στόμα έμειναν οι ελεγκτές του ΣΔΟΕ που ανέλαβαν τον έλεγχο των ακινήτων τα οποία αμέσως ή εμμέσως έχει στην κατοχή του ο άλλοτε ισχυρός άνδρας του ΠΑΣΟΚ κ. Ακης Τσοχατζόπουλος, όταν διαπίστωσαν ότι τα σπίτια τελικά δεν είναι μόνο αυτά που είδαν το φως της δημοσιότητας αλλά πολύ περισσότερα.

Σύμφωνα με ασφαλέστατες πληροφορίες, το ΣΔΟΕ εντόπισε ούτε ένα ούτε δύο αλλά 15 συνολικά ακίνητα του πρώην υπουργού Αμυνας, ιδιαίτερα μεγάλης αξίας, σε κάποια από τα οποία μάλιστα φέρονται ως συνιδιοκτήτες δύο από τους βασικότερους συνεργάτες του. Πρόκειται για τους κυρίους Γιάννη Σμπώκο, πρώην γενικό γραμματέα στο υπουργείο Αμυνας επί υπουργίας Ακη Τσοχατζόπουλου, ο οποίος είχε την ευθύνη των αμυντικών εξοπλισμών, και Γιώργο Αγραφιώτη, διευθυντή του γραφείου του κ. Τσοχατζόπουλου. Επίσης εμπλεκόμενοι φέρονται οι παλιοί συνεργάτες του πρώην υπουργού κυρία Ευφροσύνη Λαμπροπούλου και κ. Πολιτόπουλος.

Ετσι, πέραν των γνωστών ακινήτων της Διονυσίου Αρεοπαγίτου, της Σικελιανού στο Ψυχικό που παραχώρησε στην πρώην σύζυγό του κυρία Γκούντρουν Τσοχατζοπούλου, το εκπληκτικό διαμέρισμα με θέα στον Θερμαϊκό στην Αριστοτέλους που ανήκει στην κόρη του Αρετή αλλά και το εξοχικό στον Κόρφο Κορινθίας, το ΣΔΟΕ ανακάλυψε άλλα 9 ακίνητα που δεν αναφέρονται στο «πόθεν έσχες» του κ. Τσοχατζόπουλου.

Τα ακίνητα αυτά φαίνεται πως ανήκαν σε offshore εταιρείες στις οποίες είναι μέτοχοι και οι προαναφερθέντες συνεργάτες του. Το θέμα πλέον αποκτά νέες διαστάσεις, καθώς στο στόχαστρο μπαίνουν και οι πλέον έμπιστοι συνεργάτες του, κύριοι Σμπώκος και Αγραφιώτης, δύο πρόσωπα της απολύτου εμπιστοσύνης του κ. Τσοχατζόπουλου, τα οποία διαχειρίστηκαν κρατικές προμήθειες αμύθητης αξίας.

Σύμφωνα με πληροφορίες, οι «Ράμπο» του ΣΔΟΕ έχουν πάρει εντολή να ξεσκονίσουν τα πάντα γύρω από τα περιουσιακά στοιχεία των συνεργατών του κ. Τσοχατζόπουλου και του ίδιου, ενώ παράλληλα αναμένεται εισαγγελική έρευνα για όλες τις συμβάσεις που υπέγραψαν οι κύριοι Τσοχατζόπουλος και Σμπώκος την περίοδο που βρίσκονταν στο υπουργείο Αμυνας. Μια περίοδος όπου η χώρα πραγματοποίησε τεράστιες προμήθειες οπλικών συστημάτων, όπως τα ελικόπτερα Apache, οι πύραυλοι Patriot, τα άρματα μάχης Leopard, καθώς και τα πανάκριβα συστήματα ηλεκτρονικού πολέμου της «Raytheon». Και μην ξεχνάμε και τους ρωσικούς πυραύλους TOR M1 για τους οποίους είχε συσταθεί από τη Νέα Δημοκρατία και εξεταστική επιτροπή, η οποία όμως «βραχυκύκλωσε» ανάμεσα σε διάφορους ύποπτους λογαριασμούς στην Ελβετία οι οποίοι δεν άνοιξαν ποτέ. Λέγεται ότι την εποχή εκείνη οι Ρώσοι που ήθελαν να μπουν στις εξοπλιστικές αγορές, χωρίς ωστόσο τα προϊόντα τους να είναι ανταγωνιστικά, έδιναν γην και ύδωρ στους υποψήφιους αγοραστές.

Σε κάθε περίπτωση τα νέα στοιχεία για τα περιουσιακά του κ. Τσοχατζόπουλου και των συνεργατών του, που θα αρχίσουν να αποκαλύπτονται με τη μορφή χιονοστιβάδας, μαρτυρούν αυτό που η κοινωνία υποψιαζόταν πάντα. Οτι ένα τμήμα του ΠΑΣΟΚ, που παραλίγο να καταλάβει την πρωθυπουργία και την προεδρία του Κινήματος το 1996 και είχε υψώσει τη σημαία του αριστερού και κοινωνικού ριζοσπαστισμού, υπήρξε βαθύτατα διεφθαρμένο. Και φαίνεται ότι σήμερα ο πρωθυπουργός είναι αποφασισμένος να μην κάνει κανέναν συμβιβασμό επιτρέποντας να έρθει αυτό το δύσοςμο παρελθόν στη δημοσιότητα.

Η έδρα της «Nobilis» βρίσκεται στην οικία Τσοχατζόπουλου Σύμφωνα με πληροφορίες από το ΣΔΟΕ, έδρα της εταιρείας «Nobilis» είναι η οδός Διονυσίου Αρεοπαγίτου 33 (δηλαδή στο σπίτι του κ. Τσοχατζόπουλου) και διαχειριστές φέρονται δύο στενοί συνεργάτες του από το παρελθόν.

Τα κακουργήματα για ξέπλυμα και φοροδιαφυγή-μαμούθ δεν παραγράφονται

Οι εξελίξεις από τα στοιχεία-φωτιά που ανακάλυψε το ΣΔΟΕ φαίνεται ότι θα είναι ραγδαίες, καθώς μπορεί οι ποινικές ευθύνες να έχουν παραγραφεί, πλην όμως η ύπαρξη αυτού του τεράστιου πλούτου σε ακίνητα δεν μπορεί να δικαιολογηθεί από τα εισοδήματα του κ. Τσοχατζόπουλου, εμπίπτουν όμως σε πιθανά αδικήματα ξεπλύματος μαύρου χρήματος και φοροδιαφυγής ιδιαίτερα μεγάλης αξίας.

Τα κακουργήματα αυτά δεν έχουν παραγραφεί και ενδέχεται να οδηγήσουν στη Δικαιοσύνη τον διαγραμμένο πλέον από το ΠΑΣΟΚ κ. Τσοχατζόπουλο. Το ΣΔΟΕ επίσης ερευνά τους τραπεζικούς λογαριασμούς μελών της οικογένειάς του, μετά την πληροφορία ύπαρξης ιδιαίτερα μεγάλων ποσών σε καταθέσεις.

Επίσης τα στελέχη του ΣΔΟΕ έχουν εντολή να ερευνήσουν τις σχέσεις της offshore εταιρείας «Torgaso» από την οποία αγόρασε μια άλλη offshore η «Noobilis» το ακίνητο της Διονυσίου Αρεοπαγίτου και η οποία πριν από έναν μήνα το πούλησε στη σύζυγό του κυρία Βίκυ Τσοχατζοπούλου, με τη Μονή Βατοπεδίου. Ως γνωστόν, η «Torgaso» πούλησε ένα πενταόροφο κτίριο επί της οδού Κεφαλληνίας, αξίας 3,7 εκατ. ευρώ στη Μονή Βατοπεδίου. Το εν λόγω ακίνητο βρίσκεται μεσοτοιχία με το ιδιοκτησίας Τσοχατζόπουλου ακίνητο της Κομνά Τρακά όπου διατηρούσε το γραφείο του και -ω της συμπτώσεως ίδια κατασκευαστική εταιρεία ανέλαβε να

αναπαλαιώσει, το πενταόροφο, το γραφείο Τσοχατζόπουλου αλλά και τη Διονυσίου Αρεοπαγίτου!

Η αποκάλυψη ότι ο Ακης Τσοχατζόπουλος μεταβίβασε ένα πανάκριβο σπίτι από off shore εταιρεία στη σύζυγό του για να γλιτώσει φόρο προκαλεί σοκ ακόμη και σε εκείνους που πίστευαν τα χειρότερα για τον πρώην υπουργό του ΠΑΣΟΚ.

Σύμφωνα με ρεπορτάζ της “Καθημερινής της Κυριακής”, το σπίτι του επί της οδού Διονυσίου Αρεοπαγίτου μεταγράφηκε από off shore εταιρεία στη σύζυγο του Βίκυ Σταμάτη, μόλις τρεις μέρες πριν τη ψήφιση του φορολογικού νομοσχεδίου, που μεταξύ άλλων πενταπλασιάζει τη φορολογία ακινήτων που ανήκουν σε υπεράκτιες εταιρείες. Πρόκειται για διατηρητέα τριώροφη πολυκατοικία, η οποία -σύμφωνα με ρεπορτάζ της εφημερίδας “Πρώτο Θέμα”- κοστίζει 6,5 εκατομμύρια ευρώ.

Τα ερωτήματα είναι πολλά: Πόθεν έσχε ο “σοσιαλιστής” πολιτικός; Γιατί έκρυβε το ακίνητό του πίσω από μια offshore; Ενδιαφέρθηκε το υπουργείο Οικονομικών να τον ψάξει, εφόσον ενημερώθηκε για τη μεταβίβαση; Αν δεν ενημερώθηκε, δεν θα έπρεπε να έχει ενημερωθεί για μια μεταγραφή ύψους ενός εκατομμυρίου ευρώ; Πόσο θρασύς πρέπει να είναι ώστε, μετά την κατακραυγή για τον γάμο του στο Four Seasons, να εξακολουθεί να προκαλεί με τον πολυτελή βίο του;

<http://papaioannou.wordpress.com>

<http://www.thermopilai.org/content/brethekan-15-akineta-tou-tsokhatzopoulou-edrates-offshore-e-oikia-tou>

http://news.kathimerini.gr/4dcgi/_w_articles_politics_2_13/06/2010_404425

ΥΠΟΘΕΣΗ ΒΟΣΚΟΠΟΥΛΟΥ

Τόλης Βοσκόπουλος: Φοροδιαφυγή-σοκ για τον σύζυγο της υφυπουργού Φοροδιαφυγή-σοκ προκύπτει σύμφωνα με έγγραφα της ΙΓ΄ ΔΟΥ Αθήνας για τον σύζυγο της υφυπουργού Πολιτισμού, Αντζελας Γκερέκου, ο οποίος φέρεται να χρωστά στο ελληνικό Δημόσιο 5,5 εκατομύρια ευρώ! Κι όλα αυτά όταν μισθοσυντήρητοι στη χώρα μας στενάζουν, καλούμενοι να ζήσουν με μεγάλες περικοπές και σκληρή λιτότητα, για χρέη που δεν δημιούργησαν οι ίδιοι. Αξίζει να σημειωθεί ότι η συγκεκριμένη Εφορία, σύμφωνα με την «Ελευθεροτυπία» έχει προχωρήσει σε κατασχέσεις ακινήτων ιδιοκτησίας του κ. Βοσκόπουλου αφού επί σειρά ετών (από το 1993) δεν κατάφερε να εξασφαλίσει την καταβολή ενός έστω συμβολικού ποσού. Έχει επίσης ζητήσει την ποινική του δίωξη με μηνυτήριες αναφορές προς την Εισαγγελία Αθηνών. Από την πλευρά του ο κ. Βοσκόπουλος, με δικές του προσφυγές του στη Δικαιοσύνη, υποστηρίζει ότι πρέπει να διαγραφεί το χρέος. Σύμφωνα όμως με το δημοσίευμα επίσης της «Ελευθεροτυπίας», τα αρμόδια δικαστήρια αποφάσισαν την οριστική βεβαίωση του χρέους στην αρμόδια Εφορία. Παρ' όλα αυτά ο κ. Βοσκόπουλος ζήτησε από την αρμόδια επιτροπή του Υπουργείου Οικονομικών να διαγραφεί το χρέος λόγω αδυναμίας εξόφλησης! Αίτημα το οποίο απορρίφθηκε στις 25/9/2009 αλλά έκτοτε, όπως υποστηρίζει η εφημερίδα, δεν έχει γίνει κανένας πλειστηριασμός ακινήτων ή αυτοκινήτων της οικογένειας Βοσκόπουλου, δεν έγινε καμιά έρευνα στο υποθηκοφυλακείο της Κέρκυρας, ώστε να αποκαλυφθούν άλλα περιουσιακά στοιχεία και δεν έγινε καμιά ενέργεια από το υπουργείο Οικονομικών να κατασχεθούν κινητές αξίες (π.χ. ομόλογα, μετοχές) σε θυρίδες τραπεζών. Το αξιοπερίεργο είναι ότι ο κυβερνητικός εκπρόσωπος, Γιώργος Πεταλωτής, επιχείρησε αρχικά να παράσχει πολιτική κάλυψη στην υφυπουργό Τουρισμού μετά το σημερινό δημοσίευμα, με τίτλο «17χρονη φορολογική ασυλία για τον Τόλη Βοσκόπουλο». Παρότι ο λαϊκός τραγουδιστής εμφανίζεται να χρωστά δυσθεώρητο ποσό, το συγκεκριμένο ζήτημα κατά τον κ. Πεταλωτή αφορά απλώς έναν? «ιδιώτη». «Ο κ. Βοσκόπουλος είναι ένας ιδιώτης και όπως προκύπτει από τα δημοσιεύματα η υπόθεση βρίσκεται στα δικαστήρια. Το μήνυμα το δικό μας είναι μήνυμα εννομίας. Ένα δημοσίευμα με τα ελλιπή στοιχεία δεν μπορεί να δώσει την πραγματική διάσταση. Εάν υπάρχουν περαιτέρω στοιχεία θα πάρουμε θέση», δήλωσε ο κυβερνητικός εκπρόσωπος, κρατώντας όμως μια γραμμή «άμυνας» για κάθε ενδεχόμενο. Μεγάλο πολιτικό ζήτημα όμως φαίνεται να υπάρχει και με την ίδια την υφυπουργό Τουρισμού. Κι αυτό τόσο επειδή υποβάλλουν ο κ. Βοσκόπουλος και η κ. Γκερέκου κοινή φορολογική δήλωση ως σύζυγοι (και στο μηχανογραφικό προφίλ τους στη ΔΟΥ φαίνεται ότι από το 1995 μέχρι σήμερα δεν πληρώθηκε φόρος εισοδήματος από τον κ. Βοσκόπουλο), όσο και επειδή προκύπτει συγκεκριμένο ζήτημα για την αγορά οικίας του ζεύγους στο Λιστόν, μια από τις πιο ακριβές περιοχές της Κέρκυρας και της χώρας. Για την συγκεκριμένη αγορά αναφέρεται στο δημοσίευμα της «Ελευθεροτυπίας»: «?για έναν τόσο μεγάλο οφειλέτη όπως ο κ. Βοσκόπουλος θα έπρεπε να ερευνηθεί ?και δεν φαίνεται να ερευνήθηκε? από ποιο λογαριασμό εκταμιεύτηκαν τα χρήματα για την αγορά διατηρητέας οικίας του ζεύγους στο Λιστόν της Κέρκυρας (η αντικειμενική αξία εγγίζει τις 400.000 ευρώ) και άλλου οικοπέδου επίσης στην Κέρκυρα. Η έρευνα θα είχε σαφή στόχο την προστασία της τιμής του πολιτικού κόσμου». Η ίδια η κα. Γκερέκου, πάντως, αν και

δεν έχει προβεί μέχρι στιγμής σε κάποια δήλωση για το θέμα, διαμηνύει μέσω του περιβάλλοντός της στον Τύπο ότι η υπόθεση δεν την αφορά και αποτελεί ζήτημα διένεξης του Τόλη με την πρώην σύζυγό του, Τζούλια Παπαδημητρίου. Σύμφωνα με τοπικά μέσα ενημέρωσης, από την Καλαμάτα όπου βρίσκεται η Αντζελα Γκερέκου, για να εγκαινιάσει την αεροπορική σύνδεση Αθήνας ? Μεσσηνίας, δεν φάνηκε πρόθυμη να απαντήσει σε ερωτήσεις των δημοσιογράφων. Η υφυπουργός, σημειώνουν τα ρεπορταζ τοπικών καναλιών, φανερά ενοχλημένη έκανε λόγο για «άστοχες ερωτήσεις». Στην επιμονή των δημοσιογράφων αρκέστηκε να πεί ότι «θα μιλήσει όταν πρέπει και θα δοθούν οι κατάλληλες απαντήσεις». Σύμφωνα με πληροφορίες του star.gr, το δημοσίευμα δεν αιφνιδίασε το επιτελείο των στενών συνεργατών του πρωθυπουργού, καθώς εδώ και ημέρες αναμενόταν να «σκάσει» η υπόθεση. Αυτός ίσως ήταν και ο λόγος της συνάντησης του κυβερνητικού εκπροσώπου με την υπουργό Τουρισμού πριν από λίγες ημέρες. Ο κ. Παπανδρέου πάντως, σύμφωνα με πληροφορίες, δέχεται ήδη εισηγήσεις, όπως από τον υπουργό Επικρατείας Χ. Παμπούκη, να απομακρύνει από το κυβερνητικό σχήμα την κα. Γκερέκου «εδώ και τώρα». Άλλοι πάλι υπουργοί συνιστούν να απομακρυνθεί στον ανασχηματισμό- που θεωρείται βέβαιο ότι θα γίνει ?ώστε να μην δώσει την εντύπωση η κυβέρνηση ότι «σύρεται» από τα ΜΜΕ. Δεν αποκλείεται, όμως, έτσι όπως ήρθαν τα πράγματα, να γίνει αιτία ανασχηματισμού η υφυπουργός Τουρισμού, λίγες εβδομάδες νωρίτερα του «αναμενομένου». Σε κάθε περίπτωση αναμένονται εξελίξεις.

«Στα μαχαίρια» με την Εφορία φαίνεται πως είναι ο Τόλης Βοσκόπουλος που χρωστάει στο Δημόσιο 5,5 εκατομμύρια ευρώ και δεν έχει πληρώσει ούτε... δεκάρα τσακιστή εδώ και 17 χρόνια!

Σύμφωνα με έγγραφο της ΙΓ' Εφορίας Αθηνών, ο λαϊκός βάρδος και σύζυγος της υφυπουργού Τουρισμού Αντζελας Γκερέκου, είναι ένας από τους μεγαλύτερους χρεώστες ληξιπρόθεσμων οφειλών.

Μάλλον το κοινό του κ. Βοσκόπουλου είναι τόσο φανατικό, που μέχρι και «χάρες» στους φόρους του έκανε...

Στην δήλωση που υποβάλλει μαζί με την Αντζελα Γκερέκου, ο Τόλης εμφανίζεται να μην έχει πληρώσει φόρο εισοδήματος από το 1993, αλλά και τους φόρους που προέκυπταν από τις φορολογικές του δηλώσεις τα επόμενα χρόνια και μέχρι το 2009.

Λέτε το 2010 να αλλάξει, τώρα που έχει και σύζυγο στην κυβέρνηση;

Τα χρέη του τραγουδιστή είναι πάνω από 3 εκατομμύρια, ενώ τα τέλη ξεπερνούν το 1 εκατομμύριο και οι προσαυξήσεις τα 2 εκατομμύρια. Επ' ακριβώς, η οφειλή του είναι 5.501.901,55 ευρώ!

Όλα αυτά τα χρόνια, ο Τόλης (σύζυγος υφυπουργού πλέον, μην το ξεχνάμε) ζητούσε και εξασφάλιζε αναστολές για την πληρωμή του χρέους του, ενώ η αρμόδια Εφορία έχει προχωρήσει σε και έχει ζητήσει την ποινική του δίωξη. κατασχέσεις ακινήτων

Ως δια... «μαγείας», τίποτα από όσα ορίζει ο νόμος δεν έγινε, ενώ ο τροβαδούρος του έρωτα ζήτησε από την αρμόδια επιτροπή του υπουργείου Οικονομικών την διαγραφή του χρέους λόγω... αδυναμίας εξόφλησης (είναι και φτωχαδάκι ο Τόλης), αίτημα το οποίο απορρίφθηκε.

Πολλά είναι πάντως τα ερωτήματα που εγείρονται για τον «φτωχό» Τόλη και άλλες παρόμοιες περιπτώσεις, την στιγμή που οι Έλληνες ζουν με «κουτσουρεμένους» μισθούς και συντάξεις...

Πάλι καλά δηλαδή που ο άνθρωπος είχε έναν λογαριασμόλη και εκταμίευσε χρήματα για την διατηρητέα μονοκατοικία που αγόρασε στο Λιστόν της Κέρκυρας... Μην φανταστείτε τίποτα υπερβολικό... η αντικειμενική της αξία «αγγίζει» τις 500.000 ευρώ! Αλλά ας μην είμαστε και πλεονέκτες: τόσες... στάμνες πετάει από το παράθυρό του ο άνθρωπος τηρώντας το έθιμο! Αραγε αυτές τις υπολογίζει ως... πάγια έξοδα;

Επί 17 ολόκληρα χρόνια το πολιτικό και δικαιοδοτικό σύστημα της χώρας δεν κατόρθωσε να αποσπάσει ούτε ένα ευρώ από τον μεγάλο οφειλέτη του Δημοσίου, τον επίσης μεγάλο λαϊκό τραγουδιστή Τόλη Βοσκόπουλο που, όπως προκύπτει από έγγραφα της ΙΓ' ΔΟΥ Αθηνών, οφείλει από φόρους εισοδήματος, πρόστιμα και προσαυξήσεις 5,5 εκατ. €

Αμέλειες, καθυστερήσεις, δικαστικές και διοικητικές προσφυγές, πιθανές χρονοτριβές της εκάστοτε πολιτικής ηγεσίας λόγω της αγάπης και του πάθους που έτρεφε το κοινό στον γνωστό σε όλους Τόλη Βοσκόπουλο και πιθανόν και άλλες αιτίες συνέτειναν στο να αναδειχθεί ο κ. Βοσκόπουλος σε έναν εκ των μεγαλύτερων χρεωστών ληξιπρόθεσμων χρεών (ανέρχονται σε 30 δισ. και έχει τεθεί στόχος να εισπραχθεί γύρω στο 3,5%).

Από το 1993

Στο μηχανογραφικό προφίλ που έχει συντάξει το 2009 η ΙΓ' ΔΟΥ Αθηνών για τον κ. Βοσκόπουλο (υποβάλλει δήλωση μαζί με τη σύζυγό του, νυν υφυπουργό Πολιτισμού - Τουρισμού, κ. Αγγελική Γκερέκου) εμφανίζεται ότι από το 1993 μέχρι και σήμερα δεν πληρώθηκε ο φόρος εισοδήματος και λοιποί φόροι που προέκυπταν από τις φορολογικές δηλώσεις έως και το οικονομικό έτος 2009 (εισοδήματα του 2008). Οι αναλογούντες φόροι ανέρχονται: Κεφάλαιο 3.169.449,80, προσαυξήσεις 2.315.085,80 και τέλη 17.365,95 ευρώ. Το συνολικό ποσόν της οφειλής ανέρχεται σε 5.501.901,55 ευρώ. Το ποσόν αυτό έχει βεβαιωθεί από την αρμόδια ΔΟΥ εδώ και αρκετό καιρό και επίσης εδώ και αρκετό καιρό έχει καταστεί ληξιπρόθεσμο. Η αρμόδια ΔΟΥ ΙΓ' Αθηνών, παρά τις φιλότιμες, όπως πληροφορούμαστε, προσπάθειες του αρμόδιου δικαστικού τμήματος επί σειρά ετών δεν κατόρθωσε να επιτύχει έστω και μία συμβολική καταβολή έναντι του υπέρογκου χρέους. Οι

συνεχείς οχλήσεις προς τον κ. Βοσκόπουλο δεν απέδωσαν. Αντίθετα με τις αλλεπάλληλες αναστολές που ζητούσε και εξασφάλιζε, ακόμη και με δικαστικές αποφάσεις, κατόρθωσε να μην πληρώσει μέχρι σήμερα το χρέος του. Η αρμόδια ΔΟΥ έχει προχωρήσει σε κατασχέσεις των ακινήτων που εμφανίζονται στην ιδιοκτησία του κ. Βοσκόπουλου. Επίσης έχει ζητήσει την ποινική του δίωξη με τις υπ' αριθμόν 50/8-6-2006 και 20/20-1-2009 μηνυτήριες αναφορές προς την Εισαγγελία Αθηνών. Έχει εγγραφεί κατάσχεση στο διαμέρισμα του κ. Βοσκόπουλου επί της οδού 3ης Σεπτεμβρίου 153-155, καθώς και σε οικόπεδο με παλαιά κτίσματα επί της οδού Διογένους 26 και Εκτορος 32 στον Κορυδαλλό. Με συνεχείς προσφυγές στη Δικαιοσύνη στο διάστημα 2003 - 2008 ζητείτο η εξαφάνιση του χρέους. Πλην, όμως, τα δικαστήρια αποφάσισαν, σύμφωνα με πληροφορίες, την οριστική βεβαίωση του χρέους στην αρμόδια ΔΟΥ.

Αδυναμία εξόφλησης

Ο κ. Βοσκόπουλος αφού έχασε όλες τις προφυγές στη Δικαιοσύνη ζήτησε από την αρμόδια επιτροπή του υπουργείου Οικονομικών τη διαγραφή του χρέους λόγω αδυναμίας εξόφλησης.

Η αρμόδια επιτροπή απέρριψε το αίτημά του στις 25 Σεπτεμβρίου του 2009, μη δεχόμενη ότι υπάρχει οικονομική αδυναμία εξόφλησης.

Ομως, όπως επισημαίνουν υπηρεσιακοί παράγοντες:

* Πρώτον, δεν προχώρησε κανένας πλειστηριασμός ακινήτων μετά την εγγραφή κατάσχεσης και μετά το πέρας όλων των δικών και εξάντλησης τυχόν προθεσμιών, ιδίως μετά τον Οκτώβριο του 2009.

* Δεύτερον, δεν εξασφαλίστηκαν τα συμφέροντα του Δημοσίου από τα ενοίκια που εισπράττει ο κ. Βοσκόπουλος επί σειρά ετών και από τυχόν άλλα εισοδήματα που έχει.

* Τρίτον, καμιά ενέργεια δεν έγινε από μέρος του υπουργείου Οικονομικών για κατάσχεση των 4 αυτοκινήτων που έχει στην ιδιοκτησία του ο κ. Βοσκόπουλος.

* Τέταρτον, σε καμιά ενέργεια δεν προέβη το υπουργείο Οικονομικών προκειμένου να προχωρήσει σε κατάσχεση κινητών αξιών (π.χ. μετοχών, ομολόγων κ.λπ.) που ενδεχομένως να υπάρχουν σε θυρίδες τραπεζών.

* Πέμπτον, δεν δόθηκε καμιά εντολή έρευνας κατ' αρχάς στα υποθηκοφυλακεία Αθήνας και Κέρκυρας για να διαπιστωθεί αν υπάρχουν και άλλα περιουσιακά στοιχεία του κ. Βοσκόπουλου.

* Έκτον, για έναν τόσο μεγάλο οφειλέτη όπως ο κ. Βοσκόπουλος θα έπρεπε να ερευνηθεί -και δεν φαίνεται να ερευνήθηκε- από ποιο λογαριασμό εκταμιεύτηκαν τα χρήματα για την αγορά διατηρητέας οικίας του ζεύγους στο Λιστόν της Κέρκυρας (η αντικειμενική αξία εγγίζει τις 400.000 ευρώ) και άλλου οικοπέδου επίσης στην Κέρκυρα. Η έρευνα θα είχε σαφή στόχο την προστασία της τιμής του πολιτικού κόσμου.

Πηγή:<http://www.enet.gr/>

star.gr

BIBΛΙΟΓΡΑΦΙΑ-ΑΡΘΡΟΓΡΑΦΙΑ

<http://www.imerisia.gr/article.asp?catid=12338&subid=2&pubid=20575142>

<http://www.tovima.gr/default.asp?pid=2&ct=6&artid=91097&dt=14/09/1997>

<http://www.tovima.gr/default.asp?pid=2&ct=72&artid=250062&dt=11/01/2009>

http://news.kathimerini.gr/4dcgi/_w_articles_columns_2_13/01/2009_299024

<http://www.newspaper.gr/news/opinions/51769/>

<http://www.ethnos.gr/>

<http://news.disabled.gr/?p=20313>

<http://www.pasok.gr/portal/resource/contentObject/id/74e81cc4-a902-4d8b-84a0-0662db917326>

<http://www.tanea.gr/default.asp?pid=11&ct=7&artid=4545707>

<http://www.imerisia.gr/article.asp?catid=12338&subid=2&pubid=24363143>

<http://www.newstime.gr/?i=nt.el.article&id=6235>

<http://www.skai.gr/articles/news/finance/Μεγάλη-η-ετήσια-φοροδιαφυγή-στην-Ελλάδα/>

<http://www.imerisia.gr/article.asp?catid=12336&subid=2&pubid=20559140>

<http://www.ant1online.gr/Economy/General/Pages/200911/0e3d4459-4695-4807-9c78-5bc72a3d0e59.aspx>

<http://www.tovima.gr/default.asp?pid=2&ct=16&artId=297568&dt=05/11/2009>

http://news.kathimerini.gr/4dcgi/_w_articles_economy_2_23/06/2009_319519

http://news.kathimerini.gr/4dcgi/_w_articles_economy_1_23/06/2009_319531

<http://stocks.pathfinder.gr/news/795790.html>

<http://www.isotimia.gr/default.asp?pid=24&ct=13&artid=78627>

http://news.kathimerini.gr/4dcgi/_w_articles_politics_2_13/06/2010_404425

<http://www.thermopilai.org/content/brethekan-15-akineta-tou-tsokhatzopoulou-edrates-offshore-e-oikia-tou>

<http://papaioannou.wordpress.com>

